ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KADINÇAYIRI TABİAT PARKI ÖRNEĞİNDE KULLANICI EĞİLİMLERİ VE REKREASYONEL HİZMET İLİŞKİLERİNİN EKOLOJİK YAKLAŞIMLARLA İNCELENMESİ

Ayşe AMUCAOĞLU

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

ÇANKIRI
2021

Her Hakkı Saklıdır

TEZ ONAYI

Ayşe AMUCAOĞLU tarafından hazırlanan "Kadınçayırı Tabiat Parkı Örneğinde Kullanıcı Eğilimleri ve Rekreasyonel Hizmet İlişkilerinin Ekolojik Yaklaşımlarla İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : *Dr. Öğr. Üyesi Betül TÜLEK*

Jüri Üyeleri :

Dr. Öğr. Üyesi Betül TÜLEK, Çankırı Karatekin Üniversitesi
Çankırı Karatekin Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Doç. Dr. Umut PEKİN TİMUR. Çankırı Karatekin Üniversitesi
Çankırı Karatekin Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Doç.Dr. ARZU ALTUNTAŞ, Siirt Üniversitesi
Siirt Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. İbrahim ÇİFTÇİ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KADINÇAYIRI TABİAT PARKI ÖRNEĞİNDE KULLANICI EĞİLİMLERİ VE REKREASYONEL HİZMET İLİŞKİLERİNİN EKOLOJİK YAKLAŞIMLARLA İNCELENMESİ

Ayşe AMUCAOĞLU

Çankırı Karatekin Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Betül TÜLEK

Açık hava rekreasyon faaliyetlerine olan ilginin artması ile birlikte milli park ve tabiat parkı alanlarına olan talep de artış göstermektedir. Tabiat parkları bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarıdır. Milli Parklardan farklı olarak, milli ve milletlerarası ender bulunan sadece tabii kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarıdır. Günümüzde tabiat parkı alanları rekreasyon faaliyetlerinde bulunmak amacı ile gelen birçok kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Bu nedenle tabiat parklarındaki rekreasyonel aktiviteler önem kazanmakta ve turizm faaliyetleri içerisinde önemli bir noktada yer almaktadır. Araştırma alanı olan Kadınçayırı Tabiat Parkı Çankırı ve Kastamonu illeri arasında yer almaktadır. Alanda gerçekleştirilen anketlerle kullanıcı eğilimleri ve Gülez Yöntemi ile uzman tercihleri değerlendirilerek rekreasyonel potansiyelin ortaya konulması amaçlanmıştır. Elde edilen verilere Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) analizi uygulanarak Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın rekreasyonel hizmet ve potansiyelinin zenginlik gösterdiği, alandaki rekreasyonel aktiviteleri etkileyen bazı kriterler olduğu belirlenmiş ve bu kapsamda Peyzaj Mimarlığı meslek disiplini açısından öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

2021, 118

ANAHTAR KELİMELER: Rekreasyon, kullanıcı eğilimleri, AHP, Gülez Yöntemi, Kadınçayırı Tabiat Parkı, Çankırı

ABSTRACT

MSc Thesis

INVESTIGATION OF USER TRENDS AND RECREATIONAL SERVICE RELATIONS IN THE SAMPLE OF KADINÇAYIRI NATURAL PARK WITH ECOLOGICAL APPROACHES

Ayşe AMUCAOĞLU

Çankırı Karatekin University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Betül TÜLEK

With the increasing interest in outdoor recreation activities, the demand for national parks and nature parks also increases. Natural parks are natural parts with vegetation and wildlife features, suitable for public recreation and entertainment in the integrity of the landscape. Unlike National Parks, they are natural parts that have protection, recreation and tourism areas with only natural resource values that are rare nationally and internationally. Today, nature park areas are visited by many people who come for recreation activities. For this reason, recreational activities in nature parks gain importance and take an important place in tourism activities. Kadınçayırı Nature Park, which is a research area, is located between Çankırı and Kastamonu provinces. It was aimed to reveal the recreational potential by evaluating user trends and expert preferences with the Gülez Method with the surveys conducted in the field. Analytical Hierarchy Process (AHP) analysis was applied to the obtained data and it was determined that the recreational service and potential of the Kadincayiri Nature Park showed enrichment and that there are some criteria that affect the recreational activities in the area, and in this context, suggestions were tried to be developed in terms of the Landscape Architecture professional discipline.

2021, 118

KEY WORDS: Recreation, user trends, AHP, Gülez Method, Kadınçayırı Natural Park, Çankırı

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

"Kadınçayırı Tabiat Parkı Örneğinde Kullanıcı Eğilimleri ve Rekreasyonel Hizmet İlişkilerinin Ekolojik Yaklaşımlarla İncelenmesi" adlı bu araştırma 2018 - 2021 yılları arasında hazırlanarak Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsüne "Yüksek Lisans Tezi" olarak sunulmuştur. Bu araştırmanın amacı, Kadınçayırı Tabiat Parkı ekolojik kaynak değerlerine ve rekreasyonel faaliyetlere yönelik kullanıcı eğilimlerinin değerlendirilmesi ve rekreasyonel aktivitelerin ortaya çıkarılmasıdır.

Bu tez çalışması, Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından OF080120L05 nolu proje ile desteklenmiştir.

Bu konuda bana çalışma yapma fırsatını veren, çalışmanın başlatılması, gerçekleştirilmesi ve sonuca ulaştırılmasında bilgilerini benimle paylaşan**,** yakın ilgi ve önerileri ile beni yönlendiren ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Betül TÜLEK 'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çalışma sürecim boyunca desteğini esirgemeyen Arş. Gör. İbrahim AYTAŞ hocama yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Tüm çalışmalarım boyunca göstermiş oldukları sabır, destek ve yardımlarından dolayı başta ailem olmak üzere, arkadaşlarıma teşekkür ve şükranlarımı sunarım.

Arazi çalışmalarım sırasında her türlü zahmete katlanarak yardım eden eşim Hasan AMUCAOĞLU 'na ayrıca şükranlarımı sunarım.

Ayşe AMUCAOĞLU

Çankırı, Mayıs 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZET i

ABSTRACT ii

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR iii

SİMGELER DİZİNİ vii

ŞEKİLLER DİZİNİ viii

ÇİZELGELER DİZİNİ x

1.GİRİŞ 1

2. LİTERATÜR ÖZETLERİ 2

3. KURAMSAL TEMELLER 7

3.1 Peyzaj ve Peyzaj Ekolojisi 7

3.2 Ekosistem ve Ekosistem Hizmetleri 8

3.3 Rekreasyon ve Ekoturizm Hizmeti 10

3.4 Gülez Yöntemi 12

4.MATERYAL VE YÖNTEM 16

4.1 Materyal 16

4.2 Yöntem 18

5. BULGULAR 22

5.1 Araştırma Alanının Coğrafi Konumu 22

5.1.2 Ulaşım 23

5.2 Araştırma Alanı Doğal Yapısı 26

5.2.1 Topografik yapı 26

5.2.2 İklim 27

5.2.2.1 Çankırı ilinin iklimsel özellikleri 27

5.2.2.2 Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın iklimsel özellikleri 28

5.2.3 Eğim grupları 31

5.2.4 Bakı özellikleri.....31

5.2.5 Jeolojik ve jeomorfolojik yapı.....34

5.2.5.1 Jeolojik yapı.....34

5.2.5.2 Jeomorfolojik yapı 36

5.2.6 Hidrolojik yapı 37

5.2.7 Toprak yapısı.....41

5.2.8 Arazi kullanım kabiliyeti sınıfları 41

5.2.9 Bitki örtüsü 45

5.2.10 Yaban hayatı.....47

5.3 Turizm ve Rekreasyon.....48

5.4 Sosyo-Ekonomik Yapısı.....50

5.5 Mevcut Arazi Kullanımı.....51

5.6 Araştırma Alanı Ekoturizm Özelliklerinin Belirlenmesi 55

5.6.1 Foto safari 55

5.6.2 Trekking/doğa yürüyüşü 56

5.6.3 Kamp – karavan.....58

5.6.4 Botanik turizmi 59

5.6.5 Yaban hayatı (fauna) gözlemciliği 60

5.6.6 Telesiyej.....60

5.5.7 Teleski 61

5.6.8. Zipline (Kaytel) hattı.....61

5.6.9 Ahşap (Bungalov) evler 62

5.6.10 Piknik alanları.....63

5.6.11 Futbol sahaları.....64

5.7. Araştırma Alanı Peyzaj Üniteleri ve Ekolojik Birimlerinin Belirlenmesi 65

5.8. Güzel (1990) Yöntemi ile Rekreasyonel Potansiyelin Belirlenmesi 67

5.9 Yerel Halkın Kadınçayırı Tabiat Parkı Rekreasyonel Kullanımlarına İlişkin Görüşleri...67

5.9.1 Geçerlilik - güvenilirlik analizi 68

5.9.2 Parametrik testler 71

5.9.3 Parametrik olmayan testler.....89

5.10 Araştırma alanına ilişkin rekreasyon uygunluk değerlerinin belirlenmesi- Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemi.....101

6.TARTIŞMA VE SONUÇ..... 103

KAYNAKLAR 109

Özgeçmiş 111

Ek.1 Anket 113

Ek.2 Gülez yöntemi anketi 116

Ek. 3 AHP yöntemi anketi..... 117

SİMGELER DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
AHP	Analitik Hiyerarşi Süreci
BGB	Batı - Güneybatı
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
EUNIS	European Nature Information System (Avrupa Doğa Bilgi Sistemi)
GGB	Güney – Güney Batı
IUCN	The International Union for Conservation of Nature (Dünya Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği)
KKD	Kuzey - Kuzeydoğu
KKD	Kuzey - Kuzeydoğu
MTA	Maden Teknik Arama
TIES	The International Ecotourism Society
YHGS	Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1 Alanın genel konumu 16
Şekil 4.2 Yöntem akış şeması 21
Şekil 5.1 Araştırma alanı ulaşım güzergahları haritası 24
Şekil 5.2 Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın hesaplanan sıcaklık değerleri (°C) 29
Şekil 5.3 Kadınçayırı Tabiat Parkı aylık yağış (mm), sıcaklık değerleri (°C) 30
Şekil 5.4 Ilgaz ve Kadınçayırı Tabiat Parkı aylık yağış rejimi grafikleri (mm) 30
Şekil 5.5 Eğim haritası 32
Şekil 5.6 Bakı haritası 33
Şekil 5.7 Jeoloji haritası 35
Şekil 5.8 Gök Dere Üzerindeki Alüvyon Yüzlekleri (Orijinal 2020) 36
Şekil 5.9 Gök Dere'den bir görüntü (Orijinal 2020) 38
Şekil 5.10 Hidroloji haritası 39
Şekil 5.11 Boru ile yalaklara getirilen su kaynağı (Orijinal 2020) 40
Şekil 5.12 Büyük toprak grupları haritası 42
Şekil 5.13 Arazi kullanım kabiliyeti haritası 43
Şekil 5.14 Tabiat parkı alanından genel bir görünüş (Orijinal 2020) 49
Şekil 5.15 Mevcut kullanım haritası 52
Şekil 5.16 Eskiyayla dere boyunca uzanan çayırlık alan (Orijinal 2020) 53
Şekil 5.17 Tabiat parkı giriş kontrol noktası ve giriş takı (Orijinal 2020) 53
Şekil 5.18 Gök Dere üzerindeki köprü ve istinat duvarları (Orijinal 2020) 54
Şekil 5.19 Çocuk oyun grubu, piknik masaları, tuvalet-mescit binası (Orijinal 2020) 55
Şekil 5.20 Telesiyej hattı (Orijinal 2020) 61
Şekil 5.21 Zipline hattı (Orijinal 2020) 62
Şekil 5.22 Ahşap evler (Orijinal 2020) 63
Şekil 5.23 Piknik alanları (Orijinal 2020) 63
Şekil 5.24 Futbol sahası (Orijinal 2020) 64
Şekil 5.25 Ekolojik birimler haritası 66
Şekil 5.26 Ankete katılanların cinsiyetlerine göre dağılımı (%) 71
Şekil 5.27 Ankete katılanların yaş dağılımı (%) 72
Şekil 5.28 Ankete katılanların medeni durumları (%) 73
Şekil 5.29 Ankete katılanların eğitim durumları (%) 73
Şekil 5.30 Ankete katılanların meslek grupları dağılımı (%) 74
Şekil 5.31 Ankete katılanların ortalama aylık gelirleri (%) 75
Şekil 5.32 Ankete katılanların ikamet ettikleri yerler (%) 75
Şekil 5.33 Ankete katılanların parka geliş mesafeleri (%) 76

Şekil 5.34 Ankete katılanların parka birlikte geldiği kişiler (%) 77
Şekil 5.35 Anket katılımcılarının parka birlikte geldiği kişi sayısı (%) 77
Şekil 5.36 Anket katılımcılarının parka geliş nedenleri (%)..... 78
Şekil 5.37 Katılımcıların parka gelmeyi tercih ettikleri mevsim (%)..... 79
Şekil 5.38 Katılımcıların parka gelmeyi tercih ettikleri günler (%) 80
Şekil 5.39 Anket katılımcılarının parka geliş sıklıkları (%) 80
Şekil 5.40 Anket katılımcılarının parka geliş sıklıkları (%) 81
Şekil 5.41 Eğitim Durumu ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz sorusu etkileşimi..... 91
Şekil 5.42 Yaş Grupları ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz sorusu etkileşimi 93

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1 MEA' nın Ekosistem Servisleri Sınıflandırması ……..9
Çizelge 3.2 Formüldeki öğeler ve alabilecekleri puanlar ……..12
Çizelge 3.3 Peyzaj değeri puanlaması……..13
Çizelge 3.4 İklim değeri puanlaması……...13
Çizelge 3.5 Ulaşılabilirlik puanlaması……14
Çizelge 3.6 Rekreatif kolaylıklar puanlaması……..14
Çizelge 3.7 Olumsuz etkenler puanlaması……...15
Çizelge3.8 Gülez yöntemine göre peyzaj değeri ve rekreasyonel potansiyelinin sınıflaması ……..……....15
Çizelge 5.1 Tabiat parkının bazı il merkezlerine uzaklıkları 25
Çizelge 5.2 Tabiat parkının Çankırı ve Kastamonu komşu ilçe merkezlerine uzaklıkları (km) 26
Çizelge 5.3 Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın 2002-2012 dönemi hesaplanan sıcaklık değerleri 28
Çizelge 5.4 Jeoloji grupları dağılımı..... 34
Çizelge 5.5 Kadınçayırı Tabiat Parkı toprak grupları dağılımı..... 41
Çizelge 5.6 Kadınçayırı Tabiat Parkı arazi kullanım kabiliyeti sınıfları 41
Çizelge 5.7 İl genelindeki endemik türler (Milli Parklar Müdürlüğü 2020)..... 45
Çizelge 5.8 Kadınçayırı Tabiat Parkı ve yakın çevresine ait endemik bitki listesi (Milli Parklar Müdürlüğü 2020)..... 46
Çizelge 5.9 Gülez Yöntemi anket sonuçları 67
Çizelge 5.10 Örneklem Büyüklükleri Özdamar (2003)' ten yararlanarak (Yazıcıoğlu ve Erdoğan 2004)..... 68
Çizelge 5.11 Tabiat Parkı'ndaki rekreasyonel kullanım alanları sizin için yeterli mi sorusunun güvenilirlik analizi sonuçları 69
Çizelge 5.12 Tabiat Parkı'nın kullanımının artması ile alan ve çevresi sizce nasıl etkilenir sorusunun güvenilirlik analizi sonuçları 69
Çizelge 5.13 Bir tabiat parkı aşağıdaki hangi özelliklere sahip olmalıdır sorusunun güvenilirlik analizi sonuçları..... 70
Çizelge 5.14 Bir tabiat parkının çevreye sağladığı faydalar nelerdir sorusunun güvenilirlik analizi sonuçları 71
Çizelge 5.15 Ankete katılanların cinsiyetlerine göre dağılımı..... 72
Çizelge 5.16 Ankete katılanların yaş dağılımı..... 72
Çizelge 5.17 Ankete katılanların medeni durumları..... 73
Çizelge 5.18 Ankete katılanların eğitim durumları..... 74
Çizelge 5.19 Ankete katılanların meslek grupları dağılımı 74
Çizelge 5.20 Ankete katılanların ortalama aylık gelirleri..... 75
Çizelge 5.21 Ankete katılanların ikamet ettikleri yerler..... 76
Çizelge 5.22 Ankete katılanların parka geliş mesafeleri 76
Çizelge 5.23 Ankete katılanların parka birlikte geldiği kişiler..... 77
Çizelge 5.24 Anket katılımcılarının parka birlikte geldiği kişi sayısı (%) 78
Çizelge 5.25 Anket katılımcılarının parka geliş nedenleri..... 79
Çizelge 5.26 Katılımcıların parka gelmeyi tercih ettikleri mevsim..... 79

Çizelge 5.27 Katılımcıların parka gelmeyi tercih ettikleri günler 80
Çizelge 5.28 Anket katılımcılarının parka geliş sıklıkları 81
Çizelge 5.29 Anket katılımcılarının parka geliş sıklıkları 81
Çizelge 5.30 Tanımlayıcı istatistik değer tablosu 82
Çizelge 5.31 "Boş zamanlarda ne tür aktivitelerde bulunuyorsunuz?" sorusuna ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics) 83
Çizelge 5.32 Tanımlayıcı istatistik değer tablosu 84
Çizelge 5.33 Tabiat parkında yapılabilecek rekreasyonel etkinliklerinden hangilerini kullanıyorsunuz?" sorusu ile ilişkin Tanımlayıcı İstatistik (Descriptive Statistics) 84
Çizelge 5.34 "Tabiat parkındaki rekreasyonel kullanım alanları sizin için yeterli mi?" sorusuna ile ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics) 85
Çizelge 5.35 "Tabiat parkında olması gereken rekreasyonel aktiviteler" sorusuna ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics) 86
Çizelge 5.36 "Tabiat parkının kullanımının artması ile alan ve çevresi sizce nasıl etkilenir?" sorusuna ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics) 87
Çizelge 5.37 "Tabiat parkında rekreasyon aktivitelerinin gelişmesine engel olan faktörler nelerdir?" sorusuna ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics) 88
Çizelge 5.38 "Bir tabiat parkı aşağıdaki hangi özelliklere sahip olmalıdır?" sorusuna ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics) 89
Çizelge 5.39 Eğitim Durumu ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz sorusu etkileşimi 90
Çizelge 5.40 Ki-Kare Bağımsızlık Testi Sonuçları 91
Çizelge 5.41 Yaş Grupları ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz sorusu etkileşimi 92
Çizelge 5.42 Ki-Kare Bağımsızlık Testi Sonuçları 93
Çizelge 5.43 Cinsiyet değişkenine göre "Boş zamanlarda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz?" sorusu ile ilgili görüşler 94
Çizelge 5.44 Test Sonuçları 96
Çizelge 5.45 Eğitim durumuna boş zamanlarda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz sorusu ile ilgili görüşlerin karşılaştırılması 97
Çizelge 5.46 Eğitim durumuna göre boş zamanlarda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz sorusu ile ilgili görüşlerin karşılaştırılması istatistik sonuçları 100
Çizelge 5.47 AHP yöntemi sonuç tablosu 102

1.GİRİŞ

Doğal peyzajlar insanın herhangi bir etkisinin görülmediği, arazi yapısı, toprak yapısı, hava, su, bitki örtüsü ve hayvanlar topluluğunun bir arada ekolojik bir denge oluşturduğu doğal alanlardır. Yani canlı varlıkların yanı sıra cansız varlıklar da bu bütünün bir parçası olarak yer almaktadır. Bu gibi alanların ekolojik ve biyolojik dengesinde olan değişmeler, ancak doğal kuvvetler dediğimiz deprem, yanardağ püskürmeleri, şiddetli deniz ve hava akımları, med ve cezir, erozyon gibi olaylar sonucu açığa çıkmaktadır. Doğal peyzaj, özelliklerine göre dağ peyzajı, deniz peyzajı, göl peyzajı gibi kendi arasında gruplara ayrılmaktadır (Gül 2000).

Dünya Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN)'e göre "Doğal Alanlar" başlığı altında kabul edilen doğa koruma alanları, vahşi alan, milli park, doğal anıt ve özellik, habitat tür yönetim alanı, korumalı peyzaj / denizel peyzaj ve sürdürülebilir doğal kaynak kullanımı ile korunan alan olarak altı gruba ayrılmaktadır (Arda 2003). Korunan alanlar, ekosistem hizmetlerinin ve kültürel değerlerin, tabiatla birlikte uzun vadeli korunması ve devamlılığının sağlanması amacıyla, mevzuatla tanımlanan ve yönetilen coğrafi alanlardır. Korunan alanlar da kendi arasında milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiat koruma alanları ve yaban hayatı geliştirme sahaları olarak ayrılmaktadır.

Turizm ve açık hava rekreasyon faaliyetlerine olan ilginin artması ile birlikte tabiat parkı alanlarına olan talep ve beraberinde tabiat parklarında gerçekleştirilen aktivite çeşitliliği de artış göstermiştir. Günümüzde tabiat parkı alanları, rekreasyon faaliyetlerinde bulunmak amacı ile gelen birçok kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Bu nedenle tabiat parklarındaki rekreasyonel aktiviteler de gittikçe önem kazanmakta ve turizm faaliyetleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu araştırmada Kadınçayırı Tabiat parkı örneğinde kullanıcı eğilimleri ve rekreasyonel hizmet ilişkilerinin ekolojik yaklaşımlarla incelenmesi amaçlanmış ve Tabiat Parkı' nın sahip olduğu özelliklere çalışma alanında gerçekleştirilen rekreasyon faaliyetleri kullanıcı eğilimleri ve rekreasyonel hizmet ilişkilerinin ekolojik yaklaşımlarla incelenmesi amacıyla alan kullanıcılarına yönelik anket çalışması gerçekleştirilmiştir ve birden fazla rekreasyon faaliyetinin gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Alanda yapılan

anketler ve Gülez Yöntemi değerlendirmeleri ışığında alanın peyzaj değeri, rekreatif kolaylıkları ve tüm bunları etkileyen olumsuz faktörler Analitik Hiyerarşi Yöntemi (AHP) ile analiz edilmiş ve öneriler getirilmiştir.

2. LİTERATÜR ÖZETLERİ

Bu bölümde, çalışma ile bağlantılı olması nedeniyle, turizm, ekoturizm, rekreasyon, rekreasyonel planlama, korunan alanlar konularında yapılmış çalışmalar ele alınmıştır.

TIES (1990) "Description and Ecotourism Principles" isimli eserde ekoturizmin tanımı ve prensiplerini ortaya koymuştur. TIES, ekoturizmin geliştirilmesinde eğitim ve teknik yardım gibi konularda bilgiler sunmuştur. Ayrıca çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını geliştiren doğal alanlara karşı ekoturizm faaliyetinin oluşturduğu sorunlu seyahatleri teşvik etmiştir.

Daily, G.C.(1997). " Introduction: what are ecosystem services" isimli eserinde ekosistem hizmetlerine tanımlamalar getirmiştir.

Costanza, R., dArge, R., Groot, R., Farber, S., Grasso, M., Hannon, B., Limburg, K., Naeem, S., O'Neil, R. V., Paruelo, J., Raskin, G.R., Sutton., P. ve Belt, M. (1997). The value of the world's ecosystem services and natural capital. İsimli eserinde Dünyanın ekosistem hizmetlerinin ve doğal sermayesinin değerlendirmiştir.

Gül (2000) "Peyzaj - İnsan İlişkisi ve Peyzaj Mimarlığı" isimli eserinde peyzaj ve insan arasında oluşan bağlantıyı irdelemiştir. Doğal kaynakların değerini bilip bu kaynaklara zarar vermeden ve uyumlu olacak şekilde, insana yaraşır ve mutlu olabilecek mekanların ve hizmetlerin sunulması peyzaj mimarlığının amacı olduğu gibi diğer bütün disiplinlerinde ana amacı olduğunu ortaya koymuştur.

Altıparmak (2002) "Turizm Çeşitlendirilmesi Sürdürülebilir Turizm ve Planlama" isimli eserinde ekoturizm ve sürdürülebilir turizm gibi kavramlara değinerek turizmin çeşitlendirilmesi konusunu irdelemiş ve sonuç olarak farklı turizm çeşitleri ortaya koymuştur.

Demirci Orel, F., Yavuz, M.C. 2002. Rekreasyonel Turizmde Müşteri Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Pilot Çalışma yapmıştır.

Arda (2003) "Türkiye'de Doğa Koruma Alanı Uygulamaları ve Avrupa Birliği Mevzuatı ile Karşılaştırılması" isimli eserinde doğa koruma alanı kavramını ve tarihsel gelişimini incelenmiş, tarih boyunca dünyada doğa koruma konusundaki gelişmelerden bahsetmiştir. AB ve Türkiye özelinde doğa koruma alanı çalışmalarını irdelenmiş, AB'nin doğa koruma konusundaki direktif, yönetmelik ve kararları ile Türkiye'deki mevcut durum ve uyum çalışmalarını aktarmıştır. AB'ye üye ülkelerin doğa koruma alanı çalışmalarından Türkiye ile karşılaştırmalı örnekler verilmiş ve sonuçta Türkiye'de mevcut sistemdeki sorunlar tespit edilerek, etkin ve sürdürülebilir bir korumanın sağlanması ve AB'ye uyum çalışmaları çerçevesinde nelerin yapılması gerektiği öneriler geliştirilmiştir.

Erdoğan ve Uslu (2003) "Kazdağı Milli Parkı'nın Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi" isimli eserlerinde ekoturizm kavramını irdeleyerek, Kazdağı Milli Parkı'nın ekoturizm potansiyelini ortaya koymuşlar ve öneriler geliştirmişlerdir.

Hassan, R., Scholes, R. ve Ash, N., eds. (2005). "MA Conceptual Framework,Ecosystems and Human Well-being: Current State and Trends", isimli eserinde Kavramsal Çerçeve, Ekosistemler ve İnsan Refahı: Mevcut Durum ve Eğilimleri incelmiş sonuç olarak tanımlamalar getirmiştir.

Açıksöz, Topay ve Aydın (2006) "Bartın-Arıt Beldesi Trekking Potansiyelinin Belirlenmesi" isimli eserlerinde Bartın-Arıt Beldesi'nin trekking etkinliği açısından taşıdığı potansiyeli ortaya koymuşlardır. Çalışma kapsamında, belirlenen parkurların alternatif turizm kapsamında değerlendirilmesi durumunda, yöre halkının sosyo-ekonomik yapısına olumlu katkı sağlayacağı saptanmıştır.

Niskanen, A. 2006. Issues Affecting Enterprise Development In The Sector In Europe. Forest Products And services In Switzerland – Creteria To Asess Their Economic Importance. İsimli eserinde Avrupa'da Sektörde İşletme Gelişimini Etkileyen Sorunlar. İsviçre'de Orman Ürünleri ve Hizmetleri - Kriterler Ekonomik Önemlerini Değerlendirmiştir.

Lai ve Nepal (2006) "Local Perspectives of Ecotourism Development in Tawushan Nature Reserve" isimli eserlerinde Tayvan'da bulunan Tawushan Doğa Koruma Alanı'nda ekoturizm gelişiminin yerel perspektifleri üzerinde durmuşlardır.

Kaya (2007) "Bartın Kent Halkının Rekreasyonel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma" isimli eserinde Bartın kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerini belirleyerek, bu taleplerin karşılanmasına ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik öneriler geliştirmiştir.

Akten, Yılmaz ve Gül (2009) "Alan Kullanım Planlamasında Rekreasyonel Alan Kullanım Ölçütlerinin Belirlenmesi: Isparta Ovası Örneği" isimli eserlerinde en iyi karar alternatifinin seçilmesinde, hem niceliksel hem de niteliksel faktörlerin dikkate alınmasına olanak sağlayan Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemi ile rekreasyonel alan kullanım kriterleri için uygunluk katsayılarının elde edilmesini amaçlamışlardır. Elde edilen bu katsayılara göre Isparta ovasının doğal ve kültürel kaynakları sorgulanmış ve ovanın potansiyel rekreasyon alanlarının belirlenmesi hedeflenmiştir.

Benliay (2009) "Peyzaj Planı Oluşturulması Bağlamında Finike – Kumluca Kıyı Bölgesinin Değerlendirilmesi" isimli eserinde araştırma alanının mevcut yapısının envanteri çıkarılmış ve homojen ekolojik birimler olan "Peyzaj Üniteleri" belirlenmiştir. Her bir ünite için gerçekleştirilen ayrıntılı analizler ve koruma - kullanım dengesini gözeten peyzaj planı ilke ve stratejileri ile kullanım tipleri belirlenmiştir. Peyzaj sınıfı ve peyzaj değişim analizleri gerçekleştirilerek belirlenen doğal ve kültürel peyzaj koruma alanları, uygunluk faktörleri temelinde irdelenerek bir "Peyzaj Planı" oluşturulmuş ve alana ilişkin bazı öneriler getirmiştir.

Buğday (2011) "Ormancılık Üretim Çalışmalarının Çevresel Zararları" isimli eserinde, Türkiye'de uygulanan ormancılık üretim çalışmaları ve üretimin planlanması ile günümüzde farkındalığı giderek artan hassas ormancılık anlayışı ve bu anlayışa ait süreç otomasyonu üzerinde durulmuştur.

Irmak ve Yılmaz (2011) "Flora Turizmine Bakış Açısının Anketlerle Belirlenmesi" isimli eserlerinde flora turizmi aktivitelerinde katılımcıların eğilimlerini ve tercihlerini belirlemişlerdir. Çalışma sonucunda, flora turizmi ile ilgili olarak katılımcıların büyük çoğunluğu ilkbahar mevsimini tercih etmişlerdir. Yine katılımcıların büyük çoğunluğu, flora turizmi aktivitesi için en az bir gün veya bir hafta geçirilmesi gerektiğini belirtirken, mekan tercihlerini, su kıyıları ve ormanlık alanlardan yana kullanmışlardır.

Kurtoğlu ve Düzgüneş (2011) "Artvin Kent Ormanının Rekreasyon Olanakları ve Kullanıcı Tercihlerinin İrdelenmesi" isimli çalışma ile Artvin kenti ve yakın çevresi için en eski mesire alanı olan Kafkasör Yaylasının bir bölümünü oluşturan kent ormanının olanaklarını açıklamışlar, bu alanı kullanmakta olan kent halkının özellikleri ve rekreasyon tercihleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Aydınözü, İbret ve Aydın (2012) "Kastamonu Ilgaz Dağı Milli Parkında Arazi Kullanımının Analizi" isimli çalışmada alanın turizm ve rekreasyonel potansiyelini belirlemişlerdir. Bu çalışma sonucunda, kullanıma yönelik gelişmesinin doğal yapısına zarar verdiği belirtilmiştir.

Albayrak, İ., 2012 "Ekosistem Servislerine Dayalı Havza Yönetim Modelinin İstanbul - Ömerli Havzası Örneğinde Uygulanabilirliği" isimli eserinde Bu araştırma genel anlamda İstanbul'un su kaynaklarının sürdürülebilir şekilde nasıl yönetilebileceğine ilişkin cevaplar arayarak diğer yandan ise Ömerli Havzası'ndaki kentsel alanlar ve ekosistem servisleri arasındaki ilişkileri rasyonel yöntemlerle analiz etmeyi ve yönetim planının mekansal içeriğine vurgu yaparak ekosistem servislerine dayalı havza yönetiminin ana çerçevesini tanımlamıştır.

Gülersoy (2013) “Bakırçay Havzası’nda Arazi Kullanımı ile Arazi Yetenek Sınıfları Arasındaki İlişkiler” isimli eserinde Bakırçay Havzasında arazi kullanımı ve arazi sınıfları arasındaki ilişkilerin koruma – kullanma bakımından değerlendirmiştir.

Polat, Aktaş Polat (2016) “Rekreasyonel Tabiat Parklarının Korunan Alanlar Kapsamında İncelenmesi: Mersin İli Örneği” isimli eserlerinde korunan alanlar kapsamında örnek alandaki tabiat parklarını ele almış ve bu parkların rekreasyon potansiyellerini belirlemeyi amaçlamıştır.

Surat (2016) “Gülez Yöntemine Göre Deriner Baraj Gölü ve Yakın Çevresi Rekreasyonel Potansiyelinin Değerlendirilmesi ve Alan Kullanım Önerilerinin Geliştirilmesi” isimli eserinde Artvin ili sınırları içinde yer alan Deriner Barajı Gölü ve çevresinin rekreasyonel potansiyelini araştırmıştır.

Genç, Şengel ve Işkın (2017) “Abant Tabiat Parkı’nın Eko Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi” isimli eserlerinde özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan destinasyonlarda ekoturizmin, sürdürülebilir kalkınma adına önemli bir araç olduğunu ifade etmişler ve Abant Tabiat Parkı’nda uygulama alanı olan ekoturizm türlerini ortaya koymuşlardır.

Kandır (2017) “Ekoturizmin Diğer Yüzü Yaban Hayatı ve Ekoturizm” isimli eserinde çevre korumaya dikkat edilmediği takdirde ekoturizm faaliyeti adı altında yaban hayatının yaşam alanlarını insanların hizmetlerine sunulmasından, karlılık amacı ile el konulmasından, gelecekte dönüşü olmayan zararlara yol açmasından bahsetmiş ve öneriler getirmiştir.

Demir ve Demirel (2018) “Peyzaj Planlamada Peyzaj Ekolojisi Yaklaşımı” isimli eserinde Peyzaj planlama, yönetim, koruma ve onarım çalışmaları kapsamında temel alınan peyzaj ekolojisi yaklaşımı, sürdürebilir olmayan alan kullanım kararları ile peyzajdaki riskler nedeni ile oluşabilecek olumsuz etkilerin iyileştirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu sebeple özellikle peyzaj planlama süresince alınacak olan alan kullanım kararlarında, peyzajın çevresel koşullarını, peyzajdaki mekanların ve canlı toplulukların birbirleri ile olan

etkileşimleri ile ilişkilerini tespit eden bir ekolojik yaklaşımın temel alınması gerektiğini savunmuştur.

3. KURAMSAL TEMELLER

3.1 Peyzaj ve Peyzaj Ekolojisi

Avrupa Peyzaj Sözleşmesine (APS) göre Peyzaj, özellikleri, insan veya doğal faktörlerin etkileşimi ve eylemi sonucunda insanlar tarafından algılandığı şekliyle oluşan bir alandır. Peyzaj çok çeşitli biçimlerde tanımlanmakla birlikte en çok kabul gören ikisi aşağıda verilmiştir (Avrupa Peyzaj Sözleşmesi 2000)

- Peyzaj insan ve doğa etkileşiminin ortaya koyduğu bir alandır.
- Peyzaj bir görüş açısı içerisine giren doğal ve kültürel özelliklerdir.

Bu tanımlar doğrultusunda peyzaj kendi arasında doğal ve kültürel peyzaj olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Doğal peyzajlar insanın herhangi bir etkisi görülmeyen peyzajda, arazi yapısı, toprak yapısı, hava, su, bitki örtüsü ve hayvanlar topluluğu bir arada ekolojik bir denge oluşturmaktadır. Yani canlı varlıkların yanı sıra cansız varlıklarda bu bütünün bir parçası olarak yer almaktadır. Bu gibi alanların ekolojik ve biyolojik dengesinde olan değişmeler ancak doğal kuvvetler dediğimiz deprem, yanardağ püskürmeleri, şiddetli deniz ve hava akımları, med ve cezir, erozyon gibi olaylar sonucu açığa çıkmaktadır Doğal peyzajın kapsamış olduğu ana elemanlar özelliklerine göre dağ peyzajı, deniz peyzajı, göl peyzajı, çöl peyzajı vb. gibi kendi arasında gruplara ayrılmaktadır (Gül 2000).

Peyzaj elemanları ile ekosistem dağılım desenlerini, su, enerji, besin ve diğer materyaller ile türler arasındaki dolaşımı, peyzaj mozaiğinin zamansal değişimini temel alan peyzaj ekolojisi çalışmaları peyzaj yapısı, peyzajın işlevi ve peyzajdaki değişimleri ele alarak peyzajın karakteristiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Peyzaj karakterleri oluşturan

kümeler bulundukları alan içerisinde tekrarlanma eğilimi göstermektedirler. Bu bağlamda peyzaj yapısının ortaya konulması için peyzajın sahip olduğu fonksiyon ile peyzajda değişime neden olan etkilerin saptanması ve peyzajların bölümlenerek tanımlanması gerekmektedir. Ekolojik temelli gerçekleştirilen peyzaj analizi çalışmalarında peyzajlar yapı, fonksiyon ve değişim başlıkları altında değerlendirilmektedirler (Demir ve Demirel 2018)

3.2 Ekosistem ve Ekosistem Hizmetleri

Ekosistem bitki, hayvan ve mikro organizma gibi canlı topluluklar ile cansız çevre arasındaki dinamik ve karmaşık etkileşimlerden meydana gelen işlevsel birimdir. Ekosistemler çok çeşitli işlev, ölçek ve özelliklere sahip olabilirler. Örneğin bir ağaç kovuğu, geçici bir gölet veya bir okyanus havzası birer ekosistemi temsil edebilmektedir (Hassan ve diğ., 2005)

- İnsan hayatının sürdürülebilmesi için doğal ekosistemler ve türlerin gerçekleştirdiği durum ve süreçler (Daily, 1997),
- Ekosistem işlevlerinin insan topluluklarına direkt veya dolaylı olarak sağladığı faydalar (Costanza ve diğ., 1997),
- İnsanların ekosistemlerden sağladığı faydalardır (MA, 2007).
- İnsan refahı için doğrudan tüketilen ve yararlanılan ekolojik ürünlerdir (Boyd ve Banzhaf, 2007, Albayrak 2012)

Yukarıda yapılan tüm tanımlar ve açıklamalar ışığında ES' ler "insan hayatının sürdürülebilmesi ve insan refahının sağlanabilmesi için ekosistemlerin sunduğu durumlar, süreçler, işlevler, faydalar ve ürünlerin tümü" olarak tanımlanabilir. ES' lerin tanımlarında olduğu gibi sınıflandırmalarında da birkaç farklı görüş söz konusudur. Bu sınıflandırmalardan en yaygın olarak kullanılanı, MEA Raporu'nun sınıflandırmasıdır. Doğal alanlarda oluşan doğal kaynaklarda bir ekosistem oluşturmaktadır. Ekosistem, birbirleriyle ve fiziksel çevreleriyle etkileşim halinde olan canlıların oluşturduğu birliktir.

Ekosistemler, bünyelerinde yaşayan canlı organizmaları destekleyen toprak, su, besin maddeleri gibi fiziksel ve kimyasal bileşenler içerir. İnsanlar da ekosistemlerin birer parçasıdır. İnsanlar olarak hayatımızı devam ettirebilmemiz ve refah içinde yaşayabilmemiz de ekosistemlerin bize sağladığı bir takım hizmetlere ve ekosistemlerin barındırdığı organizmalar, toprak, su ve besin gibi bileşenlere bağlıdır. Tüm bunlar topluca ekosistem hizmetleri olarak adlandırılmaktadır (Sezer 2015). Ekosistem Hizmetleri "insan hayatının sürdürülebilmesi ve insan refahının sağlanabilmesi için ekosistemlerin sunduğu durumlar, süreçler, işlevler, faydalar ve ürünlerin tümü" olarak tanımlanabilir. Ekosistem hizmetlerinin tanımlarında olduğu gibi sınıflandırmalarında da birkaç farklı görüş söz konusudur. Bu sınıflandırmalardan en yaygın olarak kullanılanı, MEA Raporu'nun sınıflandırmasıdır. Bu sınıflandırmaya göre kaynak sağlayan servisler, düzenleyen servisler, kültürel servisler ve destekleyen servisler olarak dört ana gruba ayrılmaktadır (Albayrak 2012).

Çizelge 3.9 MEA' nın Ekosistem Servisleri Sınıflandırması (Albayrak 2012)

ANA KATEGORİ	**ALT KATEGORİ**
Kaynak Sağlayan Servisler	
Gıda	Bitkisel ve hayvansal üretim, Balıkçılık, Su kültürü, Yabani besinler
Biyolojik Madde	Odun, lif, yakıt
Dekoratif Kaynaklar	
Genetik kaynaklar	
Tatlı su	
Biyokimyasallar ve tıbbi ürünler	
Düzenleyen Servisler	
Hava kalitesi düzenleme	
İklim düzenleme	Küresel, bölgesel, yerel
Su akış kontrolü	
Erozyon kontrolü	
Su arıtımı ve atık kontrolü	
Salgın hastalık kontrolü	
Zararlı kontrolü	
Polenleme	
Doğal risk azaltma	
Kültürel Servisler	
Kültürel çeşitlilik	
Manevi ve etik değerler	
Bilgi sistemi	
Eğitim değeri	

İlham	
Estetik değerler	
Sosyal ilişkiler	
Yer ve mekan hissi	
Kültürel miras değeri	
Rekreasyon ve ekoturizm	
Destekleyen Servisler	
Besin döngüsü	
Su döngüsü	
Fotosentez	
Toprak formasyonu	
Birincil üretim	

3.3 Rekreasyon ve Ekoturizm Hizmeti

MEA' nın sınıflandırmasında yer alan kültürel servislerden olan rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince recreatio kelimesinden gelmektedir. Rekreasyon kelimesinin Türkçe karşılığı da yaygın bir şekilde boş zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu, rekreasyonun boş zaman tanımı ile sıkı sıkıya ilişkili bir kavram olduğunu göstermektedir. Çünkü, rekreasyon her şeyden önce boş zamanı olan insanların gerçekleştirebilecekleri etkinliklerle ilgilidir. Boş zaman, insanların çalışma saatleri dışındaki zamanları tanımlar (Demirci Orel ve Yavuz 2002). İnsan ve doğa arasındaki ilişki rekreasyon alanlarına birden fazla fonksiyon kazandırmakta ve rekreasyonun faydalarını arttırmaktadır.

Orman arazisinde veya orman arazisi tarafından sunulan doğal alanlarda rekreasyon hizmetleri kamu veya özel orman ajanslarında, doğa veya milli park hizmetleri gibi birçok farklı kurum tarafından verilmektedir. Verilen rekreasyon hizmetleri(Niskanen 2006)

- Yürüyüş Hizmetleri,
- Macera Hizmetleri,
- Spor Hizmetleri,
- Doğa veya çevre eğitimi Hizmetleri,
- Avcılık Hizmetleri,

- Balıkçılık Hizmetleri,
- Meyve veya mantar toplama Hizmetleri,
- Kültürel Turizm ve Konaklama Hizmetleri,

Dünyada ilk defa Alp Dağları'na giden turistlere yöredeki çiftçilerin evlerinin bir bölümünü açması ile başlayan ekoturizm, "*doğadan zevk alma ve doğanın kıymetini bilme*" şeklinde tanımlanmıştır. Ekoturizm faaliyetlerinde yerel kalkınma, ekonomik yararlar ve çevre koruma arasındaki dengenin sağlanması önem taşımaktadır (Kandır 2017). Aksi takdirde ekoturizm faaliyeti adı altında yapılan faaliyetler dönüşü olmayan çevresel, sosyo kültürel ve ekonomik sorunlara neden olabilmektedir.

Uluslararası Ekoturizm Derneği TIES (The International Ecotourism Society)'nin tanımına göre ekoturizm; "*yerel halkın refahını geliştiren ve çevreyi koruyan, doğal alanlara yapılan sorumlu seyahattir*". Ekoturizm alanlarının pek çoğu, milli parklar ve korunan alanlar gibi, yerli kültürlerin ve zengin biyolojik çeşitliliğin olduğu uzak alanlarda yer almaktadır (Lai ve Nepal 2006).

Ekoturizm aktivitesine katılanların ekoturizm ilkelerini yerine getirmeleri gerekmektedir. Bunlar (TIES 1990):

- Etkileri en aza indirmek.
- Çevresel ve kültürel bilinç ve saygı oluşturmak.
- Hem ziyaretçiler hem de ev sahipleri (yerel halk) için olumlu deneyimler sağlamak.
- Koruma için doğrudan mali faydalar sağlamak.
- Yerel halka istihdam sağlamak.
- Ev sahibi ülkelerin politik, çevresel ve sosyal şartlarına olan duyarlılığı artırmak.

Ekoturizm, doğaya duyarlı ve çevrenin doğal ve kültürel özelliklerini koruma öncelikli bir aktivite olarak düşünüldüğünden, "*sürdürülebilir turizm*", "*sorumlu turizm*", "*çevreye dost turizm*" olarak da isimlendirilmektedir (Erdoğan ve Uslu 2003). Ekoturizm, genellikle küçük

gruplar halinde ve ailelerin işlettiği küçük tesislerde yapılan, geleneksel mimarinin ve yerel kaynakların kullanımını hedef alan bir turizm türüdür (Altıparmak 2002).

3.4 Gülez Yöntemi

Tez çalışması kapsamında araştırma alanının rekreasyonel potansiyelinin belirlenmesi amacıyla Gülez (1990)'in ülkemiz koşullarına uygun olarak geliştirdiği ve bir orman içi rekreasyon alanının açık hava potansiyelinin kolaylıkla saptanmasına olanak veren yönteminden yararlanılmıştır. Bu yöntem, oldukça pratik bir hesaplama şekli getirmekte ve aşağıda da gösterilen basit bir matematik formülle ifade edilmektedir (Surat 2016).

$$RP\ (\%) = P + İ + U + RK + OSE$$

Formülde sembollerin anlamı ve alabilecekleri en yüksek (maksimum) puanların (ya da ağırlıkların) dağılımı Çizelge 3.2' de gösterilmiştir. Çizelgede görüldüğü gibi, toplam puan kuramsal olarak en çok 100 olacağından, formüldeki öğelerin alabilecekleri puanların toplamı yüzde olarak bir alanın açık hava rekreasyon potansiyelini vermektedir. Gülez (1990)'e göre formülde yer alan öğeler aşağıdaki özelliklere göre puan almaktadır (Surat 2016).

Çizelge 3.10 Formüldeki öğeler ve alabilecekleri puanlar

Sembol	Anlamı	Maksimum Puan (Öğenin Ağırlık Puanı)
P	Peyzaj değeri	35
İ	İklim değeri	25
U	Ulaşılabilirlik	20
RK	Rekreatif kolaylık	20
OSE	Olumsuz etkenler	0 (Min. -10)
ARP	Rekreasyon potansiyeli	100

Peyzaj değeri

Gülez (1990) yöntemine göre, bir tabiat parkına ait peyzaj değerinin hesaplanmasında; alanın büyüklüğü, bitki örtüsü, deniz, göl ve akarsu kıyısı olup olmaması, alanın yüzeysel durumu, görsel kalitesi ve sahip olduğu diğer özellikler değerlendirilmektedir. Bir tabiat parkının peyzaj değerinin alabileceği maksimum puan 35'tir (Polat ve Aktaş Polat 2016).

Bir alanın rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesinde en önemli özellik, o yerin peyzaj potansiyeli olmaktadır. Bu nedenle, Gülez (1990) yöntemine göre, peyzaj değeri % 35'lik bir ağırlıkla değerlendirilmektedir (Çizelge 3.3).

Çizelge 3.11 Peyzaj değeri puanlaması

Peyzaj Değeri	Alabileceği Maksimum Puan
Alanın Büyüklüğü	4
Bitki Örtüsü	8
Su Kaynağı Varlığı	8
Topografik Yapı	5
Görsel Kalite	4
Diğer Özellikler	6

İklim değeri

İklimin rekreasyon etkinlikleri üzerine çok büyük bir etkisi olduğu göz önüne alınarak, bu yönteme göre iklim etkisinin % 25'lik bir ağırlıkla değerlendirmeye katılması uygun görülmüştür (Çizelge 3.4).

Çizelge 3.12 İklim değeri puanlaması

İklim Değeri	Alabileceği Maksimum Puan
Sıcaklık	10
Yağış	8
Güneşlenme	5
Rüzgarlık	2

Ulaşılabilirlik

Bir yerin rekreasyon potansiyeli o yere ulaşabildiği ölçüde bir anlam kazanır. Bir başka deyişle, bir yerden ne kadar çok kişi yararlanırsa ve o kişiler oraya ulaşabilmek için önemli bir ulaşım sorunu ile karşılaşmazlarsa, o yerin rekreasyona uygunluğu önemli oranda artmaktadır. Bu nedenle, ulaşabilirlik öğesi rekreasyon değerlendirme yöntemine % 20'lik bir ağırlıkla katılmıştır (Çizelge 3.5).

Çizelge 3.13 Ulaşılabilirlik puanlaması

Ulaşılabilirlik	Alabileceği Maksimum Puan
Bulunduğu Bölgenin Turistik Önemi	5
Bulunduğu Bölgede en az 100.000 Nüfuslu Kent Olması	4
Ulaşılan Zaman Süresi (yakındaki en az 5.000 nüfuslu kentten)	5
Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	3
Ulaşımda Diğer Kolaylıklar	3

Rekreatif kolaylık

Rekreasyon potansiyelinin saptanmasında, o yerde mevcut tüm rekreatif kolaylıklar da rekreasyon potansiyelinin artmasına olumlu bir etki yapmaktadırlar. Zira ağaçlıklı ve güzel manzaralı bir yerin, piknik masaları, çeşmeler, WC tesisleri gibi kolaylıklara ve rekreasyon donanımına sahip olması, daha çok ve sürekli ziyaretçi çekme şansını, bunun sonucu olarak da rekreasyon potansiyelini arttırmaktadır. Bu durumda, rekreatif kolaylıkların en çok % 20'lik bir ağırlıkla değerlendirmeye alınması uygun görülmüştür (Çizelge 3.6).

Çizelge 3.14 Rekreatif kolaylıklar puanlaması

Rekreatif Kolaylık	Alabileceği Maksimum Puan
Piknik Tesisleri	4
Su Durumu	3
Geceleme Tesisleri	2
WC' ler	2
Otopark	2
Satış Birimlerinin Olması (Büfe vb)	2
Bekçi ve Görevliler	2
Diğer Kolaylıklar	3

Olumsuz etkenler

Bir yerin rekreasyon potansiyelinin saptanmasında, o yerde mevcut olumsuz etkenleri de göz önünde tutma zorunluluğu bulunmaktadır. En iyi durum, kuşkusuz hiç olumsuz etkenin olmaması yani bir yerin sıfır olumsuz puanı almasıdır. Bunun yanında, en çok (-10)' a kadar puan alabilecek olumsuz etkenlerin olabileceği de varsayılmıştır. Olumsuz etkenlerin puanları değerlendirmede eksi (-) olarak alınmakta dolayısıyla toplam puandan çıkarılmaktadır (Çizelge 3.7).

Çizelge 3.15 Olumsuz etkenler puanlaması

Olumsuz Etkenler	Alabileceği Maksimum Puan
Hava Kirliliği	-3
Güvenceli Olmaması	-2
Su Kirliliği	-1
Bakımsızlık	-1
Gürültü	-1
Diğer Olumsuz Etkenler	-2

Yukarıda bahsedilen yöntemin uygulanması sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde sınıflandırılmıştır (Çizelge 3.8):

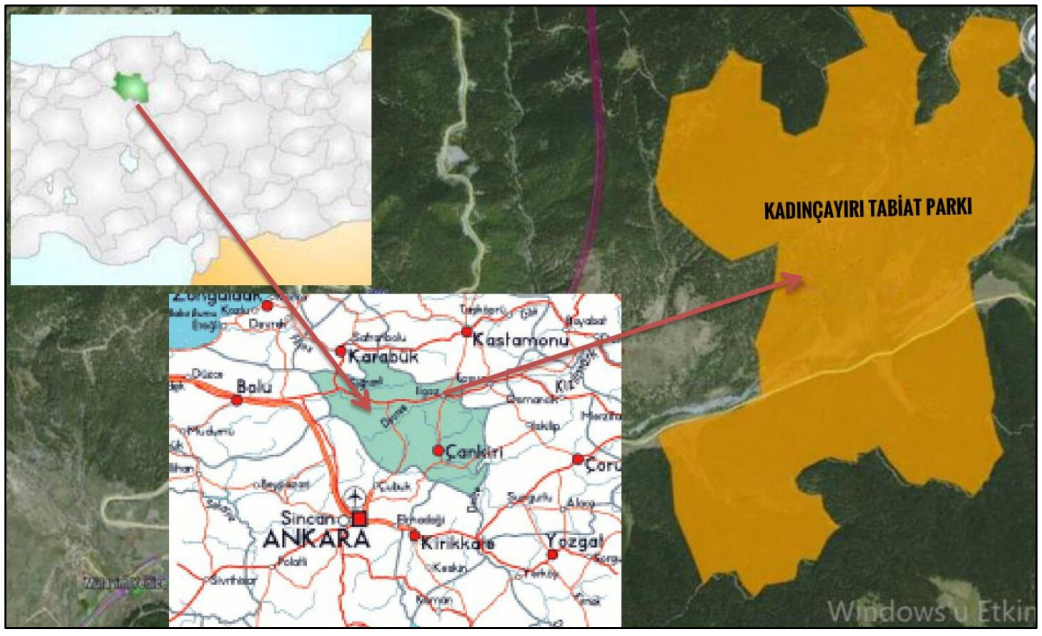
Çizelge 3.16 Gülez yöntemine göre peyzaj değeri ve rekreasyonel potansiyelinin sınıflaması

çok düşük	(%30'dan aşağı)
düşük	(% 30- %45 arası)
orta	(%46-% 60 arası)
yüksek	(%61- %75 arası)
çok yüksek	(%75'den yukarı)

4.MATERYAL VE YÖNTEM

4.1 Materyal

Kadınçayırı Tabiat Parkı, Çankırı ili Ilgaz ilçesi sınırları içinde kalmakta ve kuzeyinde Kastamonu ili ile sınır oluşturmaktadır. Ilgaz ilçesinin batısında ve güneybatısında Kurşunlu, güneyinde Korgun ve Çankırı merkez, güneybatısında Yapraklı ilçeleri ve doğusunda Kastamonu ili Tosya ilçesi ile kuzeyinde yine Kastamonu ili Araç, İhsangazi ve Merkez ilçeleri bulunmaktadır (Şekil 4.1).

Şekil 4.1 Alanın genel konumu

Araştırma alanı 5 Eylül 2012 tarihli Bakanlık onayı ile Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Tabiat parkı alanı Çankırı Ilgaz Kadınçayırı-Yıldıztepe Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi içinde yer almaktadır (T.C. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2016). Ilgaz ilçesinin yaklaşık 17,2 km kuzeydoğusunda, Ilgaz Dağları'nın güney yamaçlarında yer alan ve 422 ha alana sahip olan tabiat parkı alanı 41º 01′ 42″ – 41º 03′ 22″ kuzey enlemleri ile 33 º 45′ 27″ – 33 º 47′ 09″ doğu boylamları arasında bulunmaktadır. Yüksek dağlık arazi niteliğinde olan park, Çankırı merkeze 63 km uzaklıktadır. Vadi tabanında Gökçay Deresi bulunmaktadır (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme Planı 2014).

Araştırma alanının ana özelliğini korunan alanlar, bitki zenginliği ve jeomorfolojik yapısı oluşturmaktadır. Kadınçayırı Tabiat Parkı rekreasyon potansiyeli yüksek olup, Çankırı ilinin en önemli piknik ve rekreasyon alanlarından birini oluşturmaktadır. Araştırma alanı çok sayıda kullanıcı tarafından düzenli olarak ziyaret edilmekte ve çeşitli rekreasyonel etkinliklere olanak sağlamaktadır. Araştırma alanı orman, vadi ve akarsu peyzajlarının hakim olduğu kırsal rekreasyon alanları, doğal ve coğrafik yapının elverdiği ölçüde trekking, kamp-karavan, botanik turizm, foto safari, bilimsel çalışmalar, telesiyej, teleski, zipline, kış sporları, ahşap evler, çim sahalar ve piknik alanları amaçlarıyla kullanılmaktadır. Araştırma kapsamında haritaların üretilmesinde, analizlerinde ve geliştirilen yöntemin alan üzerinde uygulanmasında, günümüz teknolojisinin sunduğu zaman ve hassasiyet açısından önemli bir araç olan, CBS yazılımı olarak ArcGIS 10.5 ve anket analizleri için SPSS 25.0 yazılımları kullanılmıştır. Söz konusu yazılımlarla:

- 1/25.000 ölçekli Çankırı Orman İşletme Müdürlüğü'nün hazırladığı ve 2014 yılında güncellediği çalışma alanına ilişkin analiz ve sentez raporları ile haritaları,
- Çankırı meteoroloji baz istasyonlarından alınan iklim verileri,
- Arazide yapılan yerinde gözlemler, anketler ve bu gözlemler sırasında çekilen fotoğraf ve video kayıtları gibi materyaller analiz edilmiştir.

Araştırmada ayrıca fiziksel planlama, peyzaj planlama, peyzaj ve peyzaj ekolojisi konulu araştırma ve yayınlardan, uzman ve akademisyenlerle yapılan görüşmelerden, doğal kaynaklar konusunda çalışmalar yürüten kurum ve kuruluşlardan alınan bilgilerden materyal olarak yararlanılmıştır.

McHarg (1969), Ndubisi (2002), Erol (2005), Steiner (2008), Koç ve Şahin (2008)'in değerlendirme ve ayrım ilkeleri, ayrıca Arazi Örtüsü ve Ekolojik Birim çalışmalarından CORINE, EUNIS, Belçika ve Fransa Arazi Örtüsü çalışmaları, yönteme ilişkin esasları oluşturmuştur.

4.2 Yöntem

Araştırma yöntemi 7 temel aşamadan oluşmaktadır. *Birinci aşamada***,** araştırma amacı ve alanına ilişkin literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Peyzaj ekolojisi, ekolojik yaklaşımlar ve rekkreasyon potansiyeli konusunda yerli ve yabancı kaynaklar taranmıştır. Daha önce yapılan çalışmalar, literatür özetleri bölümünde, konu ile ilgili önemli kavramlar ve yaklaşımlar, kuramsal temeller kısmında ayrıntıları ile verilmiştir. Araştırma alanı olarak Kadınçayırı Tabiat Parkı.belirlenmiştir. Ekolojik yaklaşımlarla rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi için gerekli olabilecek veriler ve haritalar toplanmış ve sayısal ortama aktarılmıştır.

İkinci aşamada, araştırma alanının arazi çalışmaları ile önemli çevre özellikleri ve turizm kaynakları belirlenmiş, hem yapısal hem de fonksiyonel olarak tanımlamaları yapılmıştır. Faktör ve alt faktörlerin seçilmesi, çevre özelliklerinin ve turizm kaynaklarının analizi ve değerlendirilmesi işlem basamaklarından oluşmaktadır. Çevre özellikleri ve turizm kaynakları üç grupta incelenmiştir. Bunlar;

- Abiyotik özellikler (İklim, topografya, jeoloji, jeomorfoloji, toprak ve hidroloji)
- Biyotik özellikler (Bitki örtüsü, yaban yaşamı)

- Kültürel özellikler (Şimdiki arazi kullanımı, tarihi ve arkeolojik mekanlar, çekim noktaları)' dir.

Arazi kullanım kabiliyeti, alan örtüsü, yükseklik,eğim,bakı, büyük toprak grupları, erozyon, hidroloji, jeoloji, korunan alanlar ve mevcut alanlara ilişkin haritalar ArcGIS 10.5 programı yardımı ile oluşturulmuştur.

Yeniden örnekleme (resampling) yapılan görüntüler birleştirilerek, hassas bir şekilde sayısallaştırılmış ve CBS ortamına aktarılmıştır. Peyzaj ünitelerinin analizinde kullanılmak üzere toplanan veriler, ve uydu görüntüleri yardımı ile güncellenmiş, analizlerle yeni haritalar oluşturulmuştur. Üretilen haritalar;

- Gökçay deresi, kuru dere ve sulu dere, akarsu drenaj alanları, yükseklik grupları, eğim haritası, bakı haritası ve araştırma alanının üç boyutlu görüntüleri
- Hidroloji ve jeoloji haritalarının değerlendirilmesi ile geçirimlilik haritası,
- Orman İşletme Ve Tabait Parkları Müdürlüğü'nden temin edilen verilerin, uydu görüntüleri ve arazi gözlemleri ile güncelleştirilmesi ile şimdiki arazi kullanımı haritası,
- Arazi çalışmaları ve uydu görüntüleri ile koruma alanlar haritalarıdır.

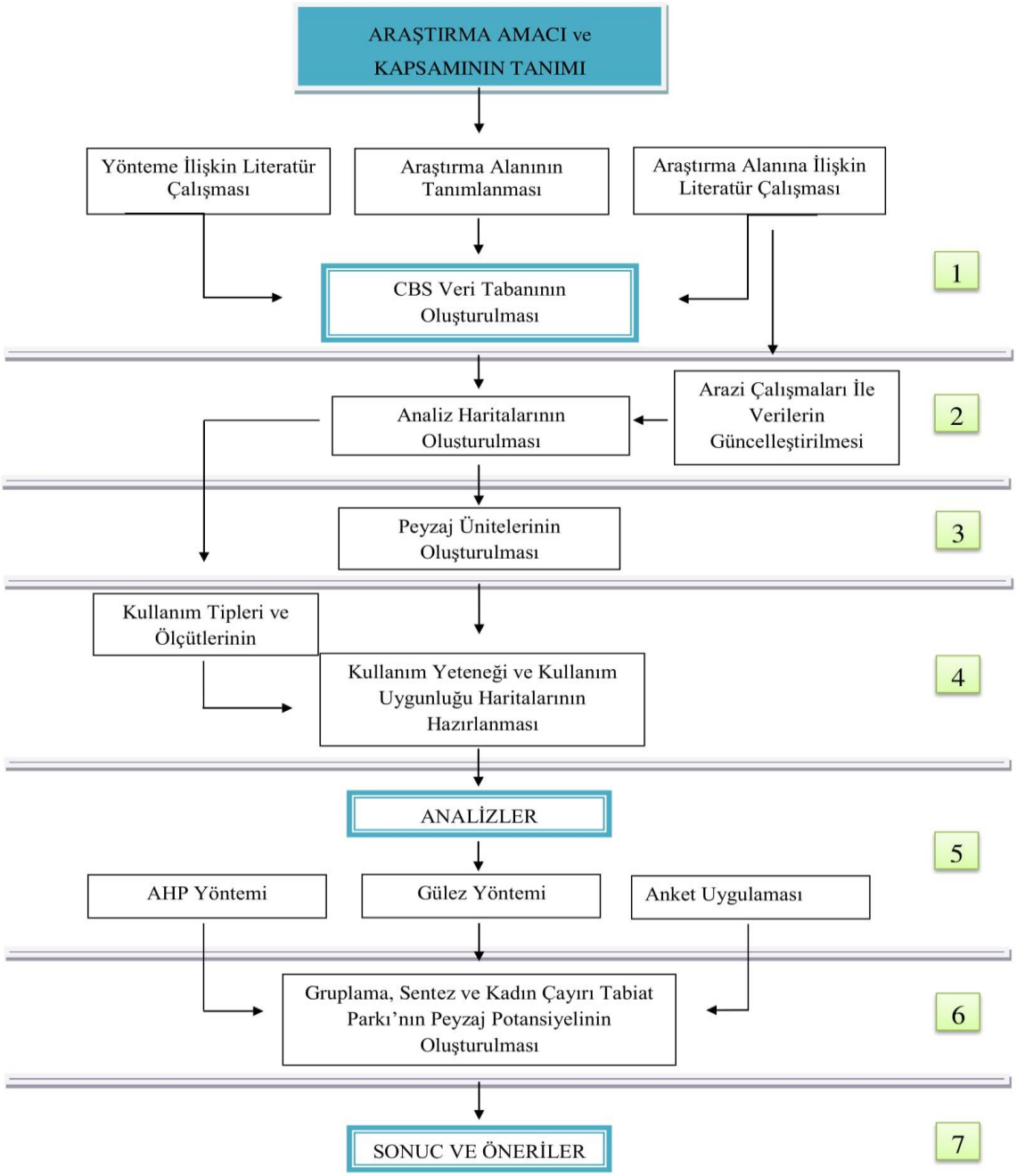
Alana ilişkin peyzaj envanterinin çıkarılması amacıyla, araştırma alanının sınırlarının belirlenmesinden sonra, CBS veri tabanına aktarılan veriler, araştırma alanında gerçekleştirilen çalışmalar ve yerel halk, uzmanlar ve alan yöneticilerden alınan güncel bilgiler ile hazırlanmıştır. *Üçüncü aşamada,* peyzaj planı oluşturulması bağlamında peyzaj üniteleri oluşturulmuş, bu kapsamda iklim, jeomorfoloji, büyük toprak grupları, arazi kullanım yetenek sınıfları ve arazi örtüsü sınıfları çakıştırılarak alan tarım alanları, iç sular, doğal alanlar, yarı doğal alanlar ve bitki değişim alanları olarak 5 ekolojik birime ayrılmıştır.

Dördüncü aşamada, araştırma alanı yapısı, doğal ve kültürel özellikleri temel alınarak peyzaj planı ilke ve stratejileri saptanmıştır. Koruma- kullanım dengesinin var olduğu, değerli peyzaj ögelerinin korunduğu, bu bölgelerin gelecek kuşaklara aktarılması ve üzerindeki baskıların azaltılması için gerekli önlemlerin önerildiği plan kararları gerçekleştirilmelidir.

Beşinci aşamada, belirlenmiş olan peyzaj üniteleri ve ekolojik birimleri tiplerini desteklemek için yerel halka yapılan anketler ile uzman kişilere yapılan Gülez Yöntemi ve AHP analizi ile kullanım potansiyelleri ana ve alt kriterler ile ortaya konulmuştur. Peyzaj üniteleri, her bir kullanım tipi açısından kullanım uygunluğuna göre sınıflandırılmıştır.

Altıncı aşamada, yapılan analizler sonucunda Kadınçayırı Tabiat Parkı'ndaki rekreasyonel potansiyeller, ekolojik birimlerle ilişkilendirilerek analiz edilmiştir.

Yedinci ve son aşamada, araştırmaya ilişkin sonuç ve öneriler getirilmiştir. Araştırmanın yöntem akışı Şekil 4.2'de verilmiştir.

Şekil 4.2 Yöntem akış şeması

5. BULGULAR

5.1 Araştırma Alanının Coğrafi Konumu

Çankırı ili, İç Anadolu Bölgesinin Orta Kızılırmak Bölümünde bulunmaktadır. 7.490 km²'lik bir alana sahip olan Çankırı, batıda Bolu, kuzeybatıda Karabük, kuzeyde Kastamonu, doğuda Çorum ve güneyde Ankara ve Kırıkkale ile çevrilidir. İlin kuzey sınırında BGB-KKD doğrultusunda uzanan ve ilin en yüksek noktalarını oluşturan Ilgaz Dağları, İç Anadolu'yu Karadeniz'den ayıran en önemli dağ silsilesidir (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014).

Tabiat parkını içine alan Ilgaz ilçesi, Çankırı il merkezinin 63 km kuzeyinde yer almaktadır. Ilgaz ilçesinin batısında ve güneybatısında Kurşunlu, güneyinde Korgun ve Çankırı merkez, güneybatısında Yapraklı ilçeleri ve doğusunda Kastamonu ili Tosya ilçesi ile kuzeyinde yine Kastamonu ili Araç, İhsangazi ve Merkez ilçeleri bulunmaktadır. Ilgaz ilçesinin yaklaşık 17,2 km kuzeydoğusunda, Ilgaz Dağları'nın güney yamaçlarında yer alan ve 422 ha alana sahip olan tabiat parkı alanı 41º 01′ 42″ – 41º 03′ 22″ kuzey enlemleri ile 33º 45′ 27″ – 33º 47′ 09″ doğu boylamları arasında kalmaktadır (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014).

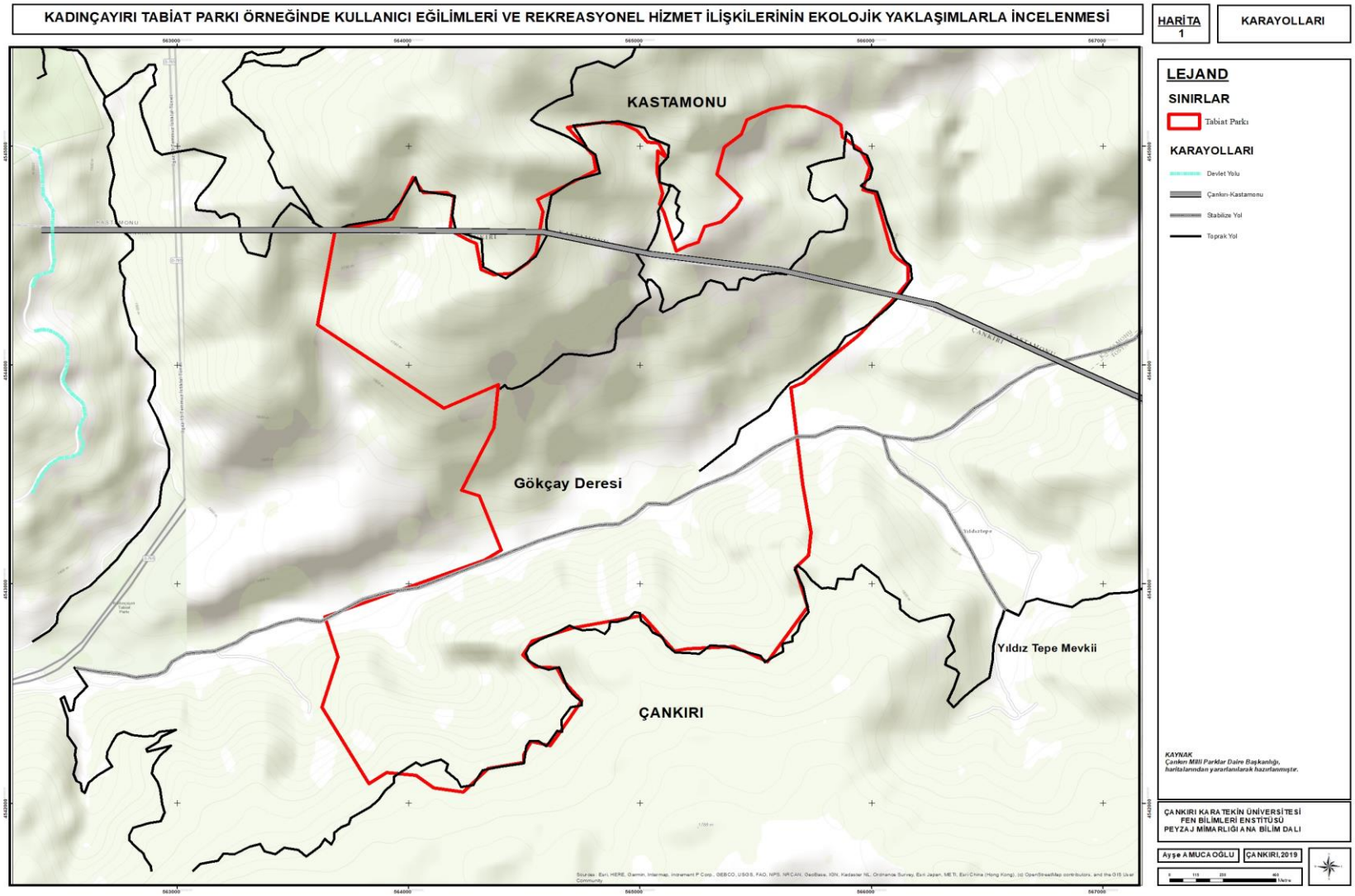
Tabiat parkı alanı, Ilgaz Dağlarının en yüksek tepesi olan Büyükhacet Tepe'nin (2587m.) ve ikinci en yüksek tepesi olan Küçükhacet Tepe'nin (2546 m.) güneybatısında yer almaktadır. Tabiat parkı alanı kuzeyde Küçükçal Tepe (2096 m.) Taşpınar Tepe (1979 m.); kuzeybatısında Yukarıgöl Tepe; batısında Tepelce Tepe; güneyinde Domuzteperdi Tepe, Ulunkış Sırtı, Killik Tepe; doğusunda Ortaburun Tepe (1514 m.) ile çevrilidir (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014).

5.1.2 Ulaşım

Tabiat parkı, ülke karayolu ulaşım ağına, D765 numaralı Çankırı-Kastamonu Devlet Karayolu ile bağlanmaktadır. Tabiat parkına güneyden ulaşım Çankırı ili, Ilgaz ilçesi üzerinden yine Çankırı-Kastamonu Devlet Karayolu ile sağlanmaktadır. Tabiat parkına en yakın ilçe merkezi Ilgaz'dır. Çankırı-Ilgaz arası 49,5 km'dir. Ilgaz ilçesinden Çankırı-Kastamonu Devlet Karayolu'nun yaklaşık 13,6. kilometresinde yer alan Mülayim Yenice Köyü yakınlarındaki yol ayrımından 3,5 km. sonra tabiat parkına ulaşılmaktadır. (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014).

Tabiat parkına kuzeyden (Kastamonu tarafından) ulaşım yine Çankırı-Kastamonu Devlet Karayolu kullanılarak Kastamonu'dan yaklaşık 55 km sonra ulaşılan Mülayim Yenice Köyü yakınlarındaki aynı yol ayrımından aynı dolgu toprak yol ve stabilize yol ile sağlanmaktadır.

Ayrıca, tabiat parkı alanına, bu ulaşım güzergahı dışında, yine Çankırı-Kastamonu Devlet Karayolunun farklı noktalarından ayrılarak, alanın kuzeybatısından, kuzeyinden, kuzeydoğusundan ve doğusunda: Kısar Dere'nin tabiat parkı sınırıyla kuzeydoğuda kesiştiği noktadan ve güneyinden ulaşım mümkündür(Şekil 5.1).

Şekil 5.1 Araştırma alanı ulaşım güzergahları haritası

Alana güneybatıdan ve güneydoğudan ulaşan bu iki yol birleşerek tabiat parkının güney sınırını oluşturmaktadır. E-80 Karayolu olarak adlandırılan İstanbul-Samsun Karayolu il sınırları içerisinde, Ilgaz ilçesinden geçmekte olup bu yol ile Ilgaz ilçesi üzerinden tabiat parkına ulaşım sağlanabilmektedir. Tabiat parkı Çankırı ve Kastamonu illeri arasında kaldığından dolayı Çizelge 5.1'de şehir merkezlerine olan uzaklıklar verilmiştir (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014).

Çizelge 5.1 Tabiat parkının bazı il merkezlerine uzaklıkları

İLLER	**UZAKLIK (km.)**
Çankırı	65
Kastamonu	55
Bolu	221
Karabük	150
Çorum	184
Kırıkkale	173
Ankara	200
İstanbul	476
İzmir	796

Havaalanı bulunmayan Çankırı ili, Ankara Esenboğa Havaalanına yaklaşık 118 km mesafededir. Tabiat parkına en yakın havaalanı ise Kastamonu'da bulunan Uzunyazı Havaalanıdır.

Tabiat parkının Çankırı ve Kastamonu komşu ilçe merkezlerine olan uzaklıkları Çizelge 5.2 verilmektedir.

Çizelge 5.2 Tabiat parkının Çankırı ve Kastamonu komşu ilçe merkezlerine uzaklıkları (km)

İLÇELER	UZAKLIK (km.)
Ilgaz	17,2
Kurşunlu	54
Bayramören	72
Korgun	46
Çankırı Merkez	65
Yapraklı	94
Atkaracalar	71
Çerkeş	91
Orta	94
Şabanözü	111
Eldivan	84
Kızılırmak	120
Kastamonu Merkez	55
Tosya	59
Araç	83
İhsangazi	60

5.2 Araştırma Alanı Doğal Yapısı

5.2.1 Topografik yapı

Tabiat parkı alanını da içine alan Ilgaz Dağları Karadeniz Bölgesinin Batı Karadeniz Bölümü içinde yer almaktadır. Batı Karadeniz Bölgesinde, kıyı kuşağı gerisinde kıyıya paralel olarak doğu-batı doğrultusunda uzanan Küre Dağları bulunmaktadır. Küre Dağları'nın güneyinde Gökırmak oluğu; Gökırmak depresyonunun güneyinde ise Küre Dağları ile aynı doğrultuda uzanan Ilgaz Dağları yer almaktadır (Taş 2006). Tabiat parkı alanı, Ilgaz Dağlarının en yüksek tepesi olan Büyükhacet Tepe'nin (2587) yaklaşık 8 km güneybatısında ve ikinci en yüksek tepesi olan Küçükhacet Tepe'nin (2546) yaklaşık 4 km güneybatısında bulunmaktadır (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme Planı 2014).

5.2.2 İklim

5.2.2.1 Çankırı ilinin iklimsel özellikleri

Orta Anadolu'nun kuzeyinde Kızılırmak ve Batı Karadeniz ana havzaları içerisinde yer alan Çankırı, Karadeniz iklim kuşağından Orta Anadolu iklim kuşağına geçiş şeridi içerisinde bulunmaktadır. Türkiye'de görülen Aydeniz İklim Sınıflandırması, Erinç İklim Sınıflandırması, De Martonne İklim Sınıflandırması, Köppen - Trewarthe İklim Sınıflandırması ve Thorntwaite İklim Sınıflandırması metotlarına göre Çankırı ili yarı kurak, kışları soğuk, yazları ılık, su fazlası olmayan ve kara etkisine yakın bir iklime sahiptir (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme Planı 2014).

Ilgaz ilçesinin iklimi ise, kuzeyindeki Karadeniz iklimi ve güneyindeki karasal iklim bölgeleri arasında geçiş iklimi karakteri göstermekte, yani her iki iklimin de özelliklerini taşımakla beraber, sıcaklık dağılışı açısından karasal iklime, yağış özellikleri bakımından Karadeniz iklimine benzemektedir (Buğday 2011).

Ilgaz Dağı ve çevresinde yağışın dağılışına etki eden en önemli faktör yeryüzü şekilleridir. Dağın alçak kesimlerinde özellikle vadi tabanlarında 400 mm civarında olan yağış miktarı zirvelere doğru 1200 mm'nin üzerinde gerçekleşmektedir (Aydınözü vd. 2012).

Yağış en fazla ilkbahar ve yaz başlarında görülür. Ilgaz Dağının yüksek kesimlerinde özellikle kuzeye bakan yamaçlarında yağış miktarının artması, bu kütlenin kuzey etkisine açık olması ile ilgilidir. Güney yamaçlar yağmur duldasında kaldığı için yağış miktarı daha azdır (Aydınözü vd. 2012).

5.2.2.2 Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın iklimsel özellikleri

Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın iklim özelliklerini ortaya koymak için Ilgaz ve Çankırı'da bulunan iki adet meteoroloji istasyonu verilerinden yararlanılmıştır. Alan içerisinde meteoroloji istasyonu bulunmaması nedeni ile verilerin bir kısmı enterpole edilerek, tabiat parkı sahasının iklimsel özellikleri ortaya konulmuştur. Bu iki istasyondan tabiat parkı sahasına daha yakın olan Ilgaz istasyonu daha çok incelenmiş ancak farklılıkları ortaya koymak için Çankırı istasyonunun verilerinden de yararlanılmıştır. Bu çalışmada istasyonların 1993-2012 dönemine ait 20 yıllık ortalama verileri kullanılmıştır (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014).

Ilgaz'da yıllık ortalama sıcaklık 10,6°C'dir. En yüksek sıcaklık 41,4°C ile 30 Temmuz 2000'de kaydedilmiştir. En düşük sıcaklık ise 2 Şubat 2012'de -20,8°C olarak ölçülmüştür.

Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın enterpole yöntemi ile (sıcaklığın 100 m'de 0,5°C düştüğü kabulü ile 1600 m için) Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden alınan tablodaki 2002-2012 dönemi verileri kullanılarak aylar itibariyle hesaplanan sıcaklık değerleri Çizelge 5.3'de verilmiştir.

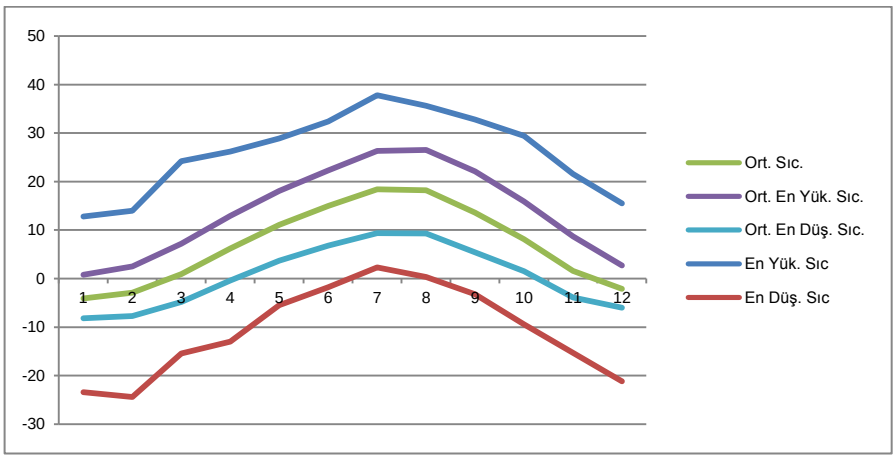
Çizelge 5.3 Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın 2002-2012 dönemi hesaplanan sıcaklık değerleri

Parametre	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Ort. Sıc. (°C)	-4,1	-2,9	0,9	6,2	11,1	15	18,4	18,2	13,6	8,1	1,6	-2,1
Mak. Sıc. Ort. (°C)	0,8	2,5	7,2	12,9	18,1	22,3	26,3	26,5	22,1	15,9	8,7	2,7
Min. Sıc. Ort. (°C)	-8,2	-7,7	-4,8	-0,4	3,7	6,8	9,4	9,3	5,4	1,5	-3,9	-6
Mak. Sıc. (°C)	12,8	14	24,2	26,2	28,9	32,4	37,8	35,6	32,8	29,4	21,6	15,5
Min. Sıc. (°C)	-23,4	-24,4	-15,4	-13	-5,5	-1,8	2,3	0,3	-3,2	-9,4	-15,3	-21,2

Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın enterpole yöntemi ile elde edilen aylık sıcaklık grafiği incelendiğinde yıllık ortalama sıcaklığın 7°C olduğu ve Ocak ayında -4°C'ye düştüğü, Temmuz ayında da 18,4°C'ye çıktığı görülür. Yıllık sıcaklık farkı 22,5°C'dir. En yüksek

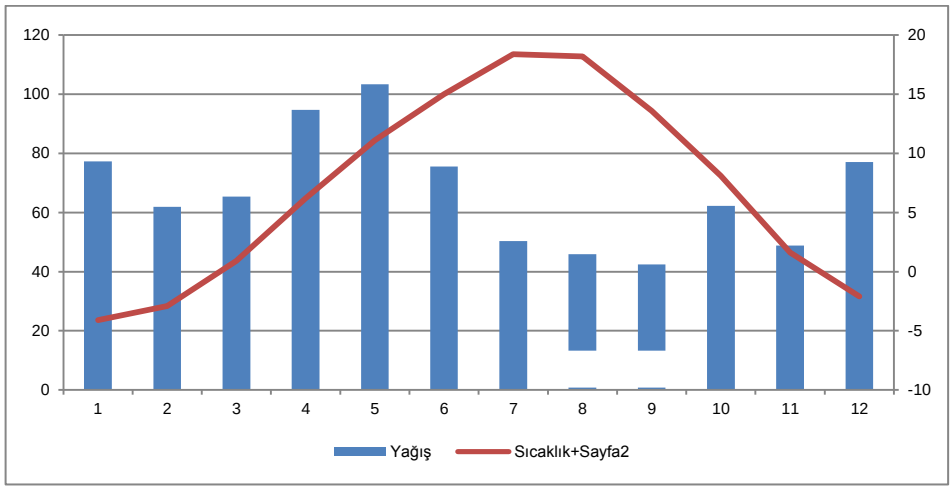
sıcaklık 37,8°C ile Temmuz ayında, en düşük sıcaklık ise -24,4°C ile şubat ayında hesaplanmıştır.

Şekil 5.2'de Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın enterpole yöntemi ile (aylık yağışın 100 m'de 4.5 mm arttığı, sıcaklığın 100 m'de 0,5°C düştüğü kabulü ile 1600 m için) elde edilen aylık ortalama sıcaklık verileri incelendiğinde sıcaklığın Aralık-Mart döneminde 0°C altında gerçekleştiği, buna karşın yaz aylarında ise en fazla 18,4°C'ye kadar çıktığı görülmektedir. Yaz aylarında sıcaklığın bu kadar düşük olması gece yaşanan düşük sıcaklıklar ile ilgilidir. Sıcaklığın 1.600 m'deki bu düşük hali vejetasyon süresini kısıtlamaktadır.

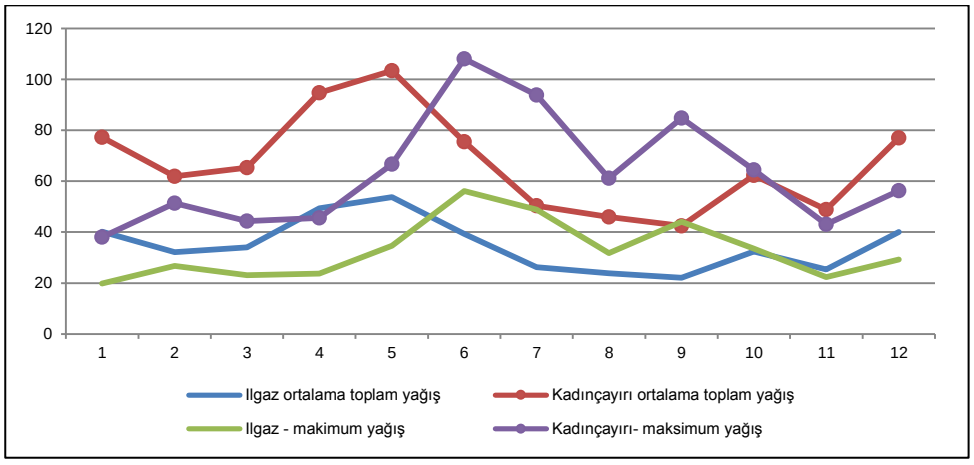
Şekil 5.2 Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın hesaplanan sıcaklık değerleri (°C)

Ilgaz'ın yıllık ortalama toplam yağış miktarı 418,9 mm' dir. Ortalama en çok yağış Mayıs ayında 53,8 mm, ortalama en az yağış ise 22,1 mm ile Eylül ayında tespit edilmiştir (Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2013) (Şekil 5.2).

Şekil 5.3 Kadınçayırı Tabiat Parkı aylık yağış (mm), sıcaklık değerleri (°C)

Tüm bu verilere göre, tabiat parkında yıllık ortalama yağış miktarı 805,0 mm'dir. Ortalama en yüksek yağış miktarı 103,39 mm ile Mayıs ayında, ortalama en az yağış miktarı ise 42,47 mm ile Eylül ayında hesaplanmıştır. Günlük bazda en çok yağış 108 mm ile Haziran ayında, en az yağış ise 38,05 mm ile Ocak ayında hesaplanmıştır (Şekil 5.3).

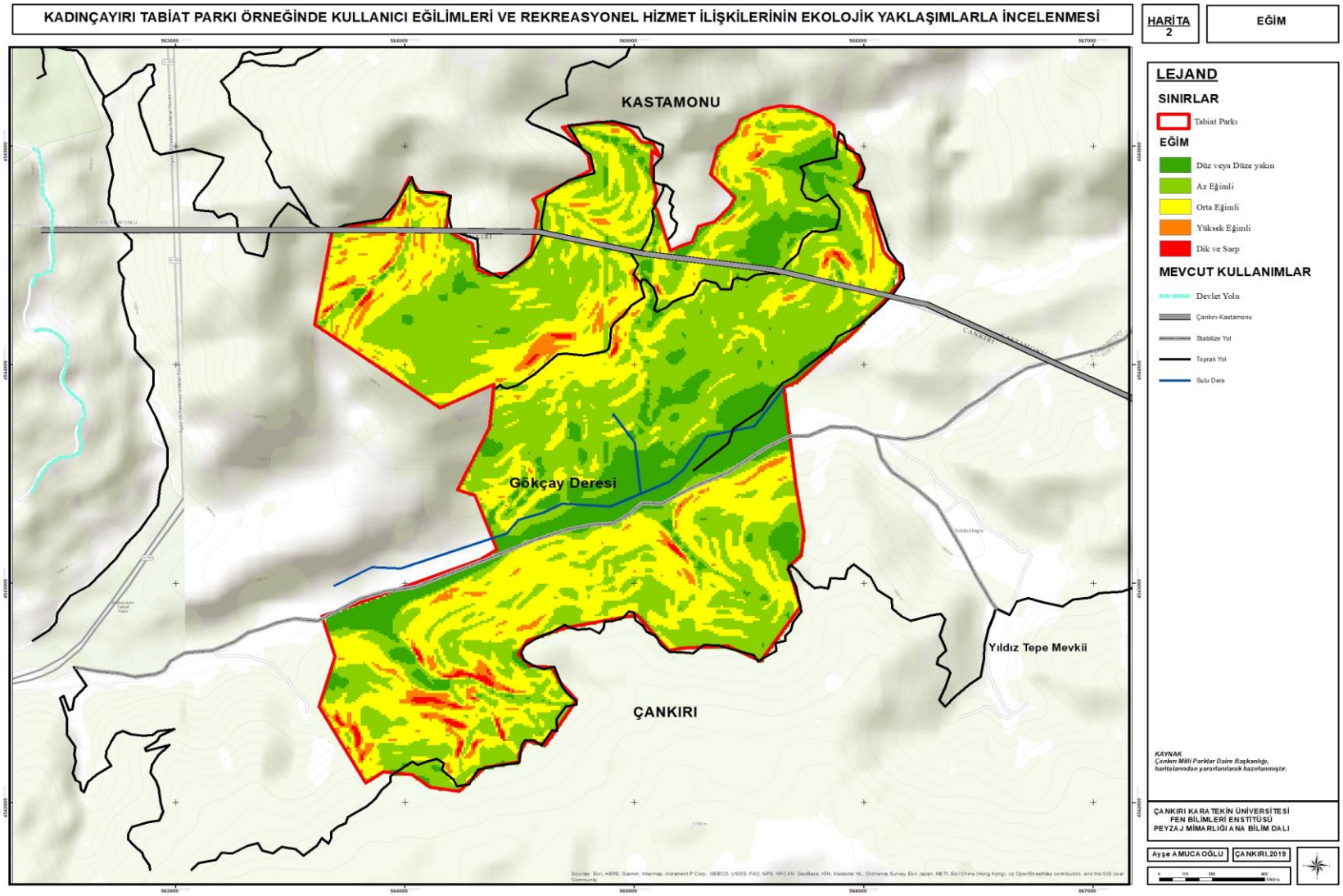
Şekil 5.4 Ilgaz ve Kadınçayırı Tabiat Parkı aylık yağış rejimi grafikleri (mm)

5.2.3 Eğim grupları

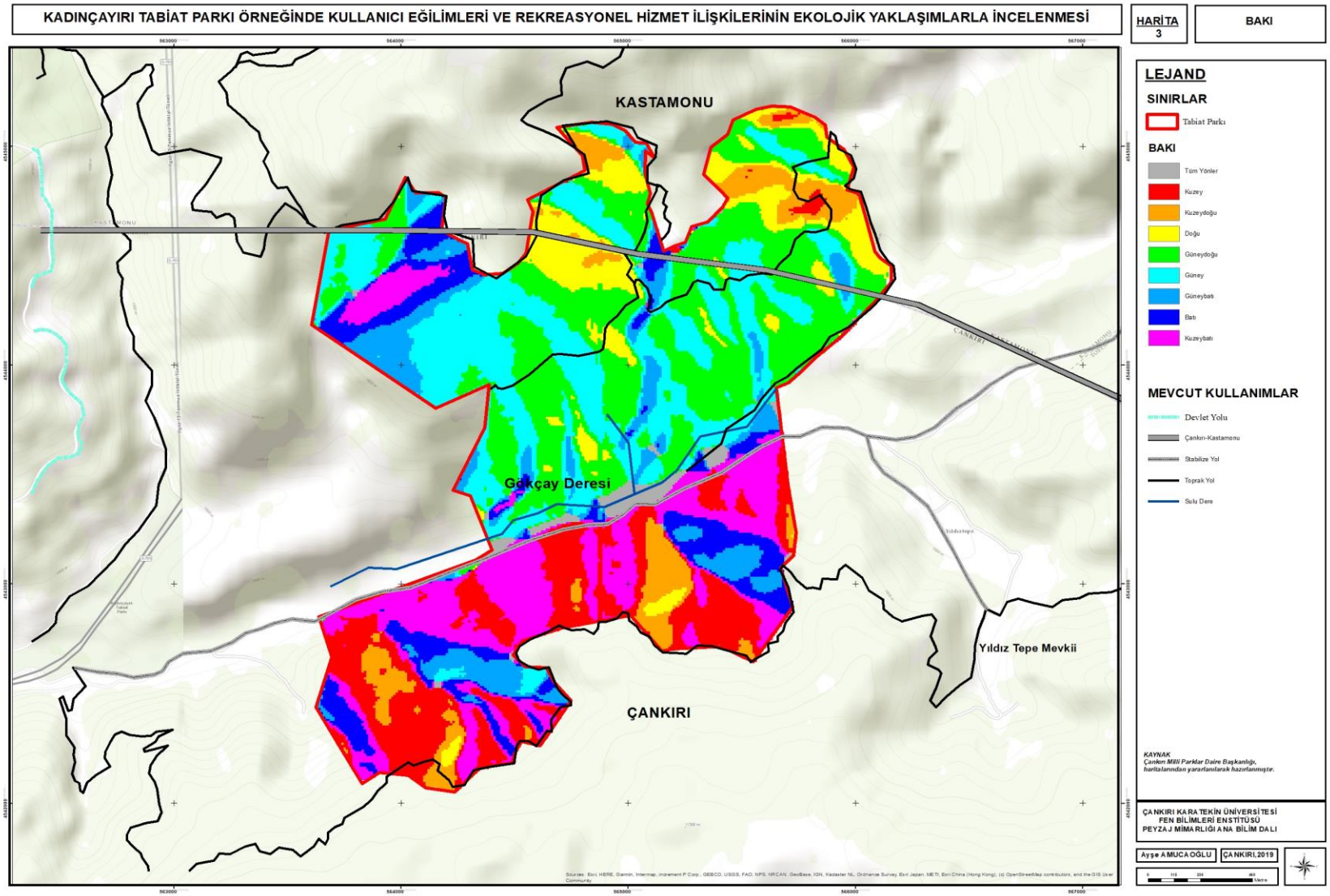
Araştırma alanı için hazırlanan eğim haritasına göre alanda yüksek-çok yüksek eğime sahip alanlar bulunmaktadır. Tabiat parkı alanı içinde Gök Dere vadi tabanı dışında kalan alanlar büyük oranda %45'ten fazla eğime sahiptir. En düşük eğimlere ise Gök Dere vadi tabanında rastlanılmaktadır (Şekil 5.5).

5.2.4 Bakı özellikleri

Tabiat parkı alanının kuzeyinde bulunan yamaçlar genellikle güney ve güneydoğu bakıya sahiptir. Alanın güneyinde yer alan yamaçlar ise genellikle kuzey bakılı olup bu yamaçlardan Gök Dere'ye akan dere boğazlarına göre bakılar kuzeybatı, kuzeydoğu ve batı yönündedir (Şekil 5.6).

Şekil 5.5 Eğim haritası

Şekil 5.6 Bakı haritası

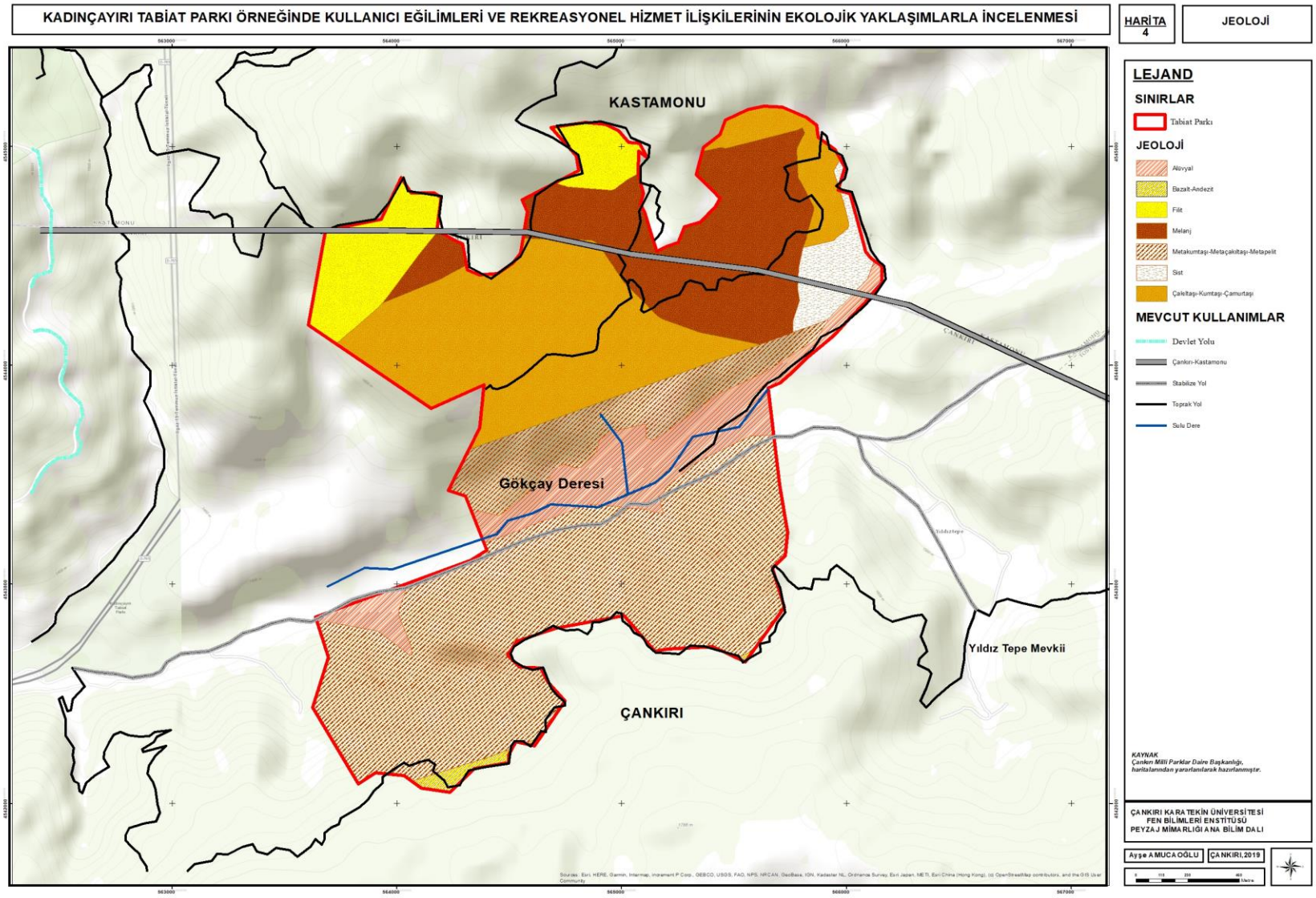
5.2.5 Jeolojik ve jeomorfolojik yapı

5.2.5.1 Jeolojik yapı

Maden Tetkik Arama (MTA) Genel Müdürlüğü'nce hazırlanan 1/500.000 ölçekli jeoloji haritasına göre Ilgaz Dağları masifi, Tabiat Parkı'nı da içine alan bölgenin temelini teşkil etmektedir. Ilgaz masifi, batı-doğu uzanışlıdır ve doğuda Vezirköprü'ye kadar sokulan, kuzeye doğru dışbükey bir yay çizen kristalen bir kütledir (Kurter, 1982). Kuzeyde Gökırmak ve güneyde Devrez depresyonları arasında yükselen Ilgaz Dağları kabaca GGB – KKD doğrultusunda uzanırlar ve şist, kalker ve andezitlerden oluşmuşlardır. Petrografik yapısı ana hatları ile epi ve mesozon taş serilerinden oluşmaktadır. En çok rastlanan çeşitler; yeşil şistler, serpantin-şist, epidotlu-kloritli şistler, grafişist, kuvarsitşist, serizişist, renkli alacalı fillatlar, mermer, yarı mermer ve kuvarsitlerdir. Büyük hacimlerde serpantin gabro kitleleri, diabaz yatakları ve kırmızı radiolaritli şistlerle glokofanlı ve mikalı şistler de bu masif içerisinde yer almaktadır (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014) (Çizelge 5.4 ve Şekil 5.7).

Çizelge 5.4 Jeoloji grupları dağılımı

Jeoloji Grupları Dağılımı	Toplam (ha)	Yüzde(%)
Filit	30,25	7,2
Melanj	69,183	16,7
Metakumtaşı – Metaçakıltaşı – Metaprlit	180,55	43,8
Çakıltaşı - Kumtaşı – Çamurtaşı	85,81	23,7
Bazalt - Andezit	2,689	0,64
Alüvyal	40,02	9,7
Sist	11,5	2,65

Şekil 5.7 Jeoloji haritası

5.2.5.2 Jeomorfolojik yapı

Tabiat parkı içinde bulunan vadiler, vadi taban düzlükleri, yüksek yamaçlar alanın başlıca jeomorfolojik birimlerini oluşturmaktadır.

Kaynağını tabiat parkı alanının doğu ve kuzeydoğusunda bulunan Gökyar, Büyük Hacet ve Küçük Hacet Tepelerinden alan, kuzeydoğudan güneybatı yönünde akan Gök Dere'nin yaklaşık 1400 m'si tabiat parkı içinden geçmektedir ve alanı kuzey ve güney olarak ikiye bölmektedir. Gök Dere Vadisi taşkın ovası niteliğinde çökellerle temsil edilir. Bu vadi tabanında Gök Dere'nin biriktirdiği alüvyon yüzlekleri vardır. Tutturulmamış olan bu birim başlıca çakıl, kum ve siltlerden oluşmuştur. Gök Dere boyunca Gök Dere vadi taban düzlükleri bulunmaktadır (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014) (Şekil 5.8).

Şekil 5.8 Gök Dere Üzerindeki Alüvyon Yüzlekleri (Orijinal 2020)

Tabiat parkı içinde Gök Dere dere yatağı yer yer 20 m genişliğe, vadi tabanı ise yer yer 100 m genişliğe kadar ulaşmaktadır.

Gök Dere'nin vadi tabanının her iki tarafında (kuzeyinde ve güneyinde) dik yamaçlar bulunmaktadır. Tabiat parkı kuzeyindeki yamaçlar, güneyindeki yamaçlara göre daha az eğimlidir. Gök Dere'nin kuzeyinde bulunan yamaçlar dere kenarından itibaren daha az artan

bir eğimle başlamakta ve 1550 m'ler civarında eğim artarak, dik yamaçlar oluşmaktadır. Tabiat parkının kuzeybatısında ise 1700 m'ler civarında tekrar eğim düşmektedir. Tabiat parkının güney yamaçlarının eğimi ise hemen her yerinde çok yüksek olup, bu yamaçlar çok sarptır. Güney yamaçlar 1655 m'lere kadar yükselmektedir (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014).

Bu yamaçlar üzerinde, Gök Dere'yi besleyen ve "V" vadi karakterinde olan mevsimlik dereler bulunmaktadır.

5.2.6 Hidrolojik yapı

Gök Dere, Kızılırmak Nehri Havzası, Devrez alt Havzası içinde yer almaktadır. Gök Dere, Gök Çay'a ulaşmakta, Gök Çay, Devrez Çayı ile birleşmekte, Devrez Çayı da Kızılırmak Nehri'ne karışmaktadır (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014).

Orta, Kurşunlu, Ilgaz ve Tosya dolaylarının sularını toplayan ve Kargı yakınında Kızılırmak'a katılan Devrez Çayı, Kızılırmak Havzası'nın en önemli derelerinden biridir. Devrez Çayı Havzası, Kızılırmak Havzasının bir alt havzasıdır. Devrez Çayı Vadisi, Ilgaz ve Geçmiş Dağları arasında, kabaca doğu-batı uzantılı ve 140 km'lik bir depresyon boyunca uzanmaktadır. Kızılırmak kavşağından yukarı çığırına kadar Tosya, Ilgaz-Kurşunlu ve Orta Havzalarından geçmektedir (Taş 2006). Devrez Çayını besleyen önemli derelerden biri olan, Gök Çay Ilgaz Dağları'nda başlayıp, kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu devam ederek Ilgaz ilçesi yakınlarında Devrez Çayı ile birleşmektedir.

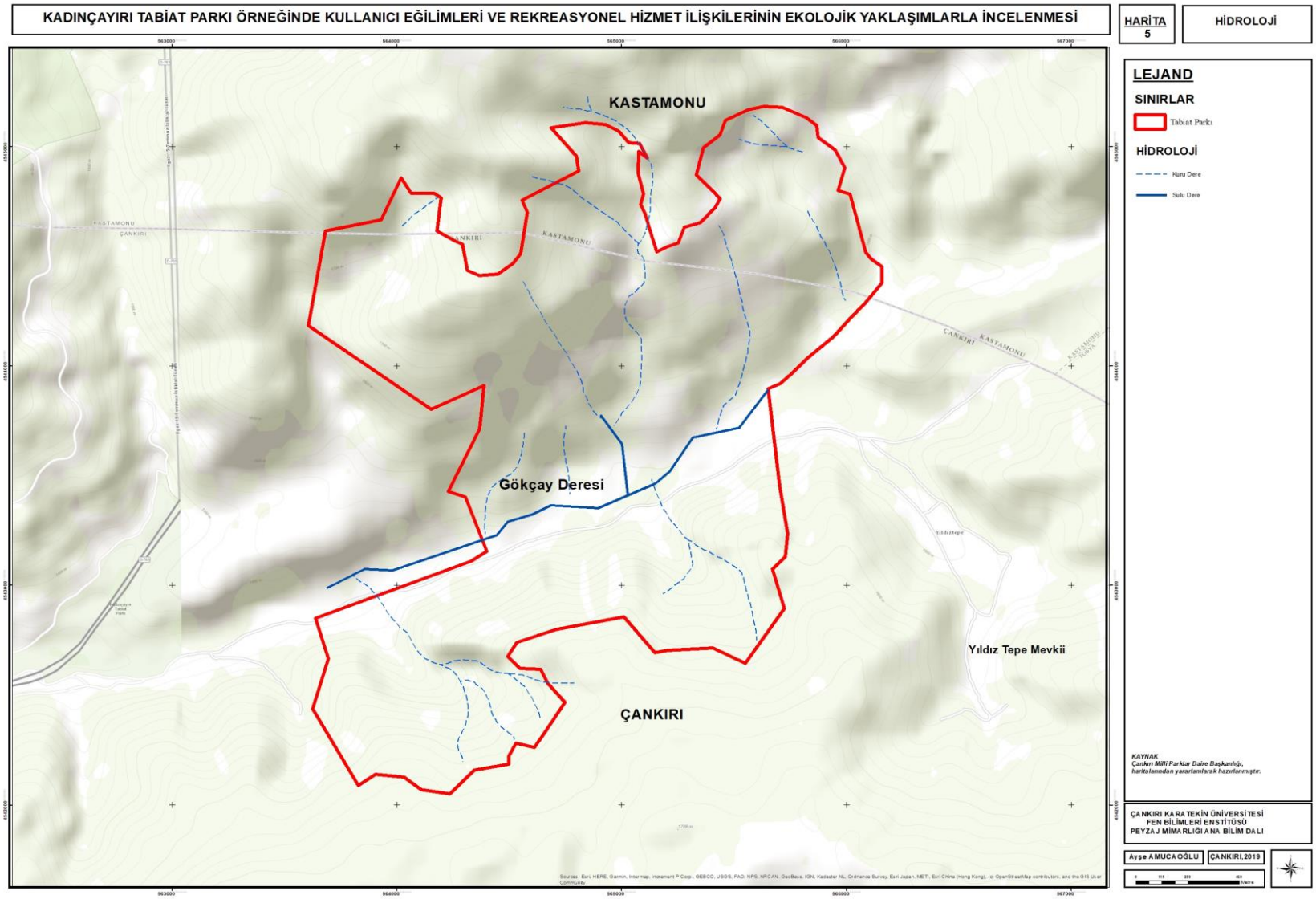
Kaynağını tabiat parkı alanının doğu ve kuzeydoğusunda bulunan Gökyar, Büyük Hacet ve Küçük Hacet Tepelerinden alan, kuzeydoğudan güneybatı yönünde akan Gök Dere'nin yaklaşık 1400 m'si tabiat parkı içinden geçmekte ve Çomar Köyü yakınlarında Gök Çay ile birleşmektedir. Gök Dere yıl boyu akışını korumaktadır. Bu vadi tabanında Gök Dere'nin

biriktirdiği alüvyon yüzlekleri vardır. Alan içinde Gök Dere boyunca vadi taban düzlükleri bulunmaktadır. (Milli Parklar Müdürlüğü 2020).

Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü, Çankırı Şube Müdürlüğünce bu bölgede dere ıslahı amacıyla Gök Dere'nin her iki kenarında yaklaşık 150 m uzunluğunda 1,5 m yüksekliğinde taş istinat duvarları yapılmıştır (Orman ve Su İşleri Müdürlüğü 2020) (Şekil 5.9 ve Şekil 5.10).

Şekil 5.9 Gök Dere'den bir görüntü (Orijinal 2020)

Şekil 5.10 Hidroloji haritası

Alanın kuzey yamaçlarında bulunan Dikenliağ Dere güney yamaçlarında bulunan Eskiyayla Dere ve alanın kuzeybatısından geçen Cöte Dere, tabiat parkı alanının diğer dereleridir. Dikenliağ Dere ve Eskiyayla Dere, Gök Dereyi tabiat parkı içinde beslemektedir. Cöte Dere ise Kızılyalak Dere ile birleşerek, alanın dışında Cömert Köyü yakınlarında Gök Dere'yi beslemektedir. Bunların dışında alanda, yine Gök Dere'yi besleyen mevsimlik ufak dereler bulunmaktadır. Tüm bu derelere ait vadiler "V" vadi karakterindedir. Tabiat parkı dışında, alanın kuzeydoğusunda Gök Dere'yi besleyen diğer dereler ise Karanlık, Mıcık, Kubbe, Hışhış, Kurüs, Divlimyaka, Ahlatcık, Kısar Dereleridir (Milli Parklar Müdürlüğü 2020).

Gök Dere, taşıdığı sediment nedeniyle mevsimsel olarak bulanık görünmekte ve gri renkte akmaktadır. Gök Dere'nin debisinde mevsimsel değişimlere bağlı olarak su yüzeyi genişliğinde daralma ve genişlemeler olmaktadır.

Tabiat parkının kuzeyinde bulunan ve yükseltisi fazla olan çayırlık alanın kuzeyinde orman içinde bir adet su kaynağı tespit edilmiştir. Bu kaynaktan alınan su bir boru ile çayırlık alanda bulunan ahşap yalağa getirilmektedir. Bunun dışında tabiat parkı alanında irili ufaklı su kaynakları bulunmaktadır (Milli Parklar Müdürlüğü 2020) (Şekil 5.11).

Şekil 5.11 Boru ile yalaklara getirilen su kaynağı (Orijinal 2020)

5.2.7 Toprak yapısı

Kadınçayırı Tabiat Parkı sınırları içerisinde üç tip büyük toprak grubu bulunmaktadır (Şekil 5.12). Bu gruplar, "Kahverengi Orman Toprakları (M)", "Alüvyal (A)" ve "Kolüvyal Topraklar"dır. Alanda en fazla "Kahverengi Orman Toprakları (M)" görülmektedir. Tabiat parkının ana toprak gruplarının dağılımı Çizelge 5.5'te verilmiştir.

Çizelge 5.5 Kadınçayırı Tabiat Parkı toprak grupları dağılımı

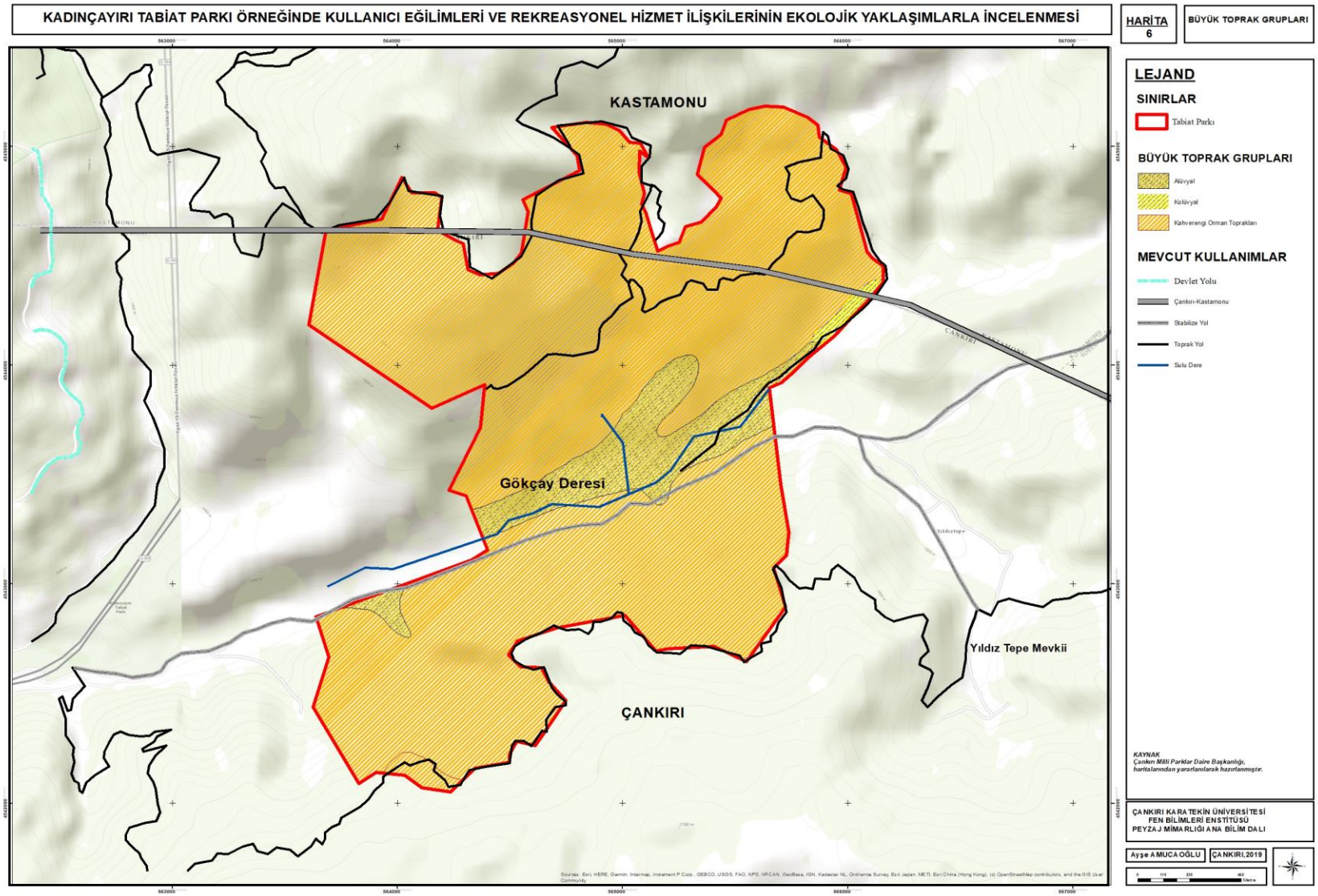
Büyük Toprak Grupları	**Toplam (ha)**	**Yüzde(%)**
Kahverengi Orman Toprakları (M)	380,68	90,47
Alüvyal Topraklar (A)	41,17	9,5
Kolüvyal Topraklar (K)	0,168	0,03
Toplam	422	100

5.2.8 Arazi kullanım kabiliyeti sınıfları

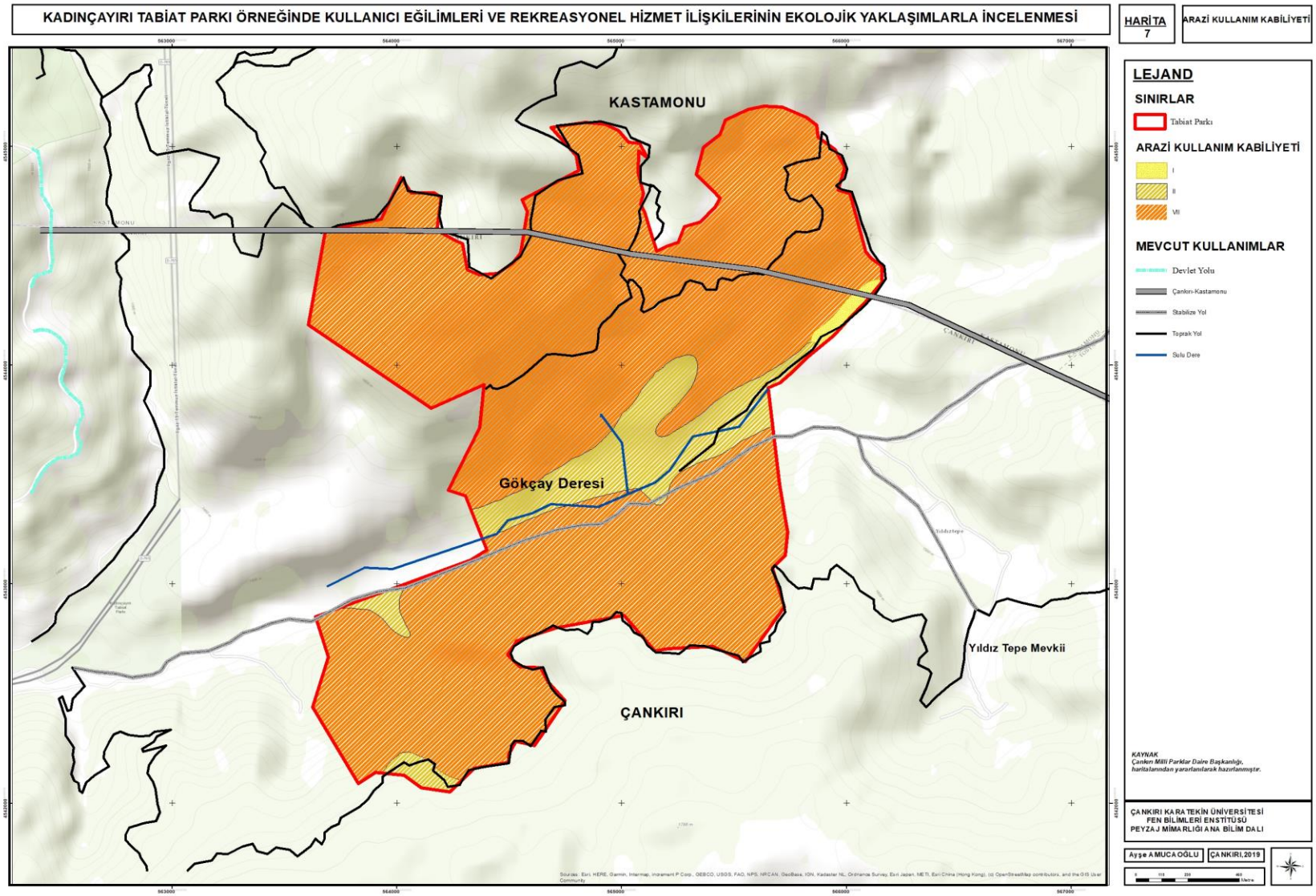
Tabiat parkı alanının arazi kullanım kabiliyeti sınıfları haritası hazırlanmıştır. Bu sınıflamada I. sınıftan VIII. sınıfa kadar bir ayırım söz konusudur. Yapılan analizlere göre araştırma alanında I, II, ve VI sınıflar olmak üzere üç sınıf bulunmaktadır (Şekil 5.13) (Çizelge 5.6).

Çizelge 5.6 Kadınçayırı Tabiat Parkı arazi kullanım kabiliyeti sınıfları

Arazi kullanım kabiliyeti	**Toplam (ha)**	**Yüzde(%)**
I. Sınıf	0,168	0,03
II. Sınıfa	41,17	9,5
V. Sınıf	380,68	90,47
Toplam	422	100

Şekil 5.12 Büyük toprak grupları haritası

Şekil 5.13 Arazi kullanım kabiliyeti haritası

I. sınıf araziler, ince ve orta bünyeli, iyi drenajlı Aluviyal ve Koluviyal topraklarla, yüksek arazi topraklarının düz-düze yakın eğimli, derin topraklı birimlerinden oluşmaktadır. Bu sınıfta kullanmayı sınırlandırıcı problem yok ya da önemsizdir. İklimin elverdiği her türlü bitki yetiştirilebilmekte, sulama ve normal toprak idaresi tedbirleriyle yüksek ürün alınabilmektedir (Gülersoy 2013). Tabiat parkı alanında 0,168 ha I. sınıf arazi bulunmaktadır

II. sınıf araziler, kaba bünyeli yahut yetersiz drenajlı Aluviyallerle, taşlı ya da hafif eğimli Koluviyaller ve yüksek arazi topraklarının hafif eğimli derin-sığ, hafif orta aşınım etkisindeki birimlerinden oluşmaktadır. Kaba bünye, yetersiz drenaj, taşlılık, hafif eğim ve sığlık bu sınıflarda problem teşkil edebilmektedirler (Gülersoy 2013).

Ancak bu problemler giderilerek veya etkileri azaltılarak II. sınıf arazilerden yüksek ürün alınabilmektedir. Bu sınıfta I. sınıfa göre daha az sayıda kültür bitkileri yetiştirilebilmektedir. Bu sınıf tabiat parkı alanında 41,172 ha alan kaplamaktadır.

VII. sınıf araziler, ormanlık veya çayır olarak kullanımda dahi orta derecede tedbirler alınmasını gerektiren arazilerdir. Fazla meyillidirler ve bu sebeple şiddetli erozyona maruz kalmaktadırlar. Yüzlek, bir özellik gösterdikleri için ıslak veya çok kuru olup veya başka sebeplerden dolayı kültivasyona müsait değildir. Tabiat parkı alanında 380,68 ha alanı VII. sınıf arazi kapsamaktadır (Gülersoy 2013).

5.2.9 Bitki örtüsü

Kadınçayırı Tabiat Parkı içerisinde çoğunlukla iğne yapraklı (ibreli) saf veya karışık ormanlar, ıslak ve kuru çayırlar, akarsu ekosistemi, akarsu kenarı fundalık - çalılık ekosistemi ile küçük bir alanda bataklık - turba ekosistemi gözlenmiştir. Bu ekosistemlerin birbiriyle geçişim içerisinde olduğu bazı alanlarda yaprak döken çalı ve ağaçlar da gözlenmiştir. Bu şekliyle büyük ölçüde karasal, bir kısmı da akarsu, ıslak mera ve bataklık şeklinde kendini gösteren zengin bir ekosistem örüntüsü-işbirliği görülmektedir. Orman alanları, sucul ekosistemler, çayırlık alanlar ve çalılık formasyonları, nemli, dik vadilere sahip olan orman içindeki ve açık alanlardaki ince akarsu kollarının varlığı bu türden ekosistemlere uyum sağlamış bitki ve hayvan türleri bakımından önem arz etmektedir. Tohumlu bitkilerin yanı sıra bu ekosistemler içerisindeki nemli-gölgeli ve organik madde bakımından zengin habitatlarda birçok karayosunu, mantar ve liken türü de kendisine yaşama ortamı bulabilmiştir (Milli Parklar Müdürlüğü 2020).

Çankırı ili sınırları içerisindeki araştırma alanı, gerek konumu, gerek barındırdığı ekosistem ve habitat zenginliği, gerekse de içerdiği biyolojik çeşitlilik bakımından ender kalan doğal kaynaklardan birisi olma özelliğini taşımaktadır (Çizelge 5.7) (Milli Parklar Müdürlüğü 2020)

Çizelge 5.7 İl genelindeki endemik türler (Milli Parklar Müdürlüğü 2020)

1	*Pinus nigra subsp. Nigra*	Karaçam
2	*Pinus sylvestris*	Sarıçam
3	*Abies nordmanniana*	Doğu Karadeniz Göknarı
4	*Lamium amplexicaule*	Ballıbaba
5	*Achillea gypsicola*	Oymadere
6	*Allium ilgazense*	Ilgaz Soğanı
7	*Campanula pterocaula Haussk.*	Kanatlı Çıngırak
8	*Ranunculuc arvensis*	Düğün Çiçeği
9	*Muscari neglectum*	Arap Sümbülü
10	*Sempervium sp.*	Ömür Çiçeği
11	*Verbascum sp.*	Sığır Kuyruğu

Çankırı ili genelinde 119 adet endemik tür bulunmaktadır. Bunlardan 16 tanesi lokal endemiktir; yani dünya üzerinde yaşayabilecekleri tek alan Çankırı ilidir (Milli Parklar Müdürlüğü 2020) (Çizelge 5.8).

Çizelge 5.8 Kadınçayırı Tabiat Parkı ve yakın çevresine ait endemik bitki listesi (Milli Parklar Müdürlüğü 2020)

NO	TÜRÜN BİLİMSEL ADI	TÜRKÇE ADI
1	*Cirsium sintenisii Freyn*	Kör Kenger
2	*Doronicum bithynicum J.R Edm.subsp sparsipilosum J.R Edm.*	Ilgaz darınacı
3	*Hieracium ovalifrons (Woronow & Zahn) Juxip.*	Top şahinotu
4	*Senecio hypochionaeus Boiss. var. ilkasiensis Freyn. & Sint.*	Ilgaz kanaryaotu
5	*Tragopogon aureus Boiss.*	Sarı yemlik
6	*Anchusa leptophylla Roemer & Schultes subsp.incana (ledep) Chamb.*	Toklubaşı
7	*Nonea pulla (L.) DC. subsp. monticola Rech.*	Kara sormuk
8	*Alyssum pateri Nyar. subsp. pateri*	Kanatlı kevke
9	*Alyssum virgatum Nyar.*	Çöp kuduzotu
10	*Arabis abietina Bornm.*	Ilgaz teresi
11	*Thlaspi violascens Boiss.*	Dağarcık
12	*Asyneuma ilgazense Yıldız & Kit Tan*	Ilgazdeğneği
13	*Asyneuma rigidum (Willd.) Grassh. subsp. graminifolium Hub.-Mor.*	Dişlideğnek
14	*Jasione supina Sieber. subsp. pontica (Boiss.) Damboldt*	Ançer gökçesi
15	*Dianthus leucophaeus Sibht. & Sm. var. leucophaeus*	Hoş karanfil
16	*Saponaria prostrata Willd. subsp. prostrata*	Ebemterliği
17	*Silene paphlagonica Bornm.*	Ilgaz nakılı
18	*Astragalus amasiensis (Freyn.) Bornm.*	Geven
19	*Astragalus glycyphyllos L. subsp. glycphylloides (DC.) Matthews*	Geven
20	*Lathyrus czeczottianus Bassler*	Mürdümüğü
21	*Crocus ancyrensis (Herbert) Maw.*	Ankara çiğdemi
22	*Crocus speciosus Bieb. subsp. ilgazensis Mathew*	Ilgaz çiğdemi
23	*Phlomis russeliana (Sims.) Bentham*	Akbaşlı çalba
24	*Salvia hypargeia Fisch. & Mey*	Siyahot
25	*Sideritis germanicopolitana Bornm. subsp. germanicopolitana*	Karakurbağa çayı
26	*Stachys cretica L. subsp. anatolica*	Yağlıkarai
27	*Thymus leucostomus Hausskn .& Velen. var. leucostomus*	Ana kekik
28	*Allium ilgazense N. Özhatay*	Ilgaz soğanı
29	*Colchicum bornmuelleri Freyn.*	Acı çiğdem
30	*Muscari aucheri (Boiss.) Baker*	Arap sümbülü
31	*Muscari bourgaei Baker.*	Arap sümbülü

32	*Dactylorhiza nieschalkiorum H. Baumann & Künkele*	Kocadudaklı
33	*Dactylorhiza osmanica (K,L.) Soo var. Osmanica*	Osmanlı salebi
34	*Dactylorhiza saccifera (Boongn.) Soo subsp. Bitynica H.Baumann & Kreutz*	Öz balkaymak
35	*Dactylorhiza urvilleana (Steudel) Baumann & Künkele subsp ilgazica (Kreutz) Kreutz*	Ilgaz salebi
36	*Corydalis wendelboi Liden subsp. congesta Liden & Zetteri*	Sıktarlakuşu
37	*Papever Apokrinomenon Fedde*	Gelincik
38	*Abies nordmanniana (Stev.) Spach. supsp. Bornmuelleiana (Mattf.) Coode. Et Cullen*	Uludağ göknarı
39	*Festuca ilgazensis Markgr.- Dannenb*	Ilgaz yumak otu
40	*Festuca paphlagonica (St.-Yves) Markgr.-Dannenb. subsp. paphlagonica*	Yumak otu
41	*Helictotrichon pubescens (Huds.) Shult. & Schult f. var. pubescens*	Kıllı yulaf
42	*Crataegus tanacetifolia (poir.) Pers.*	Kotan alıcı
43	*Digitalis lamarckii Ivan. Lamark*	Yüksükotu
44	*Verbascum abieticolum Bornm*	Göknar sığırkuyruğu
45	*Verbascum eriocarpum (Freyn. & Sint.) Bornm.*	Gavur sığırkuyruğu

İl sınırları içerisinde bulunan Ilgaz Dağı, Türkiye'nin en zengin bitki çeşitliliği olan bölgelerinden biridir. Ilgaz ilçesi karacam, sarıçam, gürgen ve meşe hakim olduğu orman ekosistemine ve step bitki örtüsünün hakim olduğu bozkır ekosistemine sahiptir.

5.2.10 Yaban hayatı

Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme Planı kapsamında, alanın yaban hayatı açısından değerlendirilmeleri yapılmıştır. Bu plan ile Kadınçayırı Tabiat Parkı sahasının insan kullanımına açılması ve kalıcı yapıların inşa edilmesi planlanmaktadır. Bu yapıların ve insan faaliyetlerinin alanın doğal yapısına, yaban hayatının ve ekosistemin sürdürülebilirliğine olan etkileri ve doğuracağı sonuçlar dikkate alınması gereken önemli bir konudur (Milli Parklar Müdürlüğü 2020).

Kadınçayırı Tabiat Parkı doğal orman ekosistemi ile yaban hayatı açısından korunmuş bir coğrafya içindedir. Ayrıca, bulunduğu coğrafik alan itibari ile zoocoğrafik, biyolojik çeşitlilik ve yaban hayatı açısından önemli rolü olan bir alandır.

Kadınçayırı Tabiat Parkı ve kuzeyinde geniş yer kaplayan Ilgaz Dağı Milli Parkı ve Ilgaz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası (YHGS), İç Anadolu bozkırları ile Karadeniz orman vejetasyonları arasında en önemli geçiş noktalarında yer almaktadır. Geçiş noktaları ekolojik açıdan en değerli alanlardır. Bu alanlar endemik türlerin ve biyolojik çeşitliliğin en zengin olduğu alanlar olarak kabul edilmektedir Kadınçayırı Tabiat Parkı Türkiye'nin kuzeybatısından başlayan zengin orman ekosistemlerinin ve yaban hayatı sahalarının Karadeniz boyunca doğuya doğru devam ederek uzanan hattı üzerinde yer almaktadır. Kadınçayırı Tabiat Parkı, Ilgaz Dağları Milli Parkı ve Ilgaz YHGS ile birlikte bir bütün olarak Batı ve Orta Karadeniz orman ekosistemleri, biyolojik çeşitliliğin ve yaban hayatının önemli temsilcisi ve rezervi konumundadır. Sürdürülebilir bir yaban hayatı ve orman ekosistemi açısından önemli Karaca, Kızıl Geyik, Vaşak, Kurt, Tilki, Sansar, Gelincik ve Bozayı türleri ile kuş türleri açısından Şahin, Kartal, Puhu, Kızılgerdan, Bülbül, Keklik, Leylek, Ardıç kuşu gibi en değerli üyelerine sahiptir (Milli Parklar Müdürlüğü 2020).

5.3 Turizm ve Rekreasyon

Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın doğal değerlerini, öncelikle sahanın ana kaynak değerleri olan karışık göknar, sarıçam ve karaçam ormanlarıyla kaplı yamaçlar, alanın ortasından geçen sürekli akan Gök Dere ve onu besleyen mevsimlik dereler ile bunların arasında kalan çayırlık alanlar oluşturmaktadır (Şekil 5.14).

Şekil 5.14 Tabiat parkı alanından genel bir görünüş (Orijinal 2020)

Mevsimlere göre değişiklik gösteren orman görüntüsü, ağaçların renkleri, şekilleri alanın topoğrafyası ile birleştiğinde görsel algılamada hoş ve değişik varyasyonlar sunmaktadır. Aynı zamanda bu topografik etki orman vejetasyonu ile dere vejetasyonu bitkilerini bir arada görmeye de olanak sağlamaktadır. Tabiat parkı içerisindeki sık ve sağlıklı ormanlar ile dereler, zengin ve besleyici bitki örtüsü nedeniyle aynı zamanda pek çok yaban hayvanının da (ayı, geyik, karaca, domuz, kurt, tilki, tavşan vb.) yaşam alanını oluşturmaktadır. Gök Dere'ye gelen kolların suyu temiz olmasına rağmen Gök Dere mevsimsel olarak bulanık akmaktadır.

Gök Dere ile ikiye bölünen tabiat parkının kuzeyinde yer alan ve sınırı oluşturan orman yolu üzerinde çok yaşlı ağaçların görülebileceği ve alanın kuzeyini de ikiye bölen diğer bir orman yolu üzerinden tabiat parkı alanının manzarasının seyredilebileceği noktalar bulunmaktadır.

Tabiat parkı sınırları içerisinde tarihi ve/veya arkeolojik herhangi bir kültürel peyzaj öğesi

bulunmamaktadır. En yakın kültür varlığı alanın kuzey batısında bulunan Cömert (Çomar) Köyü sınırları içerisinde yer alan 3.derece arkeolojik sit olan Seki Tepe Bizans Nekropolü'dür. Seki Tepe Bizans Nekropolü'ne ilişkin detaylar Tarihi, Arkeolojik, Etnoğrafik ve Mitolojik Özellikler başlığı altında verilmektedir. Bu alanda herhangi bir kazı çalışması olmadığı için gün yüzüne çıkarılmış bir değer değildir (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014).

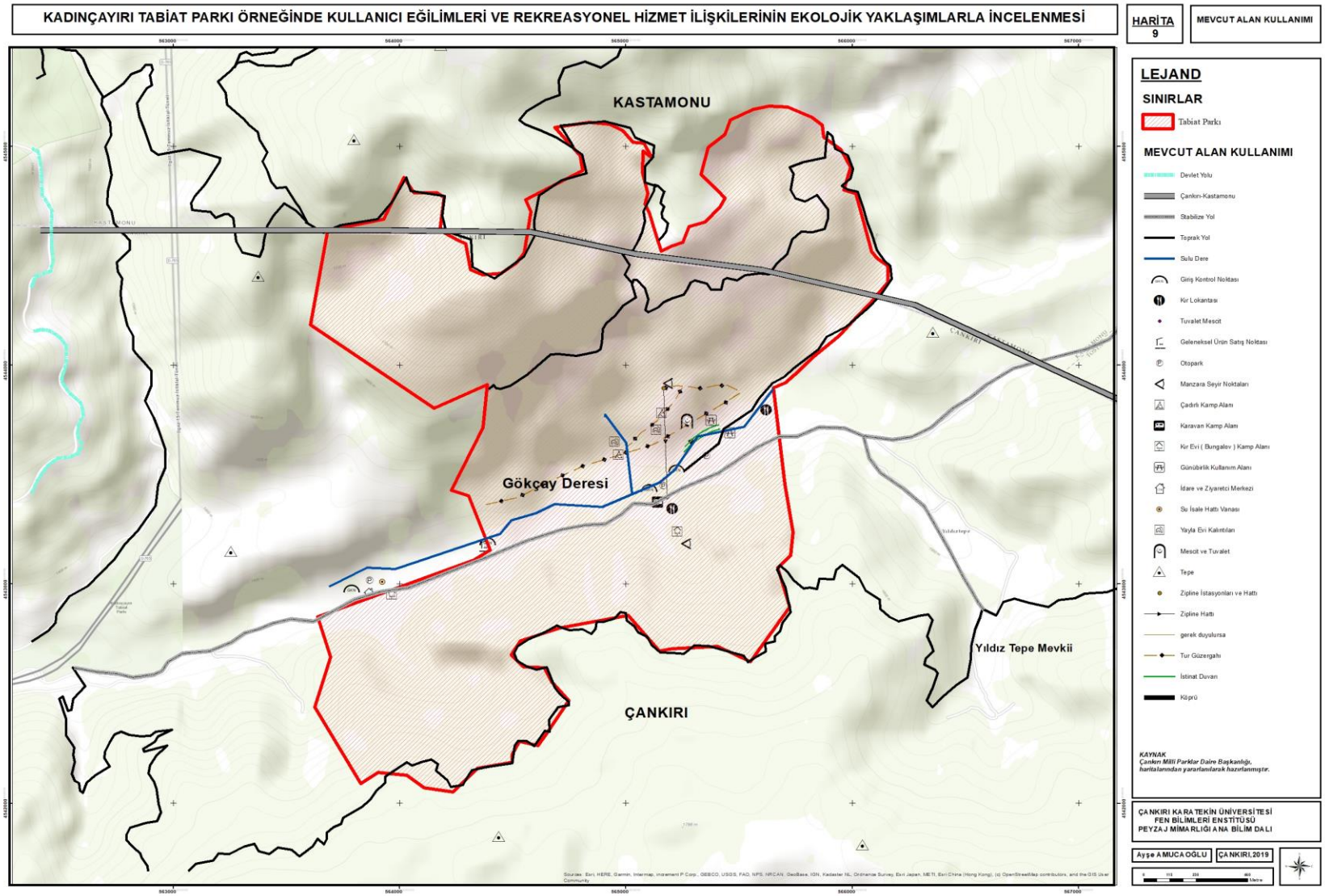
Tabiat parkı içinde herhangi bir turizm faaliyeti yapılmamakla birlikte, içinde bulunduğu bölgenin turizmi ve rekreasyonu açısından çekim merkezlerine oldukça yakın bir konumdadır. Bu konumu ve sahip olduğu kaynak değerleri ile tabiat parkı, yakın çevresi ve Çankırı için bir çekim merkezi olma potansiyeline sahiptir. Tabiat parkı alanı Çankırı Ilgaz Kadınçayırı-Yıldıztepe Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi içinde yer almaktadır. Ayrıca, tabiat parkının kuzeybatısında, alana yaklaşık 10 km mesafede bulunan Ilgaz Dağı Milli Parkı içinde Türkiye'nin önemli kayak merkezlerinden biri yer almakta olup, bu alan özellikle kış turizmi açısından gelişmiş bir alandır (İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2020).

5.4 Sosyo-Ekonomik Yapısı

Araştırma alanının doğusunda Yıldıztepe Mevkiinde projelendirilen yatırımların tamamlanması ile, Ilgaz Dağı Milli Parkı içinde yapılan kış turizmine alternatif olacağı, turizm sektörünün gelişeceği, ekonomik açıdan bölgeye katkısının artacağı ve bölgenin kalkınmasında payı olacağı düşünülmektedir. Bu bölge özellikle kış turizmi ve turizme bağlı hizmetler açısından gelişmiştir. Halihazırda bölgede yapılan ve gelişen bu turizm faaliyetleri ile tabiat parkı arasında herhangi bir ilişki olmamakla birlikte bölgedeki yatırımların tamamlanmasıyla turizm aktivitelerinin artacağı düşünülmektedir. Bölgedeki turizm aktivitelerinin artmasıyla tabiat parkı alanının da bundan etkileneceği, dolayısıyla ziyaretçi sayısının da zaman içinde artacağı öngörülmektedir. Artan ziyaretçi sayısıyla bölgenin ekonomik kalkınmasında tabiat parkının da yeri olacağı düşünülmektedir (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014).

5.5 Mevcut Arazi Kullanımı

Gök Dere'ye paralel uzanan yaklaşık 8 m genişliğindeki stabilize yol Yıldıztepe ve Mülayim Yaylasına ulaşımı sağlamaktadır. Tabiat parkı sınırının başladığı mevsimlik Eskiyayla Dere vadisinin Gök Dere ile birleştiği bölümde yaklaşık 5,1 ha büyüklüğünde bir çayırlık alan mevcuttur. Çayırlık alanın doğusu ve batısı boyunca sarıçam ağırlıklı, karaçam, göknar karışık ormanı bulunmaktadır. Bu alan içinde Eskiyayla Dere boyunca bir toprak yol izi mevcut olup, güneydoğuda orman içine kadar devam etmekte fakat bu yol kullanılmamaktadır (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014) (Şekil 5.15).

Şekil 5.15 Mevcut kullanım haritası

Telefon ve elektrik hatları tabiat parkı alanına bu noktadan girmekte ve stabilize yola paralel havai hat olarak devam etmektedir (Şekil 5.16).

Şekil 5.16 Eskiyayla dere boyunca uzanan çayırlık alan (Orijinal 2020)

Alanın başlangıcındaki bu çayırlık alandan yaklaşık 700 m sonra tabiat parkı alanının kuzey bölümüne ait sınır başlamaktadır. Bu noktada, yolun güneyinde 2013 yılında Çankırı İl Özel İdaresi tarafından yaptırılan tabiat parkı giriş takı ve giriş kontrol noktası bulunmaktadır (Şekil 5.17).

Şekil 5.17 Tabiat parkı giriş kontrol noktası ve giriş takı (Orijinal 2020)

Giriş Takının bulunduğu ve tabiat parkının kuzey sınırının da başladığı bu bölümden itibaren tabiat parkı Gök Dere'yi de içine almaktadır. Dere ile beraber dere kenarında yer alan çayırlık alanlar ve çalılıklar başlamaktadır (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı 2014).

Gök Dere'nin kuzeyine geçiş için bir adet demir köprü yaptırılmıştır (Orman ve Su İşleri Müdürlüğü 2020)

Şekil 5.18 Gök Dere üzerindeki köprü ve istinat duvarları (Orijinal 2020)

Stabilize yoldan ayrılan toprak yol bu alanın ortasından geçerek Gök Dere'ye ulaşır ve derenin kuzeyinde devam eder. Bu noktada, Gök Dere'nin kuzeyinde bulunan yaklaşık 1,6 ha büyüklüğündeki çayırlık alan bulunmaktadır (Kadınçayırı Tabiat Parkı Gelişme planı, 2014). Bu alanın batısında Çankırı İl Özel İdaresi tarafından yaptırılan bir adet tuvalet-mescit binası, alanın dere tarafında bir adet çocuk oyun grubu, üstü kapalı ve açık piknik masaları bulunmaktadır (Şekil 5.19)

Şekil 5.19 Çocuk oyun grubu, piknik masaları, tuvalet-mescit binası (Orijinal 2020)

5.6 Araştırma Alanı Ekoturizm Özelliklerinin Belirlenmesi

Araştırma alanında ekoturizm faaliyetleri kapsamında foto safari, trekking/doğa yürüyüşü, kampçılık, botanik turizmi, yaban hayatı gözlemciliği, telesiyej, teleski, zipline, piknik aktiviteleri yapılmaktadır.

5.6.1 Foto safari

Foto safari yeni coğrafyalara, yeni ufuklara, yeni renklere ve yaşam tarzlarına bir de objektifin ardından bakmak isteyen amatör ya da profesyonel insanlar için düzenlenen gezilerdir. Bu geziler yürüyerek, araba, jeep, otobüs vb. gibi araçların kullanımı ile bir yere gidilerek, bireysel veya grup olarak yapılmaktadır. Foto safari gezilerinde amaç sadece fotoğraf çekmektir.

Araştırma alanı olarak seçilen Kadınçayırı Tabiat Parkı da doğal peyzaj değerleri ile flora ve fauna zenginliğine sahip bir alan olduğundan foto safari etkinliği için oldukça elverişlidir.

5.6.2 Trekking/doğa yürüyüşü

Türkçe'ye İngilizce'den geçen "trekking" sözcüğü "*belirli zorluklar ve özellikler gösteren doğa koşullarında yaş gruplarına uygun ve zamanı sınırlı olarak düzenlenen yürüyüşler*"(Açıksöz vd. 2006) olarak tanımlanmaktadır. Tipik bir trekking faaliyeti, belirli bir mesafedeki yürüyüş dahilinde yerel alanları ziyaret etmeyi, akarsulardan geçmek gibi macera faaliyetlerini, doğal ve manzarası güzel görüntülerin keyfinin çıkarılmasını kapsamaktadır (Genç vd. 2017). Trekking, katılımcının ilgisine göre her türlü alanda ve çeşitli zorluk dereceleri ile herkes tarafından kolayca yapılabilecek bir aktivitedir. Trekking parkurları birkaç saat sürebildiği gibi birkaç günden bir aya kadar da sürebilmektedir. Parkurun zorluk derecesi ve süresi arttıkça katılımcıların faaliyete daha da profesyonel bakış açısı ile yaklaşmaları gerekmektedir.

Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerine göre; Çankırı ilindeki dağların turizme kazandırılabilmesi için 8 yıldır ulusal çapta düzenli faaliyetler yapılmaktadır. Bu faaliyetler içinde doğa yürüyüşleri, önemli bir yer tutmakta olup Ilgaz Dağları ve çevresinde kullanılan belirli rotalar bulunmaktadır. Genel olarak ildeki rotalar teknik tırmanış gerektirmeyen özellikte olup her yaş grubundan katılımcıya hitap etmekte, rotalardan ziyade hava durumu zorluk derecesini belirlemektedir Bu bölümde Küçükhacet Tepe ve Büyükhacet Tepe zirve tırmanış rotaları ve Yıldıztepe Sütlügöller rotasına ilişkin bilgiler verilmiştir. (İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2020).

Ilgaz Küçükhacet (2546 m.) Kış Rotası (Gidiş-Geliş toplam 13 km.)

Ilgaz Dağlarının ikinci zirvesi olan 2546 m'lik Küçükhacet Tepe'ye Çankırı Kastamonu Karayolu Yolu 75. km.de yer alan Ilgaz Doruk Mevkii Karayolları Bakımevi (1875 m) bitişiğinden doğu istikametinde orman yolu takip edilerek başlanmaktadır. 1800-2546 m. rakımlar arasında olan rota, hava şartlarına ve katılımcıların performansına bağlı olarak 8-12 saat sürmektedir. Ilgazovası mevkii (1800 m.), il dışından gelen veya etkinliği iki güne yaymak isteyen dağcılar tarafından kamp yeri olarak tercih edilmektedir. Ilgazovası'ndan, Küçük Çaltepe'ye (2150 m) çıkılmakta, Geyik Gediğine (2090 m) ulaşılmakta, küçük bir molanın ardından (sabah 07-08 sularında başlayanlar) öğle saatlerinde batı sırtından zirveye ulaşılmaktadır. Bu rota, Tabiat Parkı'nın 1-1,5 km kuzeyinden geçmektedir (İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2020).

-Ilgaz Küçükhacet (2546 m.) Yaz Rotası (Gidiş-Geliş toplam 10 km.)

Ilgaz Kastamonu yolunun sağa ayrılan Yıldıztepe yolundan ilerleyerek 8-km ileride Mülayim Yaylası (1600 m) kavşağına ulaşılmaktadır. İl dışından gelen grupların kamp yaptığı ve Çankırı ile yakın illerden gelenlerin diğer gruplarla buluştuğu bu noktada başlayan etkinlikte rota; yaylanın içindeki dere takip edilerek doğu-batı doğrultusundaki iki orman yolunun kısa mesafelerde dik olarak geçilmesini takiben dikleşmektedir. 250 m.lik bir tırmanışın ardından Gâvur Kayalarına (2000 m) ulaşılmaktadır. Kayalık bölge sağ tarafta kalacak şekilde, kuzeydoğu istikametinde ilerleyerek, zirvenin doğu yamaçlarından batıya yönelinmekte ve zirveye ulaşılmaktadır. İnişte aynı rota kullanılabileceği gibi batı sırtından Geyik Gediğine kadar inilerek oradan soldaki dere yatağı yardımıyla orman yoluna ulaşılarak, Yaylaya inilebilmektedir. Bu rotanın başlangıç yeri olan Mülayim Yaylasına ulaşmak için Tabiat Parkı içinden geçilmektedir (İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2020).

-Ilgaz Büyükhacet Tepe (2587 m) Yaz Rotası

Gidiş-geliş 25 km olan rota iki günlük olarak planlanmaktadır. 1. gün Yıldıztepe'ye ulaşım ve kamp kurulması ile geçmektedir. 2. gün başlayan yürüyüş, vadi takip edilerek Mülayim Yaylası (2 Km), Belen Gediği (7 Km.), Kaynar (9 km.) Taşlık Sırtı (10 km), Büyükhacet

(12.5 km.) şeklinde gerçekleşmekte ve 10-12 saat sürmektedir Büyükhacet Tepe yaz rotasının başlangıç ve kamp yeri Yıldıztepe Mevkii, Tabiat Parkı'nın yaklaşık 600-m doğusunda yer almaktadır ve bu noktaya ulaşım Tabiat Parkı içinden geçilerek olmaktadır (İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2020).

-Ilgaz Yıldıztepe Sütgölleri Rotası (16 km)

Çankırı Ilgaz Kadınçayırı Yıldıztepe Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi sınırları içerisinde yer alan rota, 1450-2200-m. rakımlar arasında oldukça kolay bir rotadır. Bahar ve yaz aylarında orta yaş grubunca tercih edilebilmektedir. İlk 5 km'de Yıldıztepe bulunmakta olup nefis manzarası ile insanları büyülemektedir (Şekil 20). Yıldıztepe Mevkii, Orman İşletme Müdürlüğü tesislerinden (1450 m) başlayan etkinlik, iyi havalarda ortalama 8 saat sürmektedir. Bu rotanın, başlangıç yeri olan Yıldıztepe Mevkii, Tabiat Parkı'nın yaklaşık 600-m doğusunda yer almaktadır ve bu noktaya ulaşım Tabiat Parkı içinden geçerek olmaktadır-(İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2020).

Eldivan Karadere Rotası, Ilgaz Kırkpınar-Yaylası ve Emirgazi Rotası, Kurşunlu_Ilgaz Osmangölü Rotası, Orta-Kurşunlu Devrez Vadisi Rotası, Köroğlu Transı Yapraklı-Ilgaz rotası ve İstiklal Yolu Rotası (25 km), ildeki kullanılan diğer ana rotalardır. Bu rotalarda yapılan doğa yürüyüşü faaliyetleri kapsamında Tabiat Parkı içinden geçilmesi ve hemen doğusunda bulunan Yıldıztepe Mevkiinde yapılan kamp konaklaması nedeniyle, zaman içinde Tabiat Parkı'na gelen ziyaretçi sayısında artış olacağı, ayrıca Tabiat Parkı'na gelen ziyaretçilerin-de bu faaliyetlere katılabileceği düşünülmektedir-(İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2020).

5.6.3 Kamp – karavan

Kamp-karavan aktivitesi, belli bir iş ya da eğlence için kırsal alan, orman, su kıyısı gibi yerlerde çadır, baraka veya karavan gibi barınaklarda yapılmaktadır. Kırsal alanlarda, ormanlık yerlerde dinlenmek, eğlenmek için kurulan kamplara çoğunlukla aileler, okullar,

belli bir iş yerinde çalışan kimseler, ya da gençlik toplulukları katılmaktadır. Kamp alanları, araştırma alanına giriş yaptıktan sonra sol tarafta yer alan bir yamaçta bulunmaktadır. Kamp alanına ulaşmak için gölün etrafında zorunlu tek yön uygulaması mevcut olup, bir tam turu tamamlamak gerekmektedir. Yamaca kurulmuş, etrafı tamamen yüksek tellerle çevrili olan kamp alanı oldukça güvenli bir ortam sağlamaktadır. Yamacın tepe noktasında yüksek ağaçların çevrelediği geniş çadır alanları yer almaktadır. Yamacın kenarında ise göl manzaralı çok geniş olmayan çadır alanları bulunmaktadır.

5.6.4 Botanik turizmi

Flora turizmi olarak da anılan botanik turizmi, biyoçeşitliliğe artan ilgiye paralel ve ekoturizmin bir türü olarak ortaya çıkmıştır. Botanik gezileri, bölgesel faktörlere göre değişmekle beraber, genellikle bitkilerin yeşerdiği ve çiçeklendiği bahar ve yazın ilk aylarına denk gelen vejetasyon dönemi başlangıcında yapılmaktadır. Türkiye botanik turizmi potansiyeli açısından oldukça önemli bir konuma sahiptir. Bu özelliği, ülkenin üç kıta arasında doğal bir köprü olmasına ve yaşanan iklim çeşitliliğine bağlamak mümkündür. Öyle ki, dünya üzerinde, bitki türlerinin dağılışları ile coğrafi özellikler arasında kurulan ilişkilere göre 37 flora bölgesi bulunmakta olup, Türkiye 37 flora bölgesinden 3'ünün kesişim noktasında yer almaktadır (Genç vd. 2017). Avrupa Kıtasının tamamında 12000 bitki türü yetişirken bu sayının Türkiye sınırları içerisinde 10765 olması ve bunların 3043 tanesinin endemik olması, ülkenin botanik turizmi potansiyelini açıkça göstermektedir (Irmak ve Yılmaz 2011).

5.6.5 Yaban hayatı (fauna) gözlemciliği

Kadınçayırı Tabiat Parkı, gerek konumu, gerek barındırdığı ekosistem ve habitat zenginliği, gerekse de içerdiği biyolojik çeşitlilik ve yaban hayatı ile ender kalan doğal kaynaklardan birisi olma özelliğini taşımaktadır. Kadınçayırı Tabiat Parkı, iğne yapraklı saf ve karışık orman, yer yer yaprak döken ağaç ve çalıların iştirak ettiği orman açıklıkları, çayır-mera alanı, sulak çayırlık ve bataklık alanlarıyla birlikte, Gök Dere boyunca akarsu ekosistemi, söğüt-yalancı iğde çalılık alanları ve akarsu kenarı kayalık-çakıl alanları bünyesinde barındırmaktadır. Tabiat Parkı ve yakın çevresinde belirlenen 211 adet bitki taksonundan 45'i endemiktir. Endemik taksonların yaklaşık üçte biri Ilgaz, Çankırı ve yakın çevresinin özellikleriyle adlandırılmış olan bölgesel endemiklerdir (*.ilgazense, paphlagonica, germanicopolitana, amasiensis, bithynica, ancyrensis* vb.). Tabiat Parkı sürdürülebilir orman ekosistemi açısından önemli olan Karaca, Kızıl Geyik, Vaşak, Kurt ve Bozayı gibi en değerli üyelerine sahip olup zengin bir yaban hayatını bünyesinde barındırmaktadır (Kadınçayırı Tabiat Parkı 2020).

5.6.6 Telesiyej

Telesiyej hatları ikili taşıma ile olup 250 kilogram taşıma kapasitesi bulunmaktadır. Alt istasyondan üst istasyona çalışmaktadır Kadınçayırı Tabiat Parkı mevkiinde 1560 metre uzunluğundaki telesiyej hattında 320 adet koltuk bulunmaktadır. (Yelekçi 2021) (Şekil 5.20).

Şekil 5.20 Telesiyej hattı (Orijinal 2020)

5.5.7 Teleski

Teleski hatları tekli çekme halatlar ile kısa mesafeli pistlerde kullanılmaktadır Kadınçayırı Tabiat Parkı mevkiinde 870 metre uzunluğundaki teleski hattında 50 adet çekme konsol bulunmaktadır. (Yelekçi 2021).

5.6.8. Zipline (Kaytel) hattı

Zipline, özellikle yaz dönemlerinde adrenalin tutkunlarının sık tercih ettiği bir aktivitedir. Yüksek bir noktadan alçak bir noktaya bağlanmış çelik halat ile emniyet kemeri, kask ve benzeri ekipmanlar giyilerek, kişinin kendi ağırlığı ile kendisini, yer çekimi kuvvetine bırakmasıyla oluşan adrenalin dolu bir aktivitedir (Yelekçi 2021).

Zipline hattı Çankırı‘nın Ilgaz ilçesinde bulunmaktadır. Kadınçayırı Tabiat Parkı mevkiinde yerden 25 metre yükseklikte ve 530 metre uzunluğundaki zipline hattı, Türkiye’nin en uzun zipline hattıdır. İki adet tel hat bulunmakta olup hava şartlarına göre 100-150 kg ağırlık taşımaktadır. Ziplineda başlangıç ve bitiş arasında geçen süre ortalama olarak 30-40 saniyedir (Yelekçi 2021) (Şekil 5.21).

Şekil 5.21 Zipline hattı (Orijinal 2020)

5.6.9 Ahşap (Bungalov) evler

Ilgaz Dağı'ndaki Kadınçayırı Tabiat Parkı'nda yayla turizminin de geliştirilmesi amacıyla "orman köşkü" adı verilen 7 adet bungalov kurulmuştur.

Türkiye'nin önde gelen kış turizmi merkezlerinden Kadınçayırı Tabiat Parkına bungalovların yapılması için hazırlanan proje, mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığı 9. Bölge Müdürlüğünce hayata geçirilmiştir (Orman ve Su İşleri Müdürlüğü 2020)

Bir ailenin rahatlıkla kalabileceği şekilde dizayn edilmiş olan iki katlı, 72 metrekarelik evlerin alt katında salon ve mutfak, üst katında iki yatak odası bulunmaktadır (Şekil 5.22).

Şekil 5.22 Ahşap evler (Orijinal 2020)

5.6.10 Piknik alanları

Tabiat parkında Gök Dere' nin iki kenarındaki ve Yarpınar mevkiindeki geniş çayırlıklar, rekreasyonel aktiviteler için uygun alanlardır. Tabiat parkı sınırları içerisinde düzenli bir rekreasyonel faaliyet olmamakla birlikte alan yöre halkı tarafından günübirlik piknik amacıyla kullanmaktadır. Piknik alanları her mevsim yoğun bir şekilde kullanılmaktadır (Şekil 5.23).

Şekil 5.23 Piknik alanları (Orijinal 2020)

5.6.11 Futbol sahaları

Kadınçayırı Tabiat Parkı mevkiinde 2 adet büyük futbol sahası bulunmaktadır (Şekil 5.24).

Şekil 5.24 Futbol sahası (Orijinal 2020)

5.6.12 Kış sporları

Alan, topografik yapısı, zengin bitki örtüsü, doğal güzelliği, insan sağlığına faydalı atmosferi ve yaban hayatı zenginliğinin yanı sıra, kış ve doğa sporları imkanlarıyla kış döneminde yoğun ziyaretçi çekmektedir. Kayak merkezinde 800 m ve 1500 m uzunluğunda iki adet kayak pisti bulunmaktadır. Telesiyej tesisi çalışmaktadır. Tesisin uzunluğu 693 m, kapasitesi ise 688 kişi/saattir. Ayrıca 1 adet teleksi tesisi mevcuttur Hat boyu 950 m, kapasitesi ise 800 kişi/saattir (İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2020).

5.7 Araştırma Alanı Peyzaj Üniteleri ve Ekolojik Birimlerinin Belirlenmesi

Peyzaj üniteleri, araştırma alanının peyzaj envanteri çalışması ile elde edilen veriler, kuramsal temeller ve yöntem kısmının üçüncü aşamasında ayrıntı bir biçimde anlatılan ölçütler temel alınarak oluşturulmuştur (Benliay 2009).

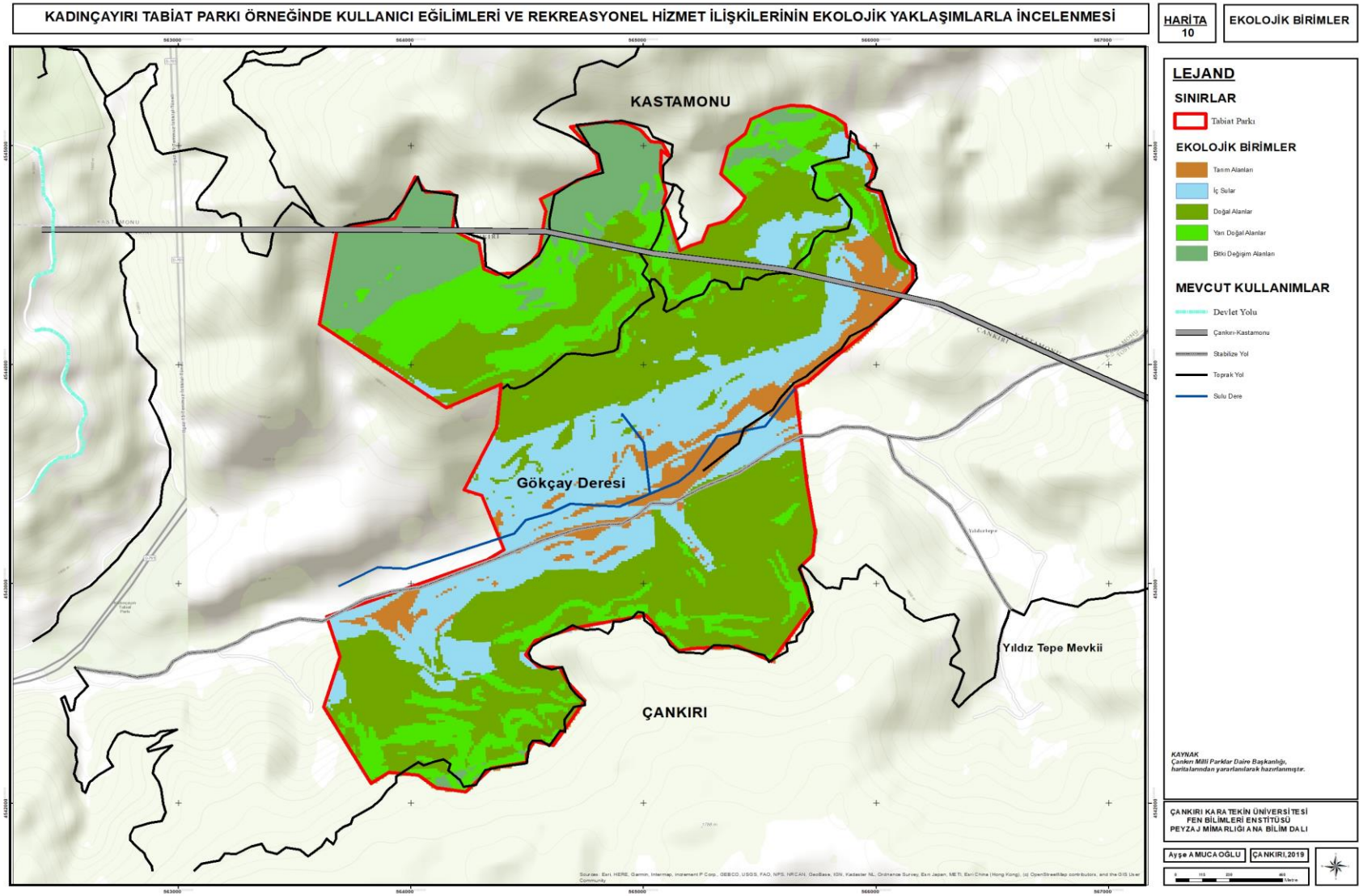
Araştırma alanındaki ekolojik birimler haritasını üretebilmek için, ekolojik peyzaj sınıflamaları yöntemlerinden Belçika peyzaj tanımlama ve değerlendirme yöntemi, Fransa Peyzaj Atlası çalışmaları, CORINE ve EUNIS habitat sınıflama yöntemleri irdelenerek, parametrik yöntem esaslı bir yapı oluşturulmuştur. Homojen peyzaj ünitelerinin oluşturulması amacı ile;

1. Topografya (Eğim, Bakı)
2. Jeoloji
3. Büyük Toprak Grupları
4. Arazi Kullanım Yetenek Sınıfları
5. Alan Kullanımı

değerleri kullanılmıştır.

Peyzaj üniteleri, çalışma alanı içerisinde bulunan aynı özelliklerdeki, homojen peyzaj elemanlarının ayrılması amacıyla, topografya, ve jeoloji verilerinin çakıştırılması sonucunda 23 Üst Peyzaj Ünitesine; bunlara büyük toprak grupları, arazi kullanım yetenek sınıfları ve alan kullanım verilerinin de katılmasıyla 359 Peyzaj Ünitesine ayrılmıştır. Ortaya çıkan peyzaj ünitelerinin öz değerlerinin daha net anlaşılabilmesi için Peyzaj Analizi (Peyzaj Diagnozu) gerçekleştirilmiştir.

Peyzaj ünitelerinin belirlenmesinin ardından, alandaki ekolojik birimler CORINE habitat sınıflandırmasına göre tarım alanları, iç sular, doğal alanlar, yarı doğal alanlar ve bitki değişim alanları olarak sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda alanda doğal ve yarı doğal alanların önemli yer kapladığı, bunu takiben iç suların, alanın ekolojik yapısına önemli katkılar sağladığı görülmüştür. Araştırma alanında tarımsal alanlar aktif olarak kullanılmamaktadır (Şekil 5.25).

Şekil 5.25 Ekolojik birimler haritası

5.8 Gülez Yöntemi ile Rekreasyonel Potansiyelin Belirlenmesi

Rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi aşamasında yapılan Gülez yöntemi ile katılımcılara anketler hazırlanmıştır.

Çizelge 5.9 Gülez Yöntemi anket sonuçları

Katılımcı	Anket Sonuçları (%)
1	74
2	69
3	66
4	68
5	56
6	62
7	52
8	57
9	67
10	92

Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın peyzaj değerinin belirlenmesi amacıyla, uzmanlardan ve akademisyenlerden oluşan 10 kişilik bir gruba yapılan, Gülez yöntemini esas alınarak araştırma alanını değerlendirmeleri istenmiştir. Yapılan analiz sonucunda ortaya çıkan değer % 66,3 'tür. Çıkan sonuca göre araştırma alanın peyzaj değeri yüksek olarak belirlenmiştir.

5.9 Yerel Halkın Kadınçayırı Tabiat Parkı Rekreasyonel Kullanımlarına İlişkin Görüşleri

Araştırma alanı örneklem grubu olarak 2020 yılı nüfusu 192.42 olan Çankırı ili seçilmiştir. Örneklem büyülüğünü belirlemek amacıyla Özdamar (2003)'ün oluşturduğu istatistiksel formüllerden yararlanılmıştır (Çizelge 5.10). Yerel halka uygulanacak anket sayısı % 95 güven aralığında (Özdamar 2003) ve veri kayıplarının da olabileceği dikkate alınarak 100 olarak belirlenmiştir.

Katılımcılar rastgele örneklem seçim tekniği ile seçilmiştir. Yüz yüze görüşmeyle uygulanan anketler Ek 1'de verilmiştir.

Çizelge 5.10 Örneklem Büyüklükleri Özdamar (2003)' ten yararlanarak (Yazıcıoğlu ve Erdoğan 2004)

Evren Büyük-lüğü	±0.03 örnekleme hatası (d)			±0.05 örnekleme hatası (d)			±0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	**96**	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

5.9.1 Geçerlilik - güvenilirlik analizi

Araştırmada 9 değişkenin verildiği ve tutum ölçeği kullanılan bölümde iç tutarlılığı belirlemek amacıyla güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Tüm değişkenler için yapılan ilk analiz sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0,531 bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre alfa değeri, 0-1 arasında değişen bir değeri ifade etmekte olup, bu aralıkta çıkan sonuçlar kabul edilebilir ve iç tutarlılıktan bahsedilebilir anlamına gelmektedir. Değişkenler tek tek incelendiğinde Corrected Item-Total Correlation değerleri, bir değer hariç, 0,121' in üzerindedir. Altta kalan değişken olan "Tabiat parkından memnunum" sorusunun yorumu 0,057'lik değeriyle Cronbach's Alpha değerini düşürmektedir. Yapılan ikinci analizde son değişken çıkarılmıştır. Böylece en son Cronbach's Alpha değeri 0,549' a yükselmiştir (Çizelge 5.11).

Çizelge 5.11 Tabiat Parkı'ndaki rekreasyonel kullanım alanları sizin için yeterli mi sorusunun güvenilirlik analizi sonuçları

Değişkenler	Corrected Item-Total Correlation
Tabiat parkının kullanım kapasitesi yeterlidir	0,113
Tabiat parkındaki tesisler yeterlidir	0,089
Piknik alanları kapasitesi yeterlidir	0,190
Yeme içme alanları, lokanta gibi tesislerden memnunum	0,427
Konaklama alanlarından(otel, bungalov ev, yerel pansiyon)memnunum	0,361
Çocuk oyun alanları, spor tesislerinden memnunum	0,317
Doğa içinde gezinti yollarından(yaya,atlı) memnunum	0,300
Kamp alanlarından memnunum	0,301

Araştırmada 9 değişkenin verildiği ve tutum ölçeği kullanılan bölümde iç tutarlılığı belirlemek amacıyla güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Tüm değişkenler için yapılan ilk analiz sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0,634 bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre alfa değeri, 0-1 arasında değişen bir değeri ifade etmekte olup, bu aralıkta çıkan sonuçlar kabul edilebilir ve iç tutarlılıktan bahsedilebilir anlamına gelmektedir. Değişkenler tek tek incelendiğinde Corrected Item-Total Correlation değerleri, ilk değer hariç, 0,273' ün üzerindedir. Bu noktada ilk değişken olan "Bitki örtüsünün bozulmasına - hayvanların olumsuz etkilenmesine neden olur" yorumu 0,064'lik değeriyle Cronbach's Alpha değerini düşürmektedir. Yapılan ikinci analizde son değişken çıkarılmıştır ve en son Cronbach's Alpha değeri 0,658' e yükselmiştir (Çizelge 5.12).

Çizelge 5.12 Tabiat Parkı'nın kullanımının artması ile alan ve çevresi sizce nasıl etkilenir sorusunun güvenilirlik analizi sonuçları

Değişkenler	Corrected Item-Total Correlation
Kirlenmeye neden olur	0,321
Turistik açıdan daha değerli olur	0,283
Daha çok korunur	0,316
Yakınındaki yerleşimlerde yaşayanlat için ekonomik getirisi olur	0,308
Kamu hizmetleri artar	0,318
Yörenin tanıtımına katkı sağlar	0,402
Taşıma kapasitesi aşılır	0,430
Yapılan ziyaretler sayesinde doğa bilinci ve doğaya saygı artar	0,427

5 değişkenin verildiği ve tutum ölçeği kullanılan bölümde iç tutarlılığı belirlemek amacıyla güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Tüm değişkenler için yapılan ilk analiz sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0,629 bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre alfa değeri, 0-1 arasında değişen bir değeri ifade etmekte olup, bu aralıkta çıkan sonuçlar kabul edilebilir ve iç tutarlılıktan bahsedilebilir anlamına gelmektedir. Değişkenler tek tek incelendiğinde Corrected Item-Total Correlation değerleri, ilk değer hariç, 0,353' ün üzerindedir. Bu noktada ilk değişken olan "Kent içi ve yakın çevresinde doğal olarak bulunan ağaç, ağaççık ve çalılardan oluşan alanlardır" yorumu 0,257'lik değeriyle Cronbach's Alpha değerini düşürmektedir. Yapılan ikinci analizde son değişken çıkarılmıştır ve en son Cronbach's Alpha değeri 0,641' e yükselmiştir (Çizelge 5.13).

Çizelge 5.13 Bir tabiat parkı aşağıdaki hangi özelliklere sahip olmalıdır sorusunun güvenilirlik analizi sonuçları

Değişkenler	Corrected Item-Total Correlation
Biyolojik çeşitliliğin doğal ve bununla ilişkili kültürel kaynakların devamlılığının sağlanması ve korunmasına hizmet eden alanlardır.	0,493
Yaşam alanları tehdit altında olan bitki ve hayvan türlerinin güvenli olduğu alanlardır	0,411
Dinlenme eğlenme olanakları sunabilen alanlardır	0,427
Estetik ve işlevsel katkılar sağlayan alanlardır	0,356

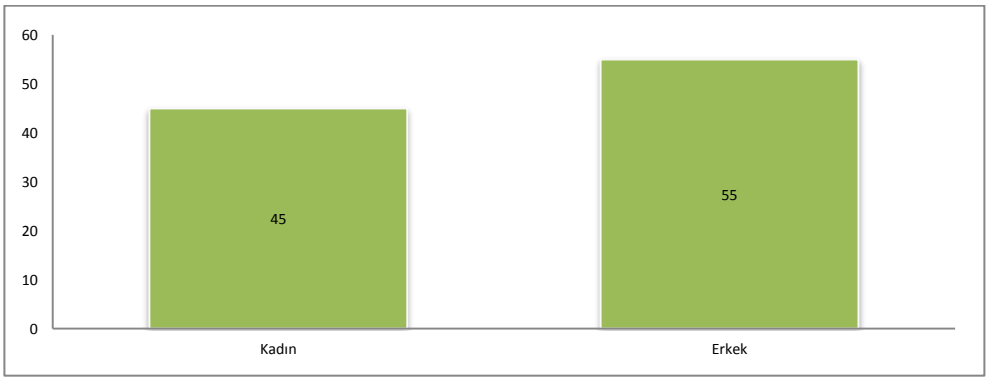
5 değişkenin verildiği ve tutum ölçeği kullanılan bölümde iç tutarlılığı belirlemek amacıyla güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Tüm değişkenler için yapılan ilk analiz sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0,704 bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre alfa değeri, 0-1 arasında değişen bir değeri ifade etmekte olup, bu aralıkta çıkan sonuçlar kabul edilebilir ve iç tutarlılıktan bahsedilebilir anlamına gelmektedir. Değişkenler tek tek incelendiğinde Corrected Item-Total Correlation değerleri ilk değer hariç 0,252' nin üzerindedir. Bu noktada ilk değişken olan "İçme suyu sağlarlar" yorumu 0,174'lük değeriyle Cronbach's Alpha değerini düşürmektedir. Yapılan ikinci analizde son değişken çıkarılmıştır ve en son Cronbach's Alpha değeri 0,712'ye yükselmiştir (Çizelge 5.14).

Çizelge 5.14 Bir tabiat parkının çevreye sağladığı faydalar nelerdir sorusunun güvenilirlik analizi sonuçları

Değişkenler	Corrected Item-Total Correlation
Birçok ana besin kaynağına ev sahipliği yapan yaşam alanlarını korurlar	0,425
Kültür, mimari ve geleneksel yaşamları korurlar	0,324
Ekonomik katkı ve istihdam olanağı sağlarlar	0,485
Dinlenme olanağı sağlarlar	0,316
İklim değişikliğinin etkileriyle mücadelenin en önemli araçlarıdırlar	0,282
Fırtına, taşkın ve kuraklığa karşı engel ve tampon bölgeler oluşturarak doğal felaketlerin etkilerini azaltırlar	0,245
Manzara noktaları sağlarlar	0,335
Doğa sevgisi hakkında bilinçlenme sağlarlar	0,486
Toplumların sosyal ilişkilerini güçlendirirler	0,416
Psikolojik açıdan olumlu etkiler yaratırlar	0,396

5.9.2 Parametrik testler

Araştırma kapsamında yapılan anketlere frekans analizi yapılarak cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu, meslek, aylık ortalama gelir, nerede yaşadıkları, ne kadar uzaklıktan geldikleri, ziyareti kimler ile birlikte yaptıkları, ziyareti kaç kişi ile yaptıkları, tabiat parkına neden gelmeyi tercih ettikleri, hangi mevsimlerde ve günlerde gelmek istedikleri, tabiat parkına en erken hangi saatlerde geldikleri sorularının dağılımları, frekansları ve yüzdeleri belirlenmiştir. Şekil 5.26'da görüldüğü gibi ankete katılan 100 kişinin %55' i kadın %45'i erkektir. (Çizelge 5.15).

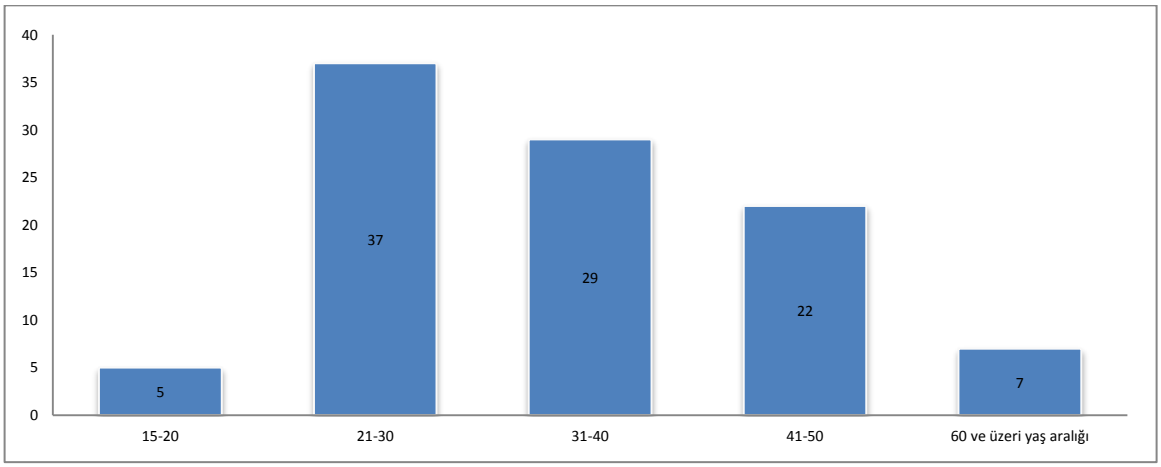

Şekil 5.26 Ankete katılanların cinsiyetlerine göre dağılımı (%)

Çizelge 5.15 Ankete katılanların cinsiyetlerine göre dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	45	45,0
Erkek	55	55,0
Toplam	100	100,0

Ankete katılanların %5 'ini 15-20 yaş grubu, %37'sini 21-30 yaş grubu, %29'unu 31-40 yaş grubu, %22 'sini 41-50 yaş grubu ve %7'sini 60 ve üzeri yaş grubu oluşturmaktadır (Şekil 4.39 (Şekil 5.27 ve Çizelge 5.16).

Şekil 5.27 Ankete katılanların yaş dağılımı (%)

Çizelge 5.16 Ankete katılanların yaş dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
15-20	5	5,0
21-30	37	37,0
31-40	29	29,0
41-50	22	22,0
60 ve üzeri yaş aralığı	7	7,0
Toplam	100	100,0

Şekil 5.28'de görüldüğü gibi ankete katılan 100 kişinin % 56' sı evli %44'ü bekardır. (Çizelge 5.17).

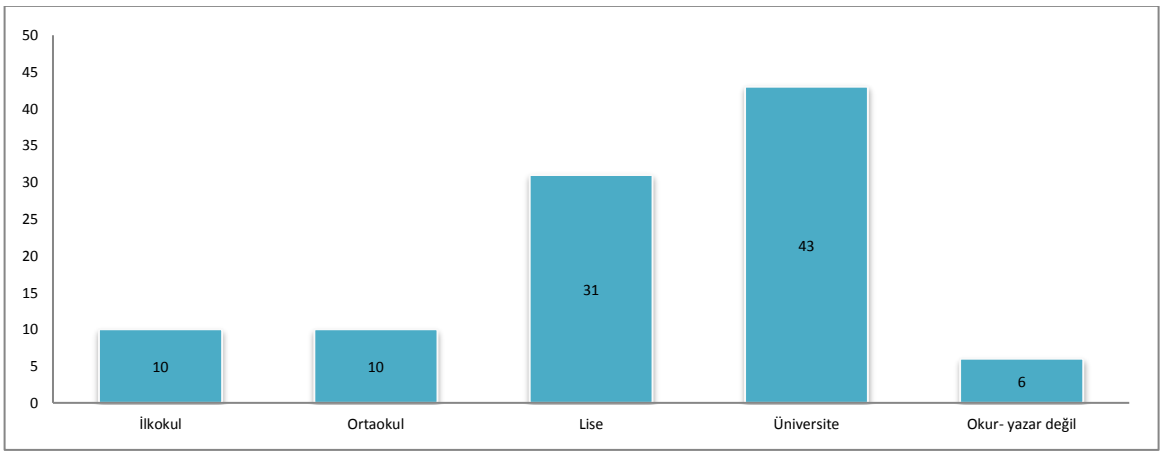

Şekil 5.28 Ankete katılanların medeni durumları (%)

Çizelge 5.17 Ankete katılanların medeni durumları

	Frekans	**Yüzde (%)**
Evli	56	56,0
Bekar	44	44,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların öğrenim durumları incelendiğinde % 10 ilköğretim, % 10 ortaöğretim, % 31 lise, % 43 üniversite ve % 6 okur-yazar olmadığı görülmüştür. (Şekil 5.29 ve Çizelge 5.18).

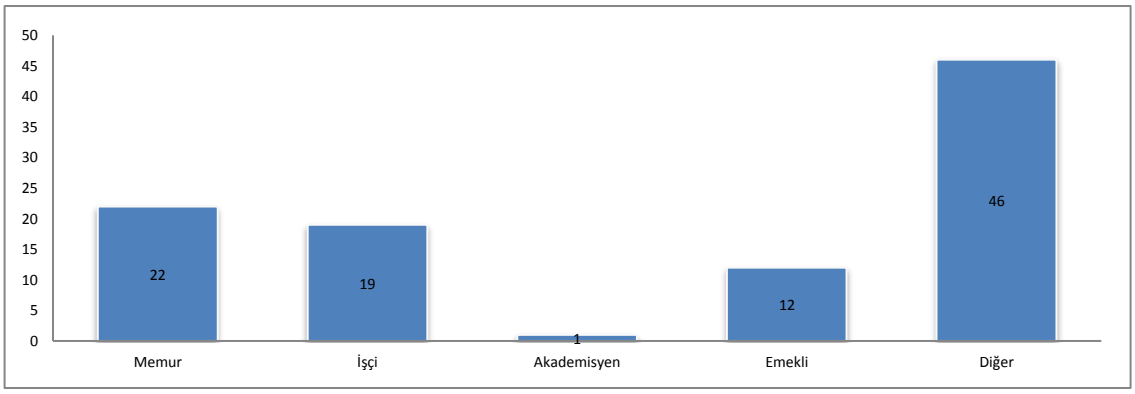

Şekil 5.29 Ankete katılanların eğitim durumları (%)

Çizelge 5.18 Ankete katılanların eğitim durumları

	Frekans	Yüzde(%)
İlkokul	10	10,0
Ortaokul	10	10,0
Lise	31	31,0
Üniversite	43	43,0
Okur- yazar değil	6	6,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların meslekleri incelendiğinde % 22 memur, % 19 işçi, % 1 akademisyen, % 12 emekli ve % 46 diğer meslek gruplarından oldukları görülmüştür. (Şekil 5.30 ve Çizelge 5.19).

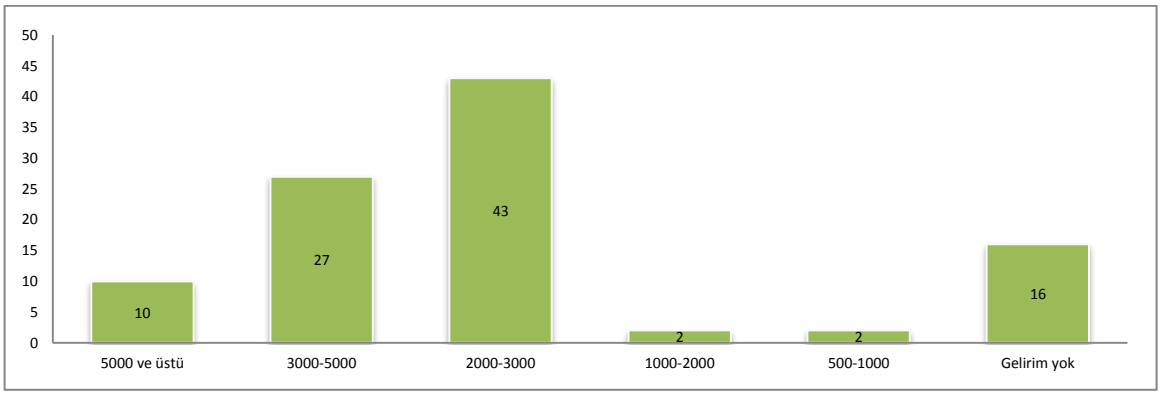

Şekil 5.30 Ankete katılanların meslek grupları dağılımı (%)

Çizelge 5.19 Ankete katılanların meslek grupları dağılımı

	Frekans	Yüzde(%)
Memur	22	22,0
İşçi	19	19,0
Akademisyen	1	1,0
Emekli	12	12,0
Diğer	46	46,0
Total	100	100,0

Katılımcıların aylık ortalama gelirleri incelendiğinde % 10'u 5000 TL ve üzeri maaş alan, % 27'si 3000-5000 TL maaş alan, % 43'ü 2000-3000 TL maaş alan, %2'si 1000-2000 TL maaş alan, % 2'si 500-1000 TL maaş alan ve %16'sının ise gelirlerinin olmadığı tespit edilmiştir. (Şekil 5.31 ve Çizelge 5.20).

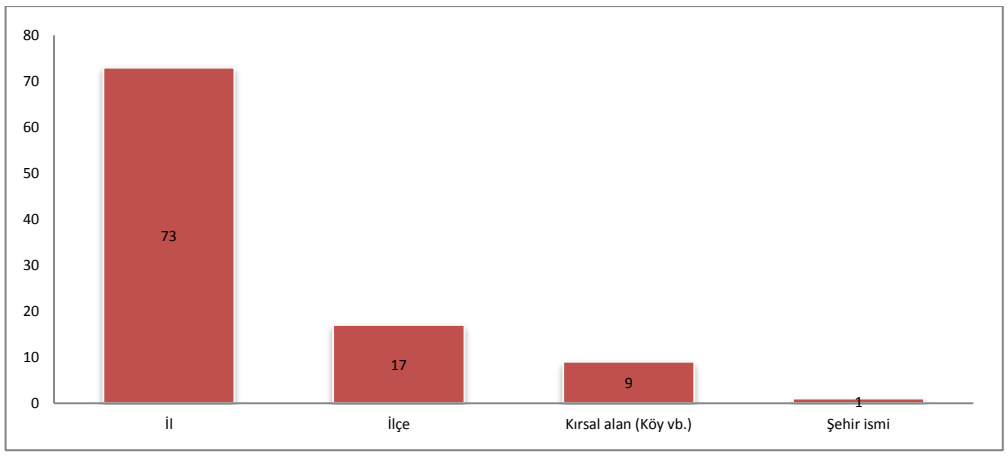

Şekil 5.31 Ankete katılanların ortalama aylık gelirleri (%)

Çizelge 5.20 Ankete katılanların ortalama aylık gelirleri

	Frekans	**Yüzde(%)**
5000 TL ve üstü	10	10,0
3000-5000 TL	27	27,0
2000-3000 TL	43	43,0
1000-2000 TL	2	2,0
500-1000 TL	2	2,0
Gelirim yok	16	16,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların ikamet ettikleri yerler incelendiğinde %73'ünün ilde, %17'sinin ilçede, % 9'unun kırsal alanda (köy vb.) ve % 1'inin ise farklı şehirde yaşadıkları görülmüştür. (Şekil 5.32 ve Çizelge 5.21).

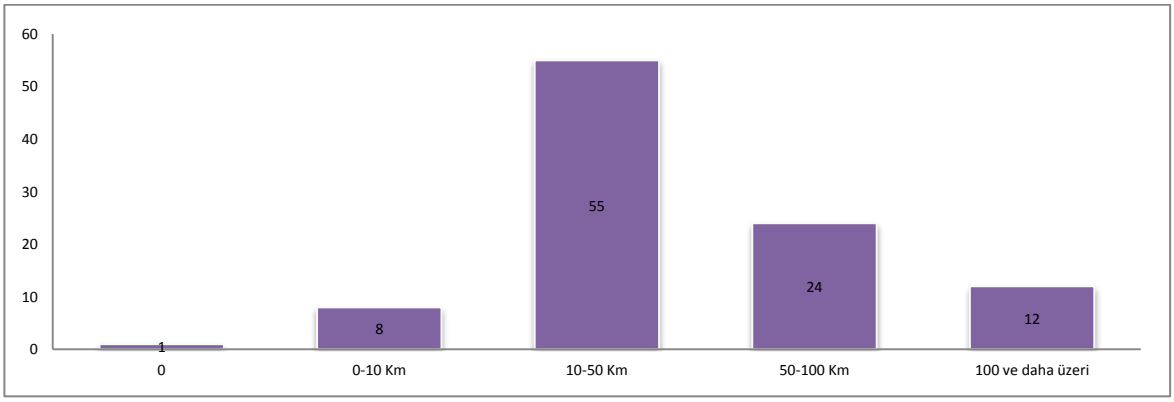

Şekil 5.32 Ankete katılanların ikamet ettikleri yerler (%)

Çizelge 5.21 Ankete katılanların ikamet ettikleri yerler

	Frekans	Yüzde(%)
İl	73	73,0
İlçe	17	17,0
Kırsal alan (Köy vb.)	9	9,0
Şehir ismi	1	1,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların tabiat parkına ne kadar uzaklıktan geldikleri incelendiğinde %1'i 0 km, %8'i 0-10 km, %55'i 10-50 km, %24' ü 50-100 km ve %12'si 100 km ve daha üzeri mesafelerden geldiklerini belirtmişlerdir. (Şekil 5.33 ve Çizelge 5.22).

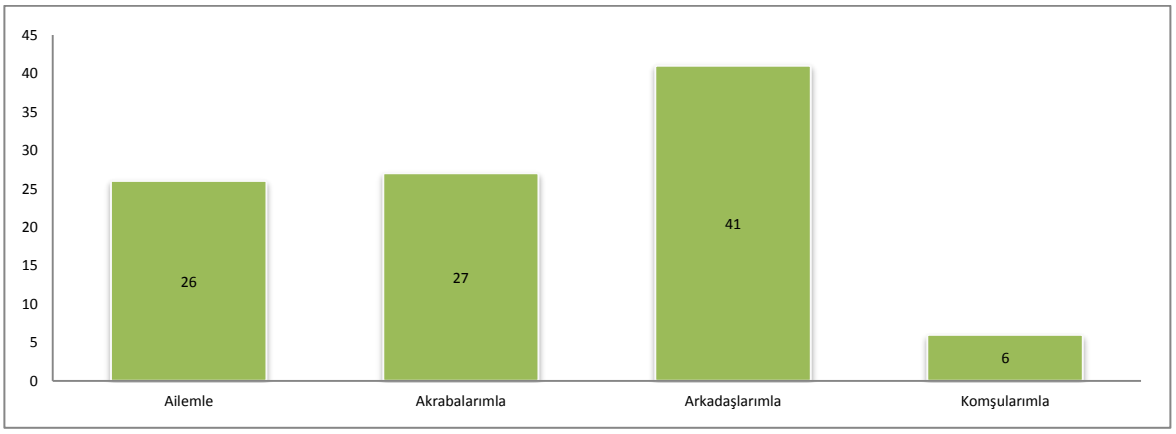

Şekil 5.33 Ankete katılanların parka geliş mesafeleri (%)

Çizelge 5.22 Ankete katılanların parka geliş mesafeleri

	Frekans	Yüzde(%)
0	1	1,0
0-10 Km	8	8,0
10-50 Km	55	55,0
50-100 Km	24	24,0
100 ve daha üzeri	12	12,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların tabiat parkına kimler ile birlikte geldikleri incelendiğinde %26'sının aile ile, %27'sinin akrabalar ile, %41'inin arkadaşlar ile ve %6' sının ise komşular ile geldiği görülmüştür. (Şekil 5.34 ve Çizelge 5.23).

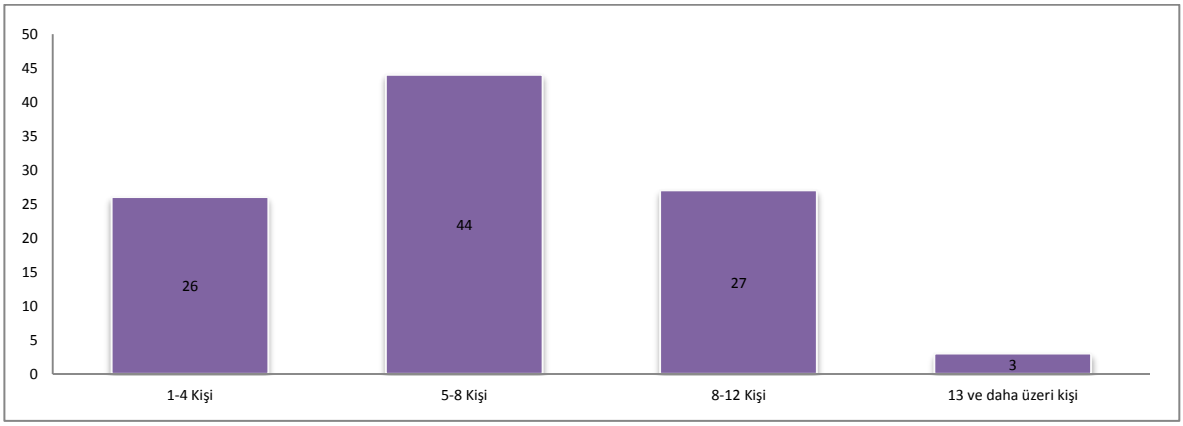

Şekil 5.34 Ankete katılanların parka birlikte geldiği kişiler (%)

Çizelge 5.23 Ankete katılanların parka birlikte geldiği kişiler

	Frekans	**Yüzde(%)**
Ailemle	26	26,0
Akrabalarımla	27	27,0
Arkadaşlarımla	41	41,0
Komşularımla	6	6,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların tabiat parkına kaç kişi ile birlikte geldiklerini incelendiğinde %26'sı'nın 1-4 kişi ile, %44'ü'nün 5-8 kişi ile, %27'si'nin 8-12 kişi ile ve %3'ü'nü ise 13 ve daha üzeri kişi ile geldiği belirtilmiştir. (Şekil 5.35 ve Çizelge 5.24).

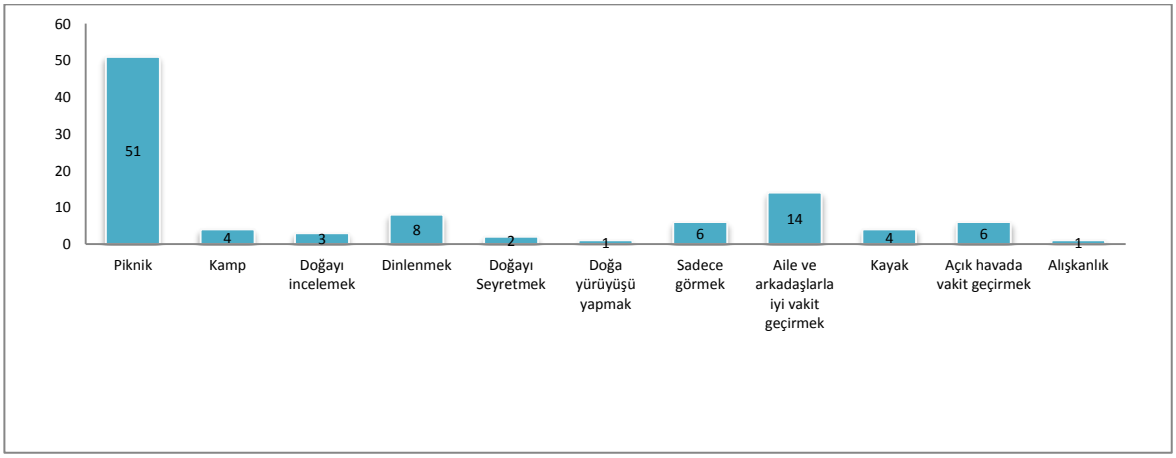

Şekil 5.35 Anket katılımcılarının parka birlikte geldiği kişi sayısı (%)

Çizelge 5.24 Anket katılımcılarının parka birlikte geldiği kişi sayısı (%)

	Frekans	Yüzde(%)
1-4 Kişi	26	26,0
5-8 Kişi	44	44,0
8-12 Kişi	27	27,0
13 ve daha üzeri kişi	3	3,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların tabiat parkına neden gelmeyi tercih ettikleri sorulduğuna, %51'i piknik yapmak, %4'ü kamp yapmak, %3'ü doğayı incelemek,%8'i dinlenmek, %2'si doğayı seyretmek, %1'i doğa yürüyüşü yapmak,%6'sı sadece görmek, %14'ü aile ve arkadaşlar ile iyi vakit geçirmek, %4'ü kayak yapmak, %6'sı açık havada vakit geçirmek ve %1'i alışkanlık için geldiği cevaplarını vermişlerdir. (5.36 ve Çizelge 5.25).

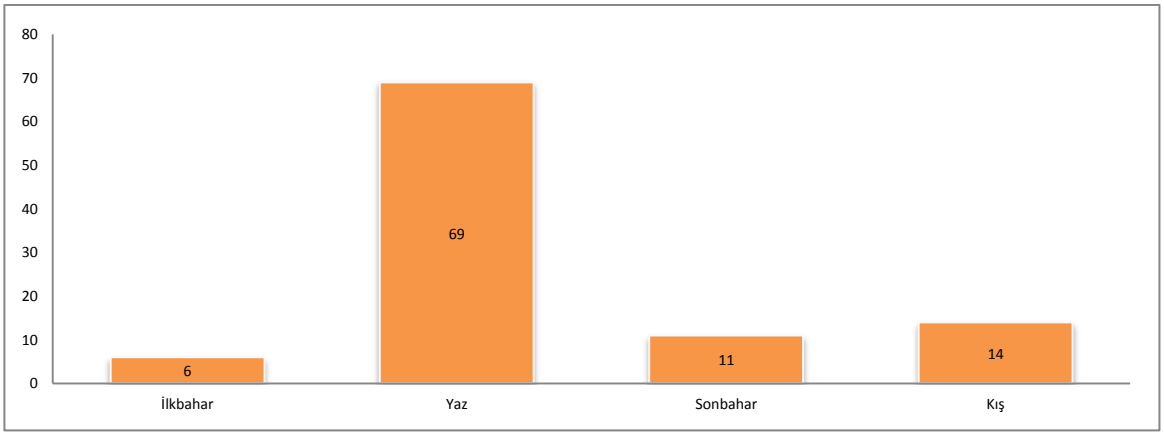

Şekil 5.36 Anket katılımcılarının parka geliş nedenleri (%)

Çizelge 5.25 Anket katılımcılarının parka geliş nedenleri

	Frekans	Yüzde(%)
Piknik yapmak	51	51,0
Kamp yapmak	4	4,0
Doğayı incelemek	3	3,0
Dinlenmek	8	8,0
Doğayı Seyretmek	2	2,0
Doğa yürüyüşü yapmak	1	1,0
Sadece görmek	6	6,0
Aile ve arkadaşlarla iyi vakit geçirmek	14	14,0
Kayak	4	4,0
Açık havada vakit geçirmek	6	6,0
Alışkanlık	1	1,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların tabiat parkına hangi mevsimlerde geldikleri incelendiğinde % 6'sının ilkbahar, %69'unun yaz, %11'inin sonbahar ve %14'ünün ise kış aylarında geldiği sonucuna ulaşılmıştır. (Şekil 5.37 ve Çizelge 5.26).

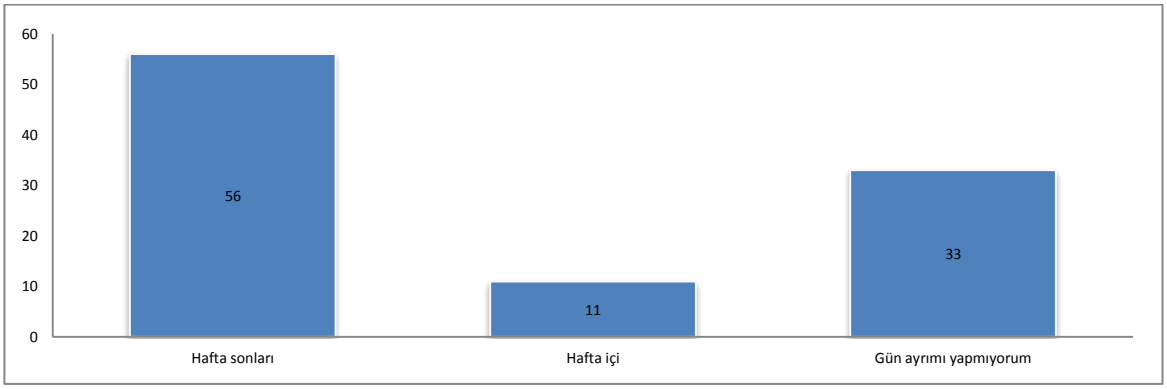

Şekil 5.37 Katılımcıların parka gelmeyi tercih ettikleri mevsim (%)

Çizelge 5.26 Katılımcıların parka gelmeyi tercih ettikleri mevsim

	Frekans	Yüzde(%)
İlkbahar	6	6,0
Yaz	69	69,0
Sonbahar	11	11,0
Kış	14	14,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların tabiat parkına hangi günlerde gelmeyi tercih ettikleri sorulduğunda %56'sı hafta sonları, %11'i hafta içi ve %33'ü gün ayrımı yapmadan geldiği cevabını vermişlerdir. (Şekil 5.38 ve Çizelge 5.27).

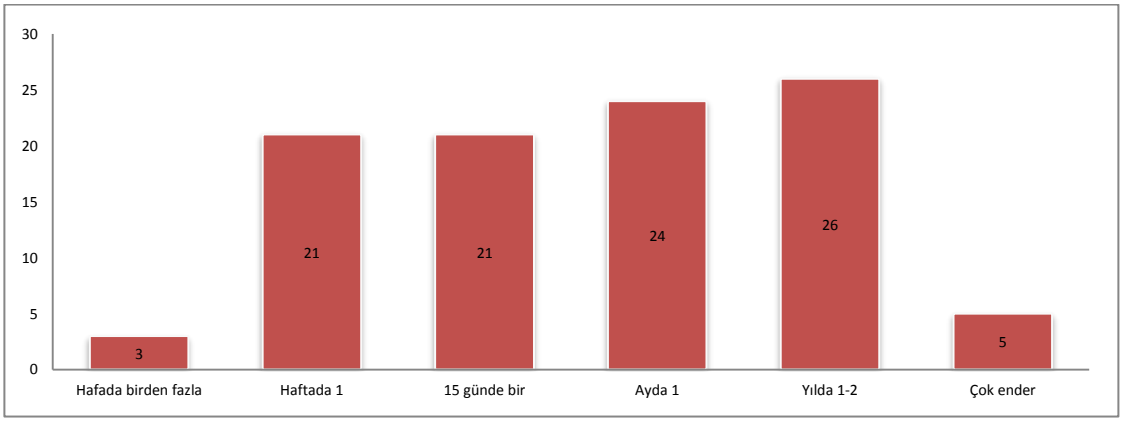

Şekil 5.38 Katılımcıların parka gelmeyi tercih ettikleri günler (%)

Çizelge 5.27 Katılımcıların parka gelmeyi tercih ettikleri günler

	Frekans	Yüzde(%)
Hafta sonları	56	56,0
Hafta içi	11	11,0
Gün ayrımı yapmıyorum	33	33,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların tabiat parkına hangi sıklıkta geldikleri incelendiğinde %3'ü haftada birden fazla, %21'i haftada bir, %21'i 15 günde bir,%24'ü ayda bir, %26'sı yılda 1-2 ve %5'i ise nadiren geldiklerini belirtmişlerdir. (Şekil 5.39 ve Çizelge 5.28).

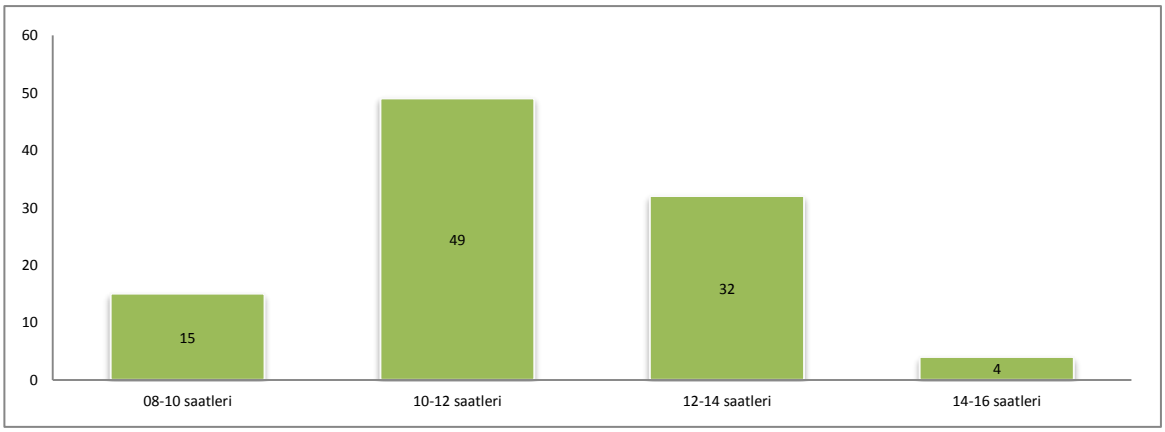

Şekil 5.39 Anket katılımcılarının parka geliş sıklıkları (%)

Çizelge 5.28 Anket katılımcılarının parka geliş sıklıkları

	Frekans	Yüzde(%)
Haftada birden fazla	3	3,0
Haftada 1	21	21,0
15 günde bir	21	21,0
Ayda 1	24	24,0
Yılda 1-2	26	26,0
Çokender	5	5,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların tabiat parkına hangi saatlerde geldikleri sorulduğunda, %15'i 08-10 saatlerinde, %49'u 10-12 saatlerinde, %32'si 12-14 saatlerinde ve %4'ü 14-16 saatlerinde geldikleri cevabını vermişlerdir (Şekil 5.40 ve Çizelge 5.29).

Şekil 5.40 Anket katılımcılarının parka geliş sıklıkları (%)

Çizelge 5.29 Anket katılımcılarının parka geliş sıklıkları

	Frekans	Yüzde(%)
08-10 saatleri	15	15,0
10-12 saatleri	49	49,0
12-14 saatleri	32	32,0
14-16 saatleri	4	4,0
Toplam	100	100,0

Anket katılımcılarına, alanda yapılan ve yapılabilecek rekreasyonel aktivitelere ilişkin sorular sorulmuştur. Bu sorularda 5'li Likert ölçeği kullanılmış olup, 1 "Kesinlikle katılmıyorum", 2 "Katılmıyorum", 3 "Kararsızım", 4 "Katılıyorum" ve 5 ise "Kesinlikle katılıyorum" cevaplarını ifade etmektedir. Bu sorulardan alınan cevaplara ilişkin değerlendirme tablosu Çizelge 4.37'de verilmiştir.

Çizelge 5.30 Tanımlayıcı istatistik değer tablosu

0,11 - 0,29 arası	Kesinlikle Katılmıyorum
0,30 - 0,59 arası	Katılmıyorum
0,60 - 0,99 arası	Kararsızım
1,00 - 1,49 arası	Katılıyorum
1,50 - 2,50 arası	Kesinlikle katılıyorum

Hazırlanan değer tablosuna göre yapılan tanımlayıcı istatistiksel analiz sonuçları aşağıdaki gibi yorumlanmıştır (Çizelge 5.30).

Oryantiring (Yön bulma) yürüyüşleri, Köpek gezdirmek, yüzmek, bisiklet sürmek, ata binmek aktivitelerine ilişkin verilen cevaplar:

- "Oryantiring (Yön bulma) ve yüzmek" gibi aktivitelerin aritmetik ortalama değerinin 0,11'den düşük çıkması, yöre halkının bu aktiviteleri tercih etmediğini göstermektedir.
- "Köpek gezdirmek, avlanmak, güneşlenmek, bisiklete binmek ve ata binmek" gibi aktivitelerin aritmetik ortalama değeri 0,11 - 0,29 arasında hesaplanmış olup, bu sonuç yöre halkının bu aktivitelere "**kesinlikle katılmıyorum**" cevabını verdiğini göstermektedir.
- "Kayak yapmak, maça gitmek, top oynamak, kamp yapmak ve restoran ve kafeye gitmek" aktivitelerinin aritmetik ortalama değerinin 0,30 – 0,59 arası çıkması, yöre halkının bu aktivitelerle ilgili soruya "**katılmıyorum**" cevabını verdiğini göstermektedir.
- "Çocuk oyun alanlarını kullanmak ve mantar toplamak" aktivitelerinin aritmetik ortalama değeri 0,60 – 0,99 arasında hesaplanmış olup, bu sonuç yöre halkının bu aktivitelere "**kararsızım**" cevabını daha fazla verdiğini göstermektedir.
- "Doğayı gözlemek ve spor yapmak" aktivitelerinin aritmetik ortalama değerinin 1,00 – 1,49 arası çıkması, yöre halkının bu aktivitelerle ilgili soruya "**katılıyorum**" cevabını verdiğini göstermektedir.

- "Doğa yürüyüşü ve gezinti, manzara seyretmek- dinlenmek, piknik yapmak, aile ve arkadaşlarla zaman geçirmek" aktivitelerinin aritmetik ortalama değerinin 1,50 – 2,50 arasında hesaplanmış olup, bu sonuç yöre halkının bu aktivitelere "**kesinlikle katılıyorum**" cevabını daha fazla verdiğini göstermektedir.

Çizelge 5.31 "Boş zamanlarda ne tür aktivitelerde bulunuyorsunuz?" sorusuna ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics)

	Gözlem Sayısı (N)	Min.	Max.	Ortalama((Mean)	Standart Sapma (Std. Deviation)
Doğa yürüyüşü ve gezinti	100	0	5	2,44	1,788
Manzara seyretmek, dinlenmek	100	0	5	2,08	1,862
Doğayı gözlemlemek	100	0	5	1,06	1,650
Çocuk oyun alanlarını kullanmak	100	0	5	0,61	1,310
Kayak yapmak	100	0	5	0,38	0,951
Oryantiring (Yön bulma) yürüyüşleri	100	0	2	0,02	0,200
Maça gitmek	100	0	5	0,43	1,241
Köpek gezdirmek	100	0	4	0,12	0,608
Avlanmak	100	0	5	0,20	0,910
Spor yapmak	100	0	5	1,11	1,780
Mantar toplamak	100	0	5	0,68	1,246
Piknik yapmak	100	0	5	2,38	1,830
Güneşlenmek	100	0	5	0,20	0,816
Top oynamak	100	0	5	0,34	0,997
Kamp yapmak	100	0	5	0,44	1,242
Yüzmek	100	0	3	0,05	0,359
Restoran veya kafeye gitmek	100	0	5	0,37	1,195
Bisiklet sürmek	100	0	5	0,17	0,753
Ata binmek	100	0	4	0,11	0,584
Aile ve arkadaşlarla zaman geçirmek	100	0	5	1,73	1,852
Geçerli gözlem sayısı (Valid N)	100				

Deneklere "Tabiat parkında yapılabilecek rekreasyonel etkinliklerinden hangilerini kullanıyorsunuz" sorusu sorulmuştur. Bu sorularda 3'lü Likert ölçeği kullanılmış olup, 1 ve 2 "yetersiz", 3 "Katılmıyorum", 4 ve 5 ise "Yeterli" cevaplarını ifade etmektedir. Bu sorulardan alınan cevaplara ilişkin değerlendirme tablosu Çizelge 4.39'da verilmiştir.

Çizelge 5.32 Tanımlayıcı istatistik değer tablosu

1 - 2 arası	Yetersiz
3	Katılmıyorum
4 – 5 arası	Yeterli

Hazırlanan değerlendirme tablosuna göre (Çizelge 5.32) "Tabiat parkında yapılabilecek rekreasyonel etkinliklerinden hangilerini kullanıyorsunuz" sorusuna verilen cevaplar:

- "Kır kahvesi " seçeneğinde aritmetik ortalama değerinin 2,20 olarak hesaplanması yöre halkının bu seçeneği "**yetersiz**" olarak gördüğünü göstermektedir.
- "Doğa yürüyüşü" seçeneğinde aritmetik ortalama değerinin 3,98 olarak hesaplanması deneklerin bu seçenek için "**kararsızım**" cevabını daha çok verdiklerini göstermektedir.
- "Piknik alanları" seçeneğinde aritmetik ortalama değerinin 4,46 olarak hesaplanması ise yöre halkının bu seçeneği "**yeterli**" olarak gördüğünü göstermektedir.

Çizelge 5.33 Tabiat parkında yapılabilecek rekreasyonel etkinliklerinden hangilerini kullanıyorsunuz?" sorusu ile ilişkin Tanımlayıcı İstatistik (Descriptive Statistics)

	Gözlem Sayısı (N)	**Min.**	**Max.**	**Ortalama Mean**	**Standart Sapma Std. Deviation**
Piknik alanları	100	1	5	**4,46**	1,201
Kır kahvesi	100	1	5	**2,20**	1,393
Oyun alanları	100	1	5	2,86	1,564
Konaklama tesisleri (oteller bungalov evler vs.)	100	1	5	2,38	1,496
Futbol sahaları	100	1	5	2,48	1,494
Telesiyej	100	1	5	2,36	1,501
Teleferik	100	1	5	2,50	1,487
Kamp alanı	100	1	5	2,21	1,472
Kayak pisti	100	1	5	2,98	1,491
Doğa yürüyüşü	100	1	5	**3,98**	1,491
Geçerli gözlem sayısı (Valid N)	100				

Anket katılımcılarına "Tabiat parkındaki rekreasyonel kullanım alanları sizin için yeterli mi" sorusuna verilen cevaplar ise şu şekildedir:

- "**Yeme içme alanları, lokanta gibi tesislerden memnunum**" sorusunda aritmetik ortalama değerinin 2,66 olarak hesaplanması katılımcıların bu tesisleri "**yetersiz**" bulduklarını göstermektedir.
- "Tabiat parkının kullanım kapasitesi yeterlidir" sorusunda aritmetik ortalama değerinin 3,66 olarak hesaplanması yöre halkının bu konuda "**kararsızım**" cevabını daha çok verdiklerini göstermektedir.
- Hiçbir sorunun aritmetik ortalama değerinin 4 - 5 arası olmaması deneklerin, parkın kullanım kapasitesini "**yeterli**" bulmadıkları sonucunu vermektedir. (Çizelge 5.34).

Çizelge 5.34 "Tabiat parkındaki rekreasyonel kullanım alanları sizin için yeterli mi?" sorusuna ile ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics)

	Gözlem Sayısı N	**Min.**		**Ortalama Mean**	**Standart Sapma Std. Deviation**
Tabiat parkının kullanım kapasitesi yeterlidir	100	1	5	**3,66**	1,532
Tabiat parkından memnunum	100	1	5	3,22	1,268
Tabiat parkındaki tesisler yeterlidir	100	1	5	2,88	1,526
Piknik alanları kapasitesi yeterlidir	100	1	5	3,06	1,406
Yeme içme alanları, lokanta gibi tesislerden memnunum	100	1	5	**2,66**	1,584
Konaklama alanlarından (otel, bungalov ev, yerel pansiyon) memnunum	100	1	5	2,88	1,677
Çocuk oyun alanları, spor tesislerinden memnunum	100	1	5	2,76	1,538
Doğa içinde gezinti yollarından(yaya,atlı) memnunum	100	1	5	3,18	1,559
Kamp alanlarından memnunum	100	1	5	3,30	1,617
Geçerli gözlem sayısı (Valid N)	100				

"Tabiat parkında olması gereken rekreasyonel aktiviteler nelerdir?" sorusuna anket katılımcılarının verdikleri cevaplar şu şekildedir:

- "Futbol, basketbol vb. spor sahaları" seçeneğinde aritmetik ortalama değerinin 2,62 olarak hesaplanması "**yetersiz**" sonucunun çoğunlukta olduğunu göstermektedir.
- "Doğa yürüyüşü alanları" seçeneğinde aritmetik ortalama değerinin 3,66 olarak hesaplanması "**kararsızım**" diyenlerin çoğunlukta olduğunu göstermektedir.

- Hiçbir sorunun aritmetik ortalama değerinin 4 - 5 arası olmaması deneklerin, parkta olmasını istedikleri aktiviteleri "**yeterli**" bulmadıkları sonucunu vermektedir. (Çizelge 5.35).

Çizelge 5.35 "Tabiat parkında olması gereken rekreasyonel aktiviteler" sorusuna ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics)

	Gözlem Sayısı N	**Min.**	**Max.**	**Ortalama Mean**	**Standart Sapma Std. Deviation**
Kapsamlı çocuk oyun alanları	100	1	5	3,58	1,590
Kafe, büfe, çayevi, restoranlar	100	1	5	2,92	1,581
Su gösterisi, havuz	100	1	5	2,08	1,461
Futbol, basketbol vb. spor sahaları	100	1	5	**2,62**	1,324
Özel hobi ve satış stantları	100	1	5	2,74	1,574
Kültürel aktivite alanı (sergi vb.)	100	1	5	2,68	1,469
Kamp alanları	100	1	5	2,92	1,606
Doğa yürüyüşü alanları	100	1	5	**3,80**	1,531
Doğa gözlem noktaları	100	1	5	3,76	1,525
Geçerli Gözlem Sayısı (Valid N)	100				

"Tabiat parkının kullanımının artması ile alan ve çevresi sizce nasıl etkilenir?" sorusuna anket katılımcılarının verdikleri cevaplar şu şekildedir:

- Hiçbir sorunun aritmetik ortalama değerinin 1 - 2 arasında hesaplanmaması, deneklerin bu soruya "**yetersiz**" cevabını vermediklerini göstermektedir.
- "Bitki örtüsünün bozulmasına - hayvanların olumsuz etkilenmesine neden olur" maddesinde aritmetik ortalama değerinin 3,66 olarak hesaplanması "**kararsızım**" diyenlerin çoğunlukta olduğunu göstermektedir.
- Hiçbir sorunun aritmetik ortalama değerinin 4 - 5 arasında hesaplanmaması, deneklerin bu soruya "**yeterli**" cevabını vermediklerini göstermektedir (Çizelge 4.43).

Çizelge 5.36 "Tabiat parkının kullanımının artması ile alan ve çevresi sizce nasıl etkilenir?" sorusuna ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics)

	Gözlem Sayısı N	Min.	Max.	Ortalama Mean	Standart Sapma Std. Deviation
Bitki örtüsünün bozulmasına - hayvanların olumsuz etkilenmesine neden olur	100	1	5	3,92	1,376
Kirlenmeye neden olur	100	1	5	3,48	1,396
Turistik açıdan daha değerli olur	100	1	5	3,56	1,585
Daha çok korunur	100	1	5	3,62	1,523
Yakınındaki yerleşimlerde yaşayanlar için ekonomik getirisi olur	100	1	5	3,72	1,408
Kamu hizmetleri artar	100	1	5	3,38	1,674
Yörenin tanıtımına katkı sağlar	100	1	5	3,78	1,447
Taşıma kapasitesi aşılır	100	1	5	3,58	1,512
Yapılan ziyaretler sayesinde doğa bilinci ve doğaya saygı artar	100	1	5	3,60	1,645
Geçerli Gözlem Sayısı (Valid N)	100				

"Tabiat parkında rekreasyon aktivitelerinin gelişmesine engel olan faktörler nelerdir?" sorusuna anket katılımcılarının verdikleri cevaplar şu şekildedir:

- "Arazi koşullarının uygun olmayışı ve Geleneksel yapı - turizme karşı olmak" maddesinde aritmetik ortalama değerinin 2,92 olarak hesaplanması bu görüşe "**yetersiz**" diyenlerin çoğunlukta olduğunu göstermektedir.
- "Tabiat parkı alt yapı eksikliği" maddesinde aritmetik ortalama değerinin 3,86 olarak hesaplanması bu görüşe "**kararsızım**" diyenlerin çoğunlukta olduğunu göstermektedir.
- Hiçbir sorunun aritmetik ortalama değerinin 4 - 5 arasında hesaplanmaması, deneklerin bu soruya "**yeterli**" cevabını vermediklerini göstermektedir (Çizelge 5.37).

Çizelge 5.37 "Tabiat parkında rekreasyon aktivitelerinin gelişmesine engel olan faktörler nelerdir?" sorusuna ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics)

	Gözlem Sayısı N	**Min.**	**Max.**	**Ortalama Mean**	**Standart Sapma Std. Deviation**
Tabiat parkı alt yapı eksikliği	100	1	5	3,86	1,564
Tanıtım eksikliği	100	1	5	3,84	1,339
Sağlık tesislerinin yetersizliği	100	1	5	3,22	1,703
Ulaşım - uzaklık sıkıntısı	100	1	5	3,02	1,517
Tabiat parkı bilincinin olmayışı - eğitim eksikliği	100	1	5	3,22	1,447
Güvenlik yetersizliği	100	1	5	3,22	1,501
Arazi koşullarının uygun olmayışı	100	1	5	**2,92**	1,606
Geleneksel yapı - turizme karşı olmak	100	1	5	**2,92**	1,475
İklim koşulları	100	1	5	3,03	1,534
Giriş ücretleri	100	1	5	3,55	1,666
Su kaynağının kirliliği	100	1	5	3,68	1,588
Geçerli Gözlem Sayısı (Valid N)	100				

"Bir tabiat parkı aşağıdaki hangi özelliklere sahip olmalıdır?" sorusunu ise anket katılımcıları aşağıdaki şekilde cevaplamışlardır:

- Hiçbir sorunun aritmetik ortalama değerinin 1 - 2 arasında hesaplanmaması, deneklerin bu soruya "**yetersiz**" cevabını vermediklerini göstermektedir.
- "Estetik ve işlevsel katkılar sağlayan alanlardır" maddesinde aritmetik ortalama değerinin 3,90 olarak hesaplanması bu görüşe "**kararsızım**" diyenlerin çoğunlukta olduğunu göstermektedir.
- Hiçbir sorunun aritmetik ortalama değerinin 4 - 5 arasında hesaplanmaması, deneklerin bu soruya "**yeterli**" cevabını vermediklerini göstermektedir (Çizelge 5.38).

Çizelge 5.38 "Bir tabiat parkı aşağıdaki hangi özelliklere sahip olmalıdır?" sorusuna ilişkin tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics)

	Gözlem Sayısı N		Max.	Ortalama Mean	Standart Sapma Std. Deviation
Biyolojik çeşitliliğin doğal ve bununla ilişkili kültürel kaynakların devamlılığının sağlanması ve korunmasına hizmet eden alanlardır.	100	1	5	3,86	1,484
Yaşam alanları tehdit altında olan bitki ve hayvan türlerinin güvenli olduğu alanlardır	100	1	5	3,44	1,351
Kent içi ve yakın çevresinde doğal olarak bulunan ağaç, ağaççık ve çalılardan oluşan alanlardır.	100	1	5	3,40	1,531
Dinlenme eğlenme olanakları sunabilen alanlardır	100	1	5	3,52	1,352
Estetik ve işlevsel katkılar sağlayan alanlardır	100	1	5	**3,90**	1,403
Geçerli Gözlem Sayısı (Valid N)	100				

5.9.3 Parametrik olmayan testler

1-"Eğitim Durumu" ile "Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz" soruları arasındaki ilişkiye dair Ki-kare (Chi-square) bağımsızlık testi

Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz sorununa ilişkin eğitim durumunun etkisini ölçmek amacıyla yapılan Ki-kare (Chi-square) Bağımsızlık Testinde, %60 oranla alanı ilkokul mezunları daha çok aileleriyle ziyaret ederken, ortaokul mezunları %50 ile aileleriyle, lise mezunları %32,3 ile akrabalarıyla üniversite mezunlarının ise alanı % 65,1 oranla arkadaşlarıyla ziyaret ettikleri belirlenmiştir Okur yazar olmayanlar ise alanı hem akrabaları hem de arkadaşlarıyla ziyaret etmektedir (%33,3) (Şekil 3.40, Çizelge 5.39).

Çizelge 5.39 Eğitim Durumu ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz sorusu etkileşimi

			Bu ziyareti kimlerle yapıyorsunuz?				Toplam
			Ailemle	Akrabalarımla	Arkadaşlarımla	Komşularımla	
Eğitim durumunuz?	İlkokul	Sayı	6	3	1	0	10
		Beklenen Sayı	2,6	2,7	4,1	0,6	10
		% Eğitim durumunuz?	60,00%	30,00%	10,00%	0,00%	100,00%
	Ortaokul	Sayı	5	4	1	0	10
		Beklenen Sayı	2,6	2,7	4,1	0,6	10
		% Eğitim durumunuz?	50,00%	40,00%	10,00%	0,00%	100,00%
	Lise	Sayı	8	10	9	4	31
		Beklenen Sayı	8,1	8,4	12,7	1,9	31
		% Eğitim durumunuz?	25,80%	32,30%	29,00%	12,90%	100,00%
	Üniversite	Sayı	6	8	28	1	43
		Beklenen Sayı	11,2	11,6	17,6	2,6	43
		% Eğitim durumunuz?	14,00%	18,60%	65,10%	2,30%	100,00%
	Okur-yazar değil	Sayı	1	2	2	1	6
		Beklenen Sayı	1,6	1,6	2,5	0,4	6
		% Eğitim durumunuz?	16,70%	33,30%	33,30%	16,70%	100,00%
Toplam		Sayı	26	27	41	6	100
		Beklenen Sayı	26	27	41	6	100
		% Eğitim durumunuz?	26,00%	27,00%	41,00%	6,00%	100,00%

H0: Eğitim Durumu ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz arasında ilişki yoktur.

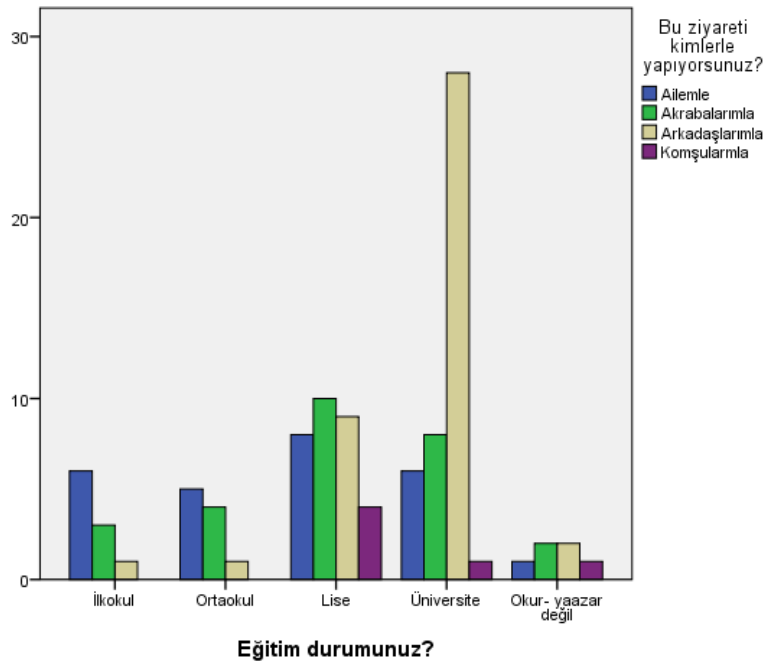
H1: Eğitim Durumu ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz arasında ilişki vardır.

Çizelge 5.40'de görüldüğü gibi Ki-kare testi sonucuna göre Sign. (p değeri) %5 den küçük olduğu için H1 hipotezi kabul edilerek, eğitim durumu ile alanı ziyaret edenler arasında ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 5.40 Ki-Kare Bağımsızlık Testi Sonuçları

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	29,175[a]	12	,004
Likelihood Ratio	29,810	12	,003
Linear-by-Linear Association	12,846	1	,000
N of Valid Cases	100		

a. 14 cells (70,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,36.

Şekil 5.41 Eğitim Durumu ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz sorusu etkileşimi

2-"Yaş Grupları" ile "Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz" soruları arasındaki ilişkiye dair Ki-kare (Chi-square) bağımsızlık testi

Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz sorununa ilişkin yaş grupları ile ilişkisini ölçmek amacıyla yapılan Ki-kare (Chi-square) Bağımsızlık Testinde, alanı 15-20 yaş arası gençler arkadaşları ile ziyaret ederken (%60), 21-30 yaş arası arkadaşlarıyla ((%75,7), 31-40 yaş arasında arkadaş gruplarında dengeli bir dağılım gözlenmiş, 41-50 yaş arası alanı akrabalarıyla (%50) ziyaret etmekte ve 60 yaş ve üzeri de alanı aileleriyle ziyaret ettiği sonucuna varılmıştır (%71) (Şekil 5.42, Çizelge 5.41, Çizelge 5.42).

Çizelge 5.41 Yaş Grupları ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz sorusu etkileşimi

			Bu ziyareti kimlerle yapıyorsunuz?				**Toplam**
			Ailemle	**Akrabalarımla**	**Arkadaşlarımla**	**Komşularımla**	
Yaşınız?	15-20	Sayı	1	1	3	0	5
		Beklenen Sayı	1,3	1,4	2,1	0,3	5
		% Yaşınız?	20,00%	20,00%	60,00%	0,00%	100,00%
	21-30	Sayı	2	6	28	1	37
		Beklenen Sayı	9,6	10	15,2	2,2	37
		% Yaşınız?	5,40%	16,20%	75,70%	2,70%	100,00%
	31-40	Sayı	11	7	7	4	29
		Beklenen Sayı	7,5	7,8	11,9	1,7	29
		% Yaşınız?	37,90%	24,10%	24,10%	13,80%	100,00%
	41-50	Sayı	7	11	3	1	22
		Beklenen Sayı	5,7	5,9	9	1,3	22
		% Yaşınız?	31,80%	50,00%	13,60%	4,50%	100,00%
	60 ve üzeri yaş aralığı	Sayı	5	2	0	0	7
		Beklenen Sayı	1,8	1,9	2,9	0,4	7
		% Yaşınız?	71,40%	28,60%	0,00%	0,00%	100,00%
Toplam		Sayı	26	27	41	6	100
		Beklenen Sayı	26	27	41	6	100
		% Yaşınız?	26,00%	27,00%	41,00%	6,00%	100,00%

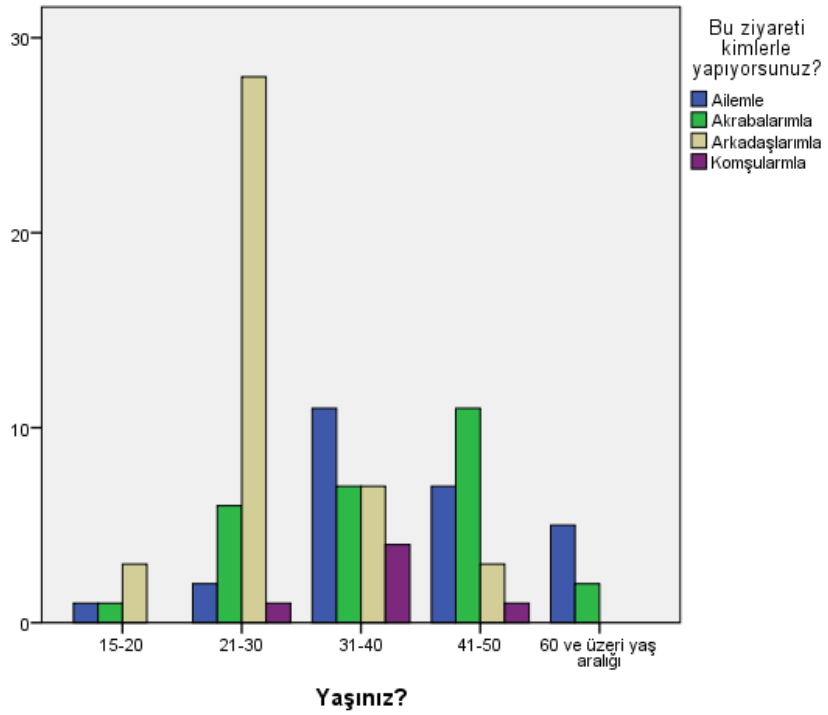
H0: Yaş Grupları ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz arasında ilişki yoktur.
H1: Yaş Grupları ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz arasında ilişki vardır.

Çizelge 5.41 ‘de görüldüğü gibi Ki-kare testi sonucuna göre Sign. (p değeri) %5 den küçük olduğu için H1 hipotezi kabul edilerek, eğitim durumu ile alanı ziyaret edenler arasında ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 5.42 Ki-Kare Bağımsızlık Testi Sonuçları

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	44,218[a]	12	,000
Likelihood Ratio	47,023	12	,000
Linear-by-Linear Association	18,820	1	,000
N of Valid Cases	100		

a. 11 cells (55,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,30.

Şekil 5.42 Yaş Grupları ile Bu Ziyareti Kimlerle Yapıyorsunuz sorusu etkileşimi

3- Cinsiyet Değişkeni ile "Boş Zamanlarda Ne Tür Rekreasyonel Aktivitelerde Bulunuyorsunuz?" Sorusuna Dair Mann Whitney U Testi (Çizelge 5.43)

Çizelge 5.43 Cinsiyet değişkenine göre "Boş zamanlarda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz?" sorusu ile ilgili görüşler

	Cinsiyet	Gözlem Sayısı (N)	Sıra ortalamaları (Mean Rank)	Sıra toplamı (Sum of Ranks)
Doğa yürüyüşü ve gezinti	Kadın	45	50,31	2264,00
	Erkek	55	50,65	2786,00
	Total	100		
Manzara seyretmek, dinlenmek	Kadın	45	47,20	2124,00
	Erkek	54	52,33	2826,00
	Total	99		
Doğayı gözlemlemek	Kadın	45	56,73	2553,00
	Erkek	55	45,40	2497,00
	Total	100		
Çocuk oyun alanlarını kullanmak	Kadın	45	49,23	2215,50
	Erkek	55	51,54	2834,50
	Total	100		
Kayak yapmak	Kadın	45	51,68	2325,50
	Erkek	55	49,54	2724,50
	Total	100		
Oryantiring (Yön bulma) yürüyüşleri	Kadın	45	51,00	2295,00
	Erkek	55	50,09	2755,00
	Total	100		
Maça gitmek	Kadın	45	54,74	2463,50
	Erkek	55	47,03	2586,50
	Total	100		
Köpek gezdirmek	Kadın	45	49,13	2211,00
	Erkek	55	51,62	2839,00
	Total	100		
Avlanmak	Kadın	45	51,84	2333,00
	Erkek	55	49,40	2717,00
	Total	100		

Spor yapmak	Kadın	45	47,60	2142,00
	Erkek	55	52,87	2908,00
	Total	100		
Mantar toplamak	Kadın	45	52,86	2378,50
	Erkek	55	48,57	2671,50
	Total	100		
Piknik yapmak	Kadın	45	50,30	2263,50
	Erkek	55	50,66	2786,50
	Total	100		
Güneşlenmek	Kadın	45	49,01	2205,50
	Erkek	55	51,72	2844,50
	Total	100		
Top oynamak	Kadın	45	51,98	2339,00
	Erkek	55	49,29	2711,00
	Total	100		
Kamp yapmak	Kadın	45	52,58	2366,00
	Erkek	55	48,80	2684,00
	Total	100		
Yüzmek	Kadın	45	49,28	2217,50
	Erkek	55	51,50	2832,50
	Total	100		
Restoran veya kafeye gitmek	Kadın	45	48,89	2200,00
	Erkek	55	51,82	2850,00
	Total	100		
Bisiklet sürmek	Kadın	45	49,07	2208,00
	Erkek	55	51,67	2842,00
	Total	100		
Ata binmek	Kadın	45	50,28	2262,50
	Erkek	55	50,68	2787,50
	Total	100		
Aile ve arkadaşlarla zaman geçirmek	Kadın	45	46,30	2083,50
	Erkek	55	53,94	2966,50
	Total	100		

Cinsiyet Değişkeni ile "Boş Zamanlarda Ne Tür Rekreasyonel Aktivitelerde Bulunuyorsunuz?" Sorusuna Dair Mann Whitney U Testi hipotezleri şu şekildedir:

H_0: Cinsiyet değişkeninin boş zamanlarda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz ile ilgili görüşler üzerine bir etkisi yoktur.

H_1: Cinsiyet değişkeninin boş zamanlarda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz ile ilgili görüşler üzerine bir etkisi vardır.

Analiz sonucuna göre p değeri %5'ten ($p>0.05$) büyük olduğu için H_0 hipotezi kabul edilir (Çizelge 5.44).

Çizelge 5.44 Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	**Wilcoxon W**	**Z**	**Asymp. Sig. (2-tailed)**
Doğa yürüyüşü ve gezinti	1229	2264	-0,06	0,952
Manzara seyretmek, dinlenmek	1089	2124	-0,917	0,359
Doğayı gözlemlemek	957	2497	-2,328	0,02
Çocuk oyun alanlarını kullanmak	1180,5	2215,5	-0,545	0,586
Kayak yapmak	1184,5	2724,5	-0,549	0,583
Oryantiring (Yön bulma) yürüyüşleri	1215	2755	-0,905	0,366
Maça gitmek	1046,5	2586,5	-2,265	0,024
Köpek gezdirmek	1176	2211	-1,255	0,209
Avlanmak	1177	2717	-1,11	0,267
Spor yapmak	1107	2142	-1,047	0,295
Mantar toplamak	1131,5	2671,5	-0,929	0,353
Piknik yapmak	1228,5	2263,5	-0,063	0,949
Güneşlenmek	1170,5	2205,5	-0,987	0,324
Top oynamak	1171	2711	-0,817	0,414
Kamp yapmak	1144	2684	-1,109	0,268
Yüzmek	1182,5	2217,5	-1,571	0,116
Restoran veya kafeye gitmek	1165	2200	-0,965	0,335
Bisiklet sürmek	1173	2208	-1,086	0,278
Ata binmek	1227,5	2262,5	-0,204	0,838
Aile ve arkadaşlarla zaman geçirmek	1048,5	2083,5	-1,369	0,171
a. Grouping Variable: Cinsiyet				

4-Eğitim Durumuna Göre Boş Zamanlarda Ne Tür Rekreasyonel Aktivitelerde Bulunuyorsunuz Sorusu ile ilgili görüşlerin karşılaştırılması (Kruskal-Wallis Testi) (Çizelge 5.45)

Çizelge 5.45 Eğitim durumuna boş zamanlarda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz sorusu ile ilgili görüşlerin karşılaştırılması

	Eğitim Durumu	**N**	**Mean Rank**
Doğa yürüyüşü ve gezinti	İlkokul	10	38,10
	Ortaokul	10	56,05
	Lise	31	50,29
	Üniversite	43	53,86
	Okur- yazar değil	6	38,92
	Total	100	
Manzara seyretmek, dinlenmek	İlkokul	10	39,40
	Ortaokul	10	52,45
	Lise	31	54,45
	Üniversite	43	49,05
	Okur- yazar değil	6	55,75
	Total	100	
Doğayı gözlemlemek	İlkokul	10	53,30
	Ortaokul	10	33,55
	Lise	31	45,32
	Üniversite	43	56,21
	Okur- yazar değil	6	59,92
	Total	100	
Çocuk oyun alanlarını kullanmak	İlkokul	10	40,55
	Ortaokul	10	32,00
	Lise	31	51,34
	Üniversite	43	54,98
	Okur- yazar değil	6	61,50
	Total	100	
Kayak yapmak	İlkokul	10	53,95
	Ortaokul	10	54,55
	Lise	31	48,60
	Üniversite	43	48,87
	Okur- yazar değil	6	59,50
	Total	100	
Oryantiring (Yön bulma) yürüyüşleri	İlkokul	10	51,00
	Ortaokul	10	51,00
	Lise	31	51,00
	Üniversite	43	49,84
	Okur- yazar değil	6	51,00
	Total	100	
Maça gitmek	İlkokul	10	52,40
	Ortaokul	10	46,60
	Lise	31	47,19
	Üniversite	43	53,69
	Okur- yazar değil	6	48,08
	Total	100	

Köpek gezdirmek	İlkokul	10	52,50
	Ortaokul	10	52,50
	Lise	31	50,84
	Üniversite	43	50,17
	Okur- yazar değil	6	44,42
	Total	100	
Avlanmak	İlkokul	10	53,00
	Ortaokul	10	53,00
	Lise	31	46,56
	Üniversite	43	51,83
	Okur- yazar değil	6	53,00
	Total	100	
Spor yapmak	İlkokul	10	62,80
	Ortaokul	**10**	**63,90**
	Lise	31	49,44
	Üniversite	43	47,31
	Okur- yazar değil	6	36,00
	Total	100	
Mantar toplamak	İlkokul	10	50,80
	Ortaokul	10	23,90
	Lise	31	48,10
	Üniversite	43	59,91
	Okur- yazar değil	6	39,33
	Total	100	
Piknik yapmak	İlkokul	10	49,05
	Ortaokul	10	55,95
	Lise	31	56,50
	Üniversite	43	44,65
	Okur- yazar değil	6	54,75
	Total	100	
Güneşlenmek	İlkokul	10	44,70
	Ortaokul	10	49,35
	Lise	31	51,23
	Üniversite	43	51,03
	Okur- yazar değil	6	54,50
	Total	100	
Top oynamak	İlkokul	10	51,20
	Ortaokul	10	47,15
	Lise	31	50,02
	Üniversite	43	51,77
	Okur- yazar değil	6	48,33
	Total	100	
Kamp yapmak	İlkokul	10	57,00
	Ortaokul	10	57,00
	Lise	31	55,35
	Üniversite	43	43,07
	Okur- yazar değil	6	57,00
	Total	100	
Yüzmek	İlkokul	10	51,50
	Ortaokul	10	51,50
	Lise	31	51,50
	Üniversite	43	49,17
	Okur- yazar değil	6	51,50
	Total	100	

Restoran veya kafeye gitmek	İlkokul	10	50,3
	Ortaokul	10	55,50
	Lise	31	52,26
	Üniversite	43	47,42
	Okur- yazar değil	6	55,50
	Total	100	
Bisiklet sürmek	İlkokul	10	53,50
	Ortaokul	10	53,50
	Lise	31	51,85
	Üniversite	43	47,71
	Okur- yazar değil	6	53,50
	Total	100	
Ata binmek	İlkokul	10	52,50
	Ortaokul	10	52,50
	Lise	31	49,27
	Üniversite	43	50,17
	Okur- yazar değil	6	52,50
	Total	100	
Aile ve arkadaşlarla zaman geçirmek	İlkokul	10	49,90
	Ortaokul	10	75,60
	Lise	31	51,44
	Üniversite	43	46,06
	Okur- yazar değil	6	36,67
	Total	100	

Öğrenim durumu değişkeni ile "Boş Zamanlarda Ne Tür Rekreasyonel Aktivitelerde Bulunuyorsunuz?" Sorusuna Dair Mann Whitney U Testi hipotezleri şu şekildedir:

H_0: Öğrenim durumunun boş zamanlarda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz sorusu ile ilgili görüşler üzerine bir etkisi yoktur.

H_1: Öğrenim durumunun boş zamanlarda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz sorusu ile ilgili görüşler üzerine bir etkisi vardır.

İlk değişkenden son değişkene kadar yapılan Kruskal Wallis analizine göre "Mantar toplamak" değişkeni dışındaki tüm değişkenlerde p değeri 0,05'in üzerinde çıkmıştır. Bu sonuca göre bu değişkenler için H_0 hipotezi kabul edilmektedir. Bu değişkenlerin dışında kalan ve p değeri 0,00 olarak belirlenen değişken için ise H_1 kabul edilir. Ayrıca Mean Rank değerlerine bakıldığında da tüm değişkenler üzerinde % 10 anlamlılık düzeyine göre boş zamanlarda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz sorusu ile ilgili görüşleri "okur – yazar değil" olan öğrenim gruplarının tercih ettiği görülmüştür. Burada son değişken olan

“Spor yapmak” değişkeninde farklılık gözlenmiş, ortaokul gruplarının bu fikri daha çok tercih ettiği belirlenmiştir (Çizelge 5.46).

Çizelge 5.46 Eğitim durumuna göre boş zamanlarda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz sorusu ile ilgili görüşlerin karşılaştırılması istatistik sonuçları

	Chi-Square	**df**	**Asymp. Sig.**
Doğa yürüyüşü ve gezinti	3,851	4	0,426
Manzara seyretmek, dinlenmek	2,565	4	0,633
Doğayı gözlemlemek	9,744	4	0,045
Çoçuk oyun alanlarını kullanmak	13,643	4	0,009
Kayak yapmak	2,639	4	0,62
Oryantiring (Yön bulma) yürüyüşleri	1,326	4	0,857
Maça gitmek	3,476	4	0,482
Köpek gezdirmek	3,197	4	0,525
Avlanmak	5,983	4	0,2
Spor yapmak	8,028	4	0,091
Mantar toplamak	22,435	4	0
Piknik yapmak	3,704	4	0,448
Güneşlenmek	2,546	4	0,636
Top oynamak	0,827	4	0,935
Kamp yapmak	14,627	4	0,006
Yüzmek	2,678	4	0,613
Restoran veya kafeye gitmek	3,966	4	0,411
Bisiklet sürmek	4,389	4	0,356
Ata binmek	1,599	4	0,809
Aile ve arkadaşlarla zaman geçirmek	10,807	4	0,029
a. Kruskal Wallis Test b. Grouping Variable: Eğitim			

5.10 Araştırma alanına ilişkin rekreasyon uygunluk değerlerinin belirlenmesi- Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemi

AHP ilk olarak 1968 yılında Myers ve Alpert ikilisi tarafından ortaya atılmış ve 1977 de ise Saaty tarafından bir model olarak geliştirilerek karar verme problemlerinin çözümünde kullanılabilir hale getirilmiştir. Akten (Tarih)' e göre AHP en iyi karar alternatifinin seçilmesinde, hem kantitatif (objektif, nicel) ve hem de kalitatif (subjektif, nitel) faktörlerin dikkate alınmasına imkan sağlayan güçlü ve kolay anlaşılır, çok kriterli karar verme tekniğidir.

Zahedi (Tarih)' ye göre bir karar verme probleminin AHP tekniği kullanılarak çözümlenmesinde aşağıdaki adımlar izlenmektedir:

Adım 1: Karar verme problemini tanımlayacak şekilde karar elemanlarından oluşan bir karar hiyerarşisi kurulur.

Adım 2: Karar elemanlarının ikili olarak kendi aralarında karşılaştırılması suretiyle veriler elde edilir. Saaty (Tarih) tarafından geliştirilen karşılaştırmada dikkate alınacak önem değerleri ve değer tanımlamalarından oluşan değerlendirme sunulmuştur.

Adım 3: Özdeğer yöntemi kullanılmak suretiyle karar elemanlarının göreceli öncelik (önem, ağırlık) değerleri tahmin edilir,

Adım 4: Karar elemanlarının göreceli öncelik değerlerine göre, karar alternatiflerinin genel öncelik değerleri ve sıralaması elde edilir.

Rekreasyon alanlarının uygunluğunun belirlenmesine yönelik olarak dikkate alınan arazi uygunluk kriterleri ve bu kriterlere ait alt kriterlerin uygunluk değerleri Çizelge 5.47 'de verilmiştir. Peyzaj uzmanlarının her birisi tarafından verilen ikili karşılaştırma matrislerinin doldurulması sonucunda elde edilen verilerin tutarlılığını kontrol etmek için gerçekleştirilen "Tutarlılık Oranları" hesaplanmasıyla kriter öncelikleri elde edilmiştir (Akten vd. 2009)

Çizelge 5.47 AHP yöntemi sonuç tablosu

ANA KRİTER	ALT KRİTER	L Ağırlıklar	Inconsistency
REKREATİF KOLAYLIKLAR	Mevcut Kullanım	2,84	3
	Altyapı Olanakları	3,2	
	Memnuniyet	2,95	
	Rekreatif Tercih	3,01	
PEYZAJ DEĞERİ	Biyolojik Çeşitlilik	3,65	3,57
	Bitki Örtüsü	3,4	
	Rekreasyonel Kaynak	3,52	
	Görsel Kalite	3,9	
	Habitat Hizmeti	3,88	
	Kültürel Hizmet	3,69	
	Su Kalitesi Düzenleme	3,08	
	Ekonomik Hizmet	3,31	
	Rekreasyon ve Ekoturizm Hizmeti	3,76	
	İklim Düzenleme Hizmeti	3,48	
	Pozitif Etki	3,61	
	Negatif Etki	3,66	
OLUMSUZ ETKENLER	Bakımsızlık	3,54	3,37
	Ulaşılabilir Olmama	3,02	
	Bilinçsizlik	3,57	
	Arazi Yapısı	2,92	
	Tanıtım Eksikliği	3,84	
	Güvenceli Olmama	3,22	
	Hava Kirliliği	3,03	
	Su Kirliliği	3,68	
	Diğer	3,55	

Araştırma alanında yapılan anketler ışığında, alandaki rekreasyon potansiyelini ortaya çıkartmak amacıyla AHP analizi yapılmıştır. Bu analiz kapsamında Rekreatif Kolaylıklar, Peyzaj Değeri ve Olumsuz Etkenler ana kriterler olarak belirlenmiştir. Belirlenen ana kriterlerden alandaki rekreasyonel potansiyeli en fazla etkileyen ve belirleyen kriter *Peyzaj Değeri* olmuştur. Peyzaj değeri ana kriteri içerisindeki alt kriterler incelenecek olursa, peyzaj değerini en fazla belirleyen ve arttıran alt kriter *Görsel Kalite*dir . Bunu takip eden diğer kriterler ise sırasıyla Habitat hizmeti, Rekreasyon ve Ekoturizm Hizmeti, Kültürel Hizmet gibi ekosistem hizmetleridir. Bu noktada alanın peyzaj değerinin artmasında ekosistem hizmetlerinin önemi de ortaya çıkmıştır.

Alandaki rekreasyon potansiyelini belirleyen ve hatta olumsuz etkileyen bazı etmenler de analiz sonucunda ortaya çıkmıştır. Olumsuz etkenler ana kriteri içerisinde alanın rekreasyonel potansiyelini etkileyerek en fazla öne çıkan alt kriter alanın *Tanıtım Eksikliği*dir. Bu kriteri sırasıyla alandaki *Su Kirliliği, Bilinçsizlik, Bakımsızlık* gibi kriterler takip etmektedir. Alanın Çankırı ve Ilgaz için önemli bir doğal alan olarak yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası platformlarda daha fazla tanıtılması, alandaki bu olumsuz etkenleri en aza indirgeyecektir.

Alandaki rekreasyonel potansiyeli en az etkileyen ve belirleyen ana kriter *Rekreatif Kolaylıklar*dır. Bu kriter içerisinde *Altyapı Olanakları* alt kriteri en fazla etkileyen alt kriter olurken, *Mevcur Kullanım* alt kriteri en az belirleyici olmuştur. Bu sonuç yine alandaki bazı olumsuz etkenlerin varlığını desteklemektedir.

6.TARTIŞMA VE SONUÇ

Çankırı Kadınçayırı Tabiat Parkı özelinde yapılan bu araştırmada, alanı kullanan ziyaretçilerin beklentileri ve tercihleri ortaya konmuştur. Alanda yapılan anket çalışması sonucu elde edilen bulgular ışığında özellikle alanın daha çok erkekler tarafından kullanıldığı, çoğunluğunun 21-30 yaş grubu aralığında olduğu, alanın evli bireyler tarafında daha çok tercih edildiği ve her gelir grubu tarafından ziyaret edildiği ortaya konulmuştur.

Bunun yanı sıra Çankırı Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın sahip olduğu doğal ve rekreasyonel özellikler her yaş grubuna hitap etmektedir.

Ankete katılan bireylere yöneltilen sorular sonucunda;

- "Medeni durumunuz nedir?" sorusuna %56 oranla evli cevabı,
- "Eğitim durumunuz nedir ?" sorusuna %43 oranla üniversite,
- "Mesleğiniz nedir?" sorusuna % 46 oranla diğer meslek grubu ,

- “Aylık ortalama geliriniz nedir?” sorusuna %43 oranla 2000 – 3000 TL
- “Şuan nereden geliyorsunuz?” sorusuna %55 oranla 10 – 50 km
- “Bu ziyareti kimler ile yapıyorsunuz?” sorusuna % 41 oranla arkadaşlarımla
- “Genelde ziyaretini kaç kişi ile yapıyorsunuz?” sorusuna %44 oranla 5 – 8 kişi
- “Bugün neden buraya gelmeyi tercih ettiniz?” sorusuna %51 oranla piknik yapmak
- “Daha çok hangi mevsimlerde geliyorsunuz?” sorusuna %69 oranla yaz mevsimi
- “Hangi günlerde geliyorsunuz?” sorusuna %56 hafta sonları
- “Hangi sıklıkta geliyorsunuz?” sorusuna %26 oranla yılda 1 – 2
- “En erken hangi saatlerde gelirsiniz?” sorusuna %49 10 – 12 saatleri arasında

cevapları en fazla verilmiştir.

Araştırmada, alanı ziyaret edenlerin % 69'unun yaz mevsimini tercih ettiği ortaya çıkarken diğer mevsimlerde alan kullanımı çok düşük düzeyde kalmıştır.
Çankırı’da ziyaretçilerin gelir seviyesinin genel olarak düşük olması ve önemli bir kısmını öğrencilerin oluşturması ile alana düzenli seferler yapılamamaktadır. Yapılan arazi çalışmalarında, alanı ziyaret eden kullanıcı kitlesinin çoğunlukla özel araçları ile alana geldikleri görülmüştür. Toplu taşıma altyapısının pek fazla gelişememiş olması, bu durumun ana sebebini oluşturmaktadır.

Günün stres ve yorgunluğundan uzaklaşmak ve kendilerini iyi hissetmek için günübirlik olarak alana gelen ziyaretçiler, öncellikle alanın muhteşem manzarası, sessiz ve sakin oluşundan dolayı bu alanı tercih etmektedirler. Dolayısı ile alanda dinlenme ve piknik yapma etkinlikleri ön plana çıkmaktadır.

Alandaki dere ıslahı ve rekreasyonel - piknik bölgesi faaliyetlerinin verdiği tahribat daha şimdiden gelecekle ilgili kaygıları arttırmıştır. Sürdürülebilir olmayan yöntemlerle ve koruma-kullanma dengesi gözetilmeksizin mesire yeri olarak değerlendirildiği görülen bu alan, gerçekleştirilen bazı faaliyetler ve tahribatlara rağmen kendini yenileme potansiyeline sahiptir

Alan ile ilgili genel bir değerlendirme yapıldığında ziyaretçilerin büyük bir çoğunluğunun alandaki tesisleri yetersiz bulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca tabiat parkının tanıtım eksikliği de kullanıcı potansiyelini çok etkilemektedir.

Kadınçayırı Tabiat Parkı sahip olduğu doğal kaynak değerleri ve rekreasyonel özellikleri ile, ziyaretçilerin ruhsal ve bedensel yönden rahatlamalarına, doğa yürüyüşü, piknik, manzara seyri, açık hava spor olanakları ve zipline hattı ile adrenalin coşkusu yaşamalarına olanak veren bir alandır. Ancak buna rağmen sahip olduğu fiziki potansiyelinin altında ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır. Bu sebeplerin başında alanın çoğunlukla yaz kullanımlarına imkân vermesi ve diğer aylarda atıl kalması, taşıma alt yapısının aktif olmaması gelmektedir.

Alanda ulaşım alt yapısının giderilmesi sonucunda kayak merkezinin daha verimli kullanılması sağlanacaktır. Öte yandan daha düşük gelir düzeylerine sahip toplum katmanlarının da alana kolay ulaşımını sağlayacaktır.
Araştırma alanında yapılan etkinlikler arasında; fotosafari, trekking/doğa yürüyüşü, kamp-karavan, piknik alanları, bitki inceleme ve yaban hayatı (fauna) gözlemciliği, telesiyej, teleski, zipline, ahşap (bungalov) evler, futbol sahaları ve kış sporları yer almaktadır. Yapılan ekoturizm etkinliklerinin yoğunluğu, özellikle yaz aylarında daha da artmaktadır. Araştırma alanının korunmasına, rekreasyonel katılımın teşvik edilmesine, yöre halkının geliştirdiği turizm yatırımlarının desteklenmesine, çevre duyarlılığının artırılmasına, doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin korunarak gelecek kuşaklara aktarılmasına, sorumlu ve ilgili kuruluşların katılımı ve desteği ile ekoturizm planlamasının yaygınlaştırılmasına, alanın ulusal ve uluslararası ölçekte tanıtılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Alanın sportif faaliyetleri yapmaya yönelik altyapı ve tesislere olanak sağlaması, eğitsel, sağlık ve dinlenme olanakları sağlaması, konaklama imkanı sunması, haberleşme ve ulaşım kolaylığı sağlaması ve her türlü ihtiyacı karşılayabilecek alt ve üst yapı tesislerinin varlığı rekreasyonel çekiciliği artırmaktadır.

Alan kullanıcılarına yapılan anketler ve Gülez yöntemi uzman anketlerinin paralelinde gerçekleştirilen AHP analizi ile, alanda 3 ana kriter (peyzaj değeri, olumsuz etkenler,

rekreatif kolaylıklar) ve 25 alt kriter değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler sonucunda alanın rekreasyonel potansiyelini etkileyen en önemli ana kriterin, alanın peyzaj değerleri olduğu (%47) ortaya konmuş, bu kriteri alandaki olumsuz etkenler (%25) ve rekreatif kolaylıklar (%28) takip etmiştir. Peyzaj değerleri içerisinde ekosistem hizmet değerleri öne çıkmaktadır. Öne çıkan ekosistem hizmetleri sırasıyla Habitat hizmeti, Rekreasyon ve Ekoturizm Hizmeti, Kültürel Hizmet, İklim Düzenleme Hizmeti, Ekonomik Hizmet, Su Kalitesi Düzenleme Hizmetidir Olumsuz etkenler kriterinin alan üzerindeki etkilerinin en aza indirgenmesiyle, alandaki peyzaj ve ekosistem değerleri arttırılacaktır.

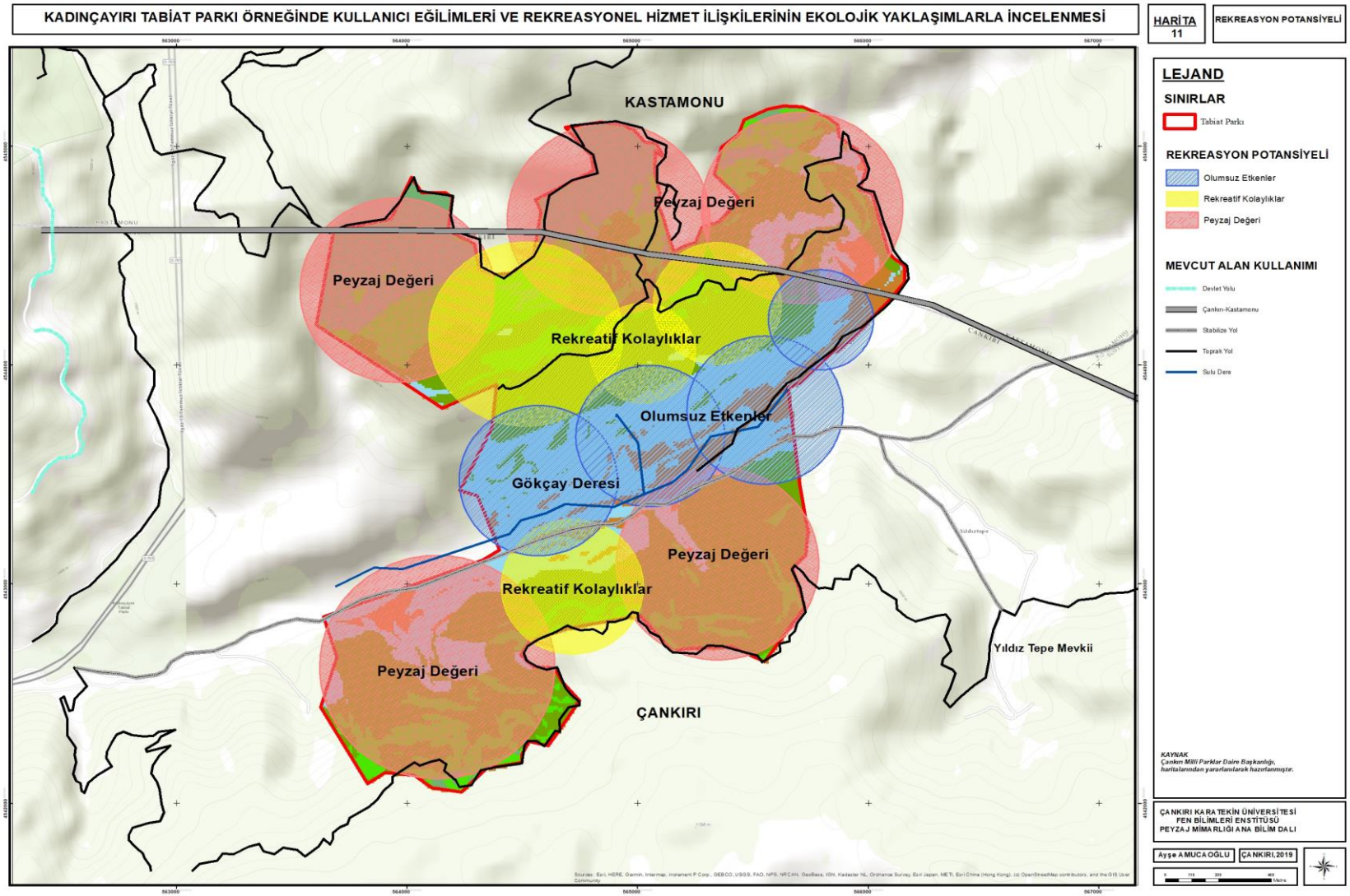
Alanda oluşan olumsuz etkenler, altyapı eksikliği, tanıtım eksikliği, sağlık tesislerinin yetersizliği, ulaşım-uzaklık sıkıntısı, tabiat parkı bilincinin olmayışı-eğitim eksikliği, güvenlik yetersizliği, arazi koşullarının uygun olmayışı, iklim koşulları, giriş ücretleri, su kaynağının kirliliğidir. Alanda yapılan AHP analizinde en fazla öne çıkan olumsuz etken tanıtım eksikliğidir. Olumsuz etkenler giderildiği takdirde alana gelen ziyaretçi sayısı artış gösterecektir (Şekil 6.1).

Akten, Yılmaz ve Gül (2009) çalışmalarında "Alan Kullanım Planlamasında Rekreasyonel Alan Kullanım Ölçütlerinin Belirlenmesi: Isparta Ovası Örneği" Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemi ile rekreasyonel alan kullanım kriterleri açısından uygunluk katsayılarının elde etmişler ve alanın rekreasyon potansiyelini belirlemişlerdir. Kadınçayırı Tabiat Parkı araştırmasında da elde Gülez yöntemiyle elde edilen veriler doğrultusunda alanın rekreasyonel potansiyelinin oldukça yüksek olduğu ortaya koyulmuştur.

Demir ve Demirel (2018) "Peyzaj Planlamada Peyzaj Ekolojisi Yaklaşımı" eserinde peyzaj ekolojisi yaklaşımının, peyzaj planlama, peyzaj yönetimi çalışmalarında alan kullanım kararlarının alınmasında, risk yönetiminde, peyzajdaki abiyotik ve biyotik ilişkilerde temel alınması gerektiğinden bahsetmiştir. Bu kapsamda Kadınçayırı Tabiat Parkı örneğinde de gerek alanın rekreasyon potansiyeli gerek bu potansiyeli etkileyen olumsuz özellikler ve riskler açısından alınacak alan yönetim ve planlama kararlarında ekolojik yaklaşımların gerekliliği ortaya koyulmuştur.

Kadınçayırı Tabiat Parkı için CBS ortamında hazırlanan veriler sonucunda alanın ekolojik birimler haritası oluşturulmuştur. Çankırı Kadınçayırı Tabiat Parkı bölgesi için hazırlanan analiz paftalarının yorumlanması, yerel halkla ve yöneticilerle yapılan sözlü görüşme sonuçlarının değerlendirilmesi sonucunda, alana ilişkin Çankırı Kadınçayırı Tabiat Parkı Peyzaj Plan Stratejileri geliştirilmiştir. Bu stratejiler:

1. Doğal peyzaj özellikleri bakımından ender ve çeşitlilik gösteren alanlar korunmalı, uygun bölgelemeler ile sınırlar tanımlanmalı, endemik ve/veya çeşitlilik özelliklerine sahip faaliyet, anıt, arkeolojik sit alanları, özel ve yerel kullanım alanları korunmalıdır.
2. Kaynak değeri olarak çok önemli olan vadiler, akarsular ve dere yataklarının kalitesinin arttırılması, korunması ve geliştirilmesi için öneriler gerçekleştirilmelidir. Erozyon ve heyelan kontrolü amaçlı ağaçlandırma alanları belirlenmelidir.
3. Tarımsal karakteri nedeniyle bölgedeki tarım tipleri ve uygulamalar desteklenmeli, doğal ve kültürel etmenlerle olan ilişkileri dengelenmelidir.
4. Turizm ve rekreasyonel kaynaklar değerlendirilmeli ve bu kaynaklar için uygun aktiviteler tanımlanmalıdır. Rekreasyon tipleri olarak; kamping, dağ bisikleti, doğa yürüyüşü, botanik turizm, yaban hayatı, trekking, telesiyej, teleski ve zipline hattı değerlendirme kapsamına alınmalıdır. Turizm tesisleri, ikinci konut alanlarının konumlanması ve kullanımında yasal yönetmelikler dikkate alınarak alternatifler geliştirilmelidir.
5. Yerleşim alanları için gelişme yönleri önerilmelidir.

Şekil 6.1 Rekreasyon potansiyeli haritası

KAYNAKLAR

Açıksöz, S.,Topay, M., ve Aydın, H., 2006. Bartın-Arıt Beldesi Trekking Potansiyelinin Belirlenmesi. ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 8(10), 80-89.

Akten, M., Yılmaz, O., Gül, A. 2009. Alan Kullanım Planlamasında Rekreasyonel Alan Kullanım Ölçütlerinin Belirlenmesi: Isparta Ovası Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi A(2), 119-133

Albayrak, İ., 2012 Ekosistem Servislerine Dayalı Havza Yönetim Modelinin İstanbul - Ömerli Havzası Örneğinde Uygulanabilirliği. Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul

Altıparmak, M., 2002. Turizm Çeşitlendirilmesi Sürdürülebilir Turizm ve Planlama. II. Turizm Şurası Bildiriler Kitabı, 2, 275-277, Ankara.

Anonim 2020. T. C Çankırı Valiliği, Kadınçayırı Tabiat Parkına Ulaşım. Çankırı

Arda, S.S. 2003. Türkiye'de Doğa Koruma Alanı Uygulamaları Ve Avrupa Birliği Mevzuatı İle Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, 118, Ankara.

Aydınözü, D., İbret, B.Ü., Aydın, M., 2012. Kastamonu Ilgaz Dağı Milli Parkında Arazi Kullanımının Analizi, Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı: 26, İstanbul

Buğday, E., 2011. Ormancılık Üretim Çalışmalarının Çevresel Zararları. Yüksek Lisans Tezi. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çankırı

Costanza, R., dArge, R., Groot, R., Farber, S., Grasso, M., Hannon, B., Limburg, K., Naeem, S., O'Neil, R. V., Paruelo, J., Raskin, G.R., Sutton., P. ve Belt, M. (1997). The value of the world's ecosystem services and natural capital. Nature, 387, 6630, 253–260.

Çankırı Kadınçayırı Tabiat Parkı 2014. Analiz ve Sentez Raporları, Gelişme Planı. Çankırı.

Daily, G.C.(1997). Introduction: what are ecosystem services, in Daily, G.C.,eds.,Nature's Services. Island Press, 1–10, Washington DC.

Demir, S., Demirel, Ö., 2018. Anlamada Peyzaj Ekolojisi Yaklaşımı. Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi 2018, 1(1), 1-8 Derleme Makale

Demirci Orel, F., Yavuz, M.C. 2002. Rekreasyonel Turizmde Müşteri Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Pilot Çalışma.

Erdoğan, E., Uslu, A., 2003. Kazdağı Milli Parkı'nın Eko-Turizm Açısından Değerlendirilmesi. Kırsal Çevre Yıllığı, 64-76.

Erol, U., E., 2005. Ekolojik Yaklaşımlı Peyzaj Planlaması Balabandere Vadisi Örneği. İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 250s, İstanbul.

Genç, K., Şengel, Ü., ve Işkın, M., 2017. Abant Tabiat Parkı'nın Eko Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. International West AsiaCongress of TourismResearch (IWACT). 28 Eylül-01 Ekim 2017. 242-250, Van.

Gül, A. 2000. Peyzaj- İnsan İlişkisi Ve Peyzaj Mimarlığı. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, A(1); 97-114.

Gülersoy, A.E., 2013. Bakırçay Havzası'nda Arazi Kullanımı İle Arazi Yetenek Sınıfları Arasındaki İlişkiler. Sosyal Bilimler Dergisi. 3(6) Aralık.

Gülez, S. 1990. "Orman İçi Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesi için Bir Değerlendirme Yöntemi", I.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri A, Cilt 40, Sayı 2, Say 132-147, İstanbul.

Hassan, R., Scholes, R. ve Ash, N., eds. (2005). MA Conceptual Framework,Ecosystems and Human Well-being: Current State and Trends, Volume 1, 25-36, DC: Island Press, London.

Irmak, M.A., Yılmaz, H., 2011. Flora Turizmine Bakış Açısının Anketlerle Belirlenmesi. Biological Diversity and Conservation, 4(1), 99-106.

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2005. Kadınçayırı Tabiat Parkı. Belge ve Sözlü Kaynaklar. Çankırı.

Kandır, H., 2017. Ekoturizmin Diğer Yüzü Yaban Hayatı ve Ekoturizm. Ayrıntı Dergisi, 5(51), 5-9.

Kaya, F. 2007. Bartın Kent Halkının Rekreasyonel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi.

Koç, N., Şahin, Ş.2008. Peyzaj Ekolojisi Ders Notu (Basılmamış), Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü.

Kurtoğlu, O., Düzgüneş, E. 2011. Artvin Kent Ormanının Rekreasyon Olanakları ve Kullanıcı Tercihlerinin İrdelenmesi. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi. 12 (2), 199-210

Lai, P., Nepal, S., 2006. Local Perspectives of Ecotourism Development in Tawushan Nature Reserve, Taiwan. Tourism Management. 27(6), 1117-1129.

McHarg, I.i 1969. Design with Nature, The Natural History Press, Garden City, New York.

Milli Parklar Müdürlüğü, 2020. Kadınçayırı Tabiat Parkı. Belge ve Sözlü Kaynaklar. Çankırı.

Ndubisi, F., 2002. Ecological Planning-A Historical and Comparative Synthesis. The John Hopkins University Press, Baltimore and London. 106 p

Niskanen, A. 2006. Issues Affecting Enterprise Development In The Sector In Europe. Forest Products And services In Switzerland – Creteria To Asess Their Economic Importance. Tiedonantoja, 169.

Orman ve Su İşleri Müdürlüğü, 2020. Kadınçayırı Tabiat Parkı. Belge ve Sözlü Kaynaklar. Çankırı

Özdamar, K., 2003. Modern bilimsel araştırma yöntemleri. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

Polat, S., Aktaş Polat, S. 2016. Rekreasyonel Tabiat Parklarının Korunan Alanlar Kapsamında İncelenmesi: Mersin İli Örneği. Social Sciences (NWSASOS). 11(2):85-115

Sezer İ.Ç. 2015. Ekosistemin Tanımı. Web Sitesi:http://www.bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/ekosistem-hizmetleri-nedir. Erişim Tarihi: 24.08.2019.

Steiner, F., 2008. The Living Landscape: An Ecological Approach to Landscape Planning.Arizona State University, McGraw-Hill Yayınları, 275 p, Amerika

Surat, H. 2016. Gülez Yöntemine Göre Deriner Baraj Gölü ve Yakın Çevresi Rekreasyonel Potansiyelinin Değerlendirilmesi ve Alan Kullanım Önerilerinin Geliştirilmesi. KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi 20(3), 247-257.

T.C. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2016. Kadınçayırı Tabiat Parkı, http://kadincayiri.tabiat.gov.tr/ Erişim Tarihi: 19.08.2019.

Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020. Kadınçayırı Tabiat Parkı. Belge ve Sözlü Kaynaklar. Çankırı

Taş, B., 2006, Tosya İlçesinde Araziden Yararlanma Ve Planlamaya Yönelik Öneriler, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara

TIES, 1990. Description and Ecotourism Principles. Web Sitesi: http://www.ecotourism.org. Erişim Tarihi:09.03.2020.

Yazıcıoğlu, Y., Erdoğan, S.,2004. SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yelekçi, S., İl Özel İdare İnşaat Mühendisi. Sözlü Bilgi. Çankırı.

Özgeçmiş

Adı Soyadı : Ayşe AMUCAOĞLU

Doğum Yeri : Kayseri / Develi

Doğum Tarihi : 11.28.1995

Medeni Hali : Evli

Yabancı Dili : İngilizce

Adres : Çankırı / Merkez

Tel :

E-posta :

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise :Necati Kurmel Kız Anadolu lisesi

Lisans :Çankırı Karatekin Üniversitesi

Yüksek Lisans:Çankırı Karatekin Üniversitesi

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl

- Seyidoğulları Peyzaj(2018)
- Anemon Peyzaj(2018 -)
- Balkaya Peyzaj(2019-)

Yayınları

Ulusal hakemli dergilerde yayımlanan makaleler

Tülek B., **Özdemir A.** (2019). Kentsel Peyzajlarda Endüstri Miraslarının Önemi: Çankırı Tarihi Tren Garı Örneği. Inonu University Journal of Art and Design, 9(20), 1-17.

Ek.1 Anket

Tarih:.../..../.....
Anket No:

ANKET FORMU

Bu çalışma "***Kadınçayırı Tabiat Parkı örneğinde kullanıcı eğilimleri ve rekreasyonel hizmet ilişkilerinin ekolojik yaklaşımlarla incelenmesi***" başlıklı Yüksek Lisans Tezi kapsamında gerçekleştirilmektedir. Her soru kendi içinde değerlendirilmektedir. Doğru veya yanlış yoktur. Anketten elde edilen veriler gizli tutulacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır. Katılımınız için teşekkür ederim.

1. Cinsiyetiniz

☐ Kadın ☐kek

2. Yaşınız

☐ 15-20 ☐1-30 ☐-40 4☐50 60-☐

3. Medeni durumunuz

☐ Evli ☐Bekar

4. Eğitim durumunuz

☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐Doktora ☐Okur-yazar değil

5. Mesleğiniz

☐ Memur ☐İşçi ☐kademisyen E☐kli Diğ☐(.....)

6. Aylık ortalama geliriniz

☐ 5000 ve üstü ☐3000-5000 ☐)00-3000 ☐0-2000 5☐1000 Gel☐m yok

7. Şuan nerede yaşıyorsunuz

☐ İl ☐çe ☐rsal alan(Köy vb.) Şe☐r İsmi (.....)

8. Tabiat parkına ne kadar uzaklıktan geldiniz?

☐ 0-10 Km ☐0-50 Km ☐-100 Km 1☐daha üzeri

9. Bu ziyaretinizi kimlerle birlikte yapıyorsunuz?

☐ Ailemle ☐Akrabalarımla ☐rkadaşlarımla ☐mşularımla

10. Genelde ziyaretlerinizi kaç kişi ile yapıyorsunuz?

☐ 1-4 Kişi ☐5-8 Kişi ☐12 Kişi 1☐e daha üzeri kişi

11. Bugün neden buraya gelmeyi tercih ettiniz?

☐ Piknik ☐ Kamp ☐ Doğayı incelemek ☐ Dinlenmek ☐ Doğayı seyretmek ☐ Doğa yürüyüşü yapmak
☐Sadece görmek ☐Ailеyle veya arkadaşlarla iyi vakit geçirmek ☐Kayak
☐Açık havada vakit geçirmek ☐lışkanlık

12. Daha çok hangi mevsimlerde bu *rekreasyon alanına geliyorsunuz ya da gelmeyi istersiniz?

☐İlkbahar ☐Yaz ☐nbahar K☐

13. Hangi günlerde bu rekreasyon alanına geliyorsunuz ya da gelmeyi istersiniz?

☐ Hafta sonları ☐afta içi (☐n ayrımı yapmıyorum

14. Tabiat parkına hangi sıklıkta geliyorsunuz?

☐ Her gün ☐ Haftada birden fazla ☐ Haftada 1 ☐ 15 günde bir ☐ Ayda 1 ☐ Yılda 1-2 ☐ Çok ender

15. Tabiat parkına en erken hangi saatlerde gelirsiniz

☐08-10 Saatleri ☐0-12 Saatleri ☐-14 Saatleri ☐-16 Saatleri

***Rekreasyon;** insanların iş, görev ve ödev gibi yerine getirilmesi zorunlu etkinlikleri ve yükümlülükleri sonrasında kalan boş zamanlarında dinlenmek, eğlenmek, yenilenmek, bireysel açıdan tatmin olmak için gönüllü olarak katıldıkları etkinlik ya da deneyimlerdir.

16. Boş zamanlarınızda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz? (Lütfen ilk 5 tercihinizi önem sırasına göre sıralayınız) (1 en az tercih edilen-5 en çok tercih edilen)

Doğa yürüyüşü ve gezinti		Mantar toplamak	
Manzara seyretmek, dinlenmek		Piknik yapmak	
Doğayı gözlemlemek		Güneşlenmek	
Çocuk oyun alanlarını kullanmak		Top oynamak	
Kayak yapmak		Kamp yapmak	
Oryantiring (yön bulma) yürüyüşleri		Yüzmek	
Maça gitmek		Restoran veya kafeye gitmek	
Köpek gezdirmek		Bisiklet sürmek	
Avlanmak		Ata binmek	
Spor yapmak		Aile ve arkadaşlarla zaman geçirmek	

17. Kadınçayırı Tabiat parkında yapılabilecek rekreasyonel etkinliklerinden hangilerini kullanıyorsunuz? (Önem sırasına göre 1-5 arasında puan vererek ilgili kutucuğu işaretleyiniz) (1 en az-5 en çok tercih edilen)

	1	3	5
Piknik alanları			
Kır kahvesi			
Oyun alanları			
Konaklama tesisleri(Oteller, bungalov evler vs..)			
Futbol sahaları			
Telesiyej			
Teleferik			
Kamp alanı			
Kayak pisti			
Doğa yürüyüşü			

18. Kadınçayırı Tabiat Parkı'ndaki rekreasyonel kullanım alanları sizin için yeterli mi (Önem sırasına göre 1-5 arasında puan vererek ilgili kutucuğu işaretleyiniz) (1 yetersiz-5 çok yeterli)

	1	3	5
Tabiat parkının kullanım kapasitesi yeterlidir			
Tabiat parkından memnunum			
Tabiat parkındaki tesisler yeterlidir			
Piknik alanları kapasitesi yeterlidir			
Yeme içme alanları, lokanta gibi tesislerden memnunum			
Konaklama alanlarından(otel, bungalov evleri, yerel pansiyon, köy evi….) memnunum			
Çocuk oyun alanları, spor tesislerinden memnunum			
Doğa içinde gezinti yollarından (yaya, atlı) memnunum			
Kamp alanlarından memnunum			

19. Kadınçayırı Tabiat Parkı'nda olması gereken rekreasyonel aktiviteleri işaretleyiniz (Önem sırasına göre 1-5 arasında puan vererek ilgili kutucuğu işaretleyiniz) (1 en az tercih edilen-5 en çok tercih edilen)

	1	3	5
Kapsamlı çocuk oyun alanları			
Kafe, büfe, çayevi, restoranlar			
Su gösterisi, havuz			
Futbol, basketbol vb spor sahaları			
Özel hobi ve satış stantları			
Kültürel aktivite alanı (sergi vb)			
Kamp alanları			
Doğa yürüyüşü alanları			
Doğa gözlem noktaları			

20. Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın kullanımının artması ile alan ve çevresi sizce nasıl etkilenir? (Önem sırasına göre 1-5 arasında puan vererek ilgili kutucuğu işaretleyiniz) (1 en az etkilenen-5 en çok etkilenen)

	1	3	5
Bitki örtüsünün bozulmasına-hayvanların olumsuz etkilenmesine neden olur			
Kirlenmeye neden olur			
Turistik açıdan daha değerli olur			
Daha çok korunur			
Yakınındaki yerleşimlerde yaşayanlar için ekonomik getirisi olur			
Kamu hizmetleri artar			
Yörenin tanıtımına katkı sağlar			
Taşıma kapasitesi aşılır			
Yapılan ziyaretler sayesinde doğa bilinci ve doğaya saygı artar			

21.Kadınçayırı Tabiat Parkı' nda rekreasyon aktivitelerinin gelişmesine engel olan faktörler nelerdir? (Önem sırasına göre 1-5 arasında puan vererek ilgili kutucuğu işaretleyiniz) (1 en az etki eden faktör-5 en çok etki eden faktör)

	1	3	5
Tabiat parkı altyapı eksikliği			
Tanıtım eksikliği			
Sağlık tesislerinin yetersizliği			
Ulaşım-uzaklık sıkıntısı			
Tabiat parkı bilincinin olmayışı-eğitim eksikliği			
Güvenlik yetersizliği			
Arazi koşullarının uygun olmayışı			
Geleneksel yapı-Turizme karşı olmak			
İklim koşulları			
Giriş ücretleri			
Su kaynağının kirliliği			

22. Bir tabiat parkı aşağıdaki hangi özelliklere sahip olmalıdır? (Önem sırasına göre 1-5 arasında puan vererek ilgili kutucuğu işaretleyiniz) (1 en az önemli özellik-5 en çok önemli özellik)

	1	3	5
Biyolojik çeşitliliğin, doğal ve bununla ilişkili kültürel kaynakların devamlılığının sağlanmasına ve korunmasına hizmet eden alanlardır.			
Yaşam alanları tehdit altında olan bitki ve hayvan türlerinin güvenli olduğu alanlardır			
Kent içi ve yakın çevresinde doğal olarak bulunan ağaç, ağaççık ve çalılardan oluşan alanlardır			
Dinlenme-eğlenme olanakları sunabilen alanlardır			
Estetik ve işlevsel katkılar sağlayan alanlardır			

23. Bir tabiat parkının çevreye sağladığı faydalar nelerdir? (Önem sırasına göre 1-3-5 arasında puan vererek ilgili kutucuğu işaretleyiniz) (1 en az fayda-5 en çok fayda)

	1	3	5
Birçok ana besin kaynağına ev sahipliği yapan yaşam alanlarını korurlar			
Kültürel, mimari ve geleneksel yaşamların korurlar			
İçme suyu sağlarlar.			
Ekonomik katkı ve istihdam olanağı sağlarlar.			
Dinlenme olanağı sağlarlar.			
İklim değişikliğinin etkileriyle mücadelenin en önemli araçlarıdırlar			
Fırtına, taşkın ve kuraklığa karşı engel ve tampon bölgeler oluşturarak doğal felaketlerin etkilerini azaltırlar			
Manzara noktaları sağlarlar.			
Doğa sevgisi hakkında bilinçlenme sağlarlar.			
Toplumların sosyal ilişkilerini güçlendirirler.			
Psikolojik açıdan olumlu etkiler yaratırlar.			

Ek.2 Gülez yöntemi anketi

KADINÇAYIRI TABİAT PARKI ÖRNEĞİNDE KULLANICI EĞİLİMLERİ VE REKREASYONEL HİZMET İLİŞKİLERİNİN EKOLOJİK YAKLAŞIMLARLA İNCELENMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN GÜLEZ YÖNTEMİ

Tarih:.../..../.....
Anket No:

Bu anket formu, Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Kadınçayırı Tabiat Parkı örneğinde kullanıcı eğilimleri ve rekreasyonel hizmet ilişkilerinin ekolojik yaklaşımlarla incelenmesi" konulu yüksek lisans tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Anketten elde edilen veriler gizli tutulacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır. Katkılarınız için teşekkürler.

DEĞERLENDİRME ÖGESİ	ÖGENİN ÖZELLİKLERİ	ALABİLECEĞİ MAXSİMUM PUAN	VERİLEN MİNİMUM PUAN
Peyzaj Değeri (P)	Alanın Büyüklüğü	4	
	Bitki Örtüsü	8	
	Su Kaynağı Varlığı	8	
	Topografik Yapı	5	
	Görsel Kalite	4	
	Diğer Özellikler	6	
TOPLAM %		35	
İklim Değeri (İ)	Sıcaklık	10	
	Yağış	8	
	Güneşlenme	5	
	Rüzgarlılık	2	
TOPLAM %		25	
Ulaşılabilirlik (U)	Bulunduğu Bölgenin Turistik Önemi	5	
	Bulunduğu Bölgede en az 100.000 Nüfuslu Kent Olması	4	
	Ulaşılan Zaman Süresi (yakındaki en az 5.000 nüfuslu kentten)	5	
	Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	3	
	Ulaşımda Diğer Kolaylıklar	3	
TOPLAM %		20	
Rekreatif Kolaylıklar (RO)	Piknik Tesisleri	4	
	Su Durumu	3	
	Geceleme Tesisleri	2	
	WC' ler	2	
	Otopark	2	
	Satış Birimlerinin Olması (Büfe vb)	2	
	Bekçi ve Görevliler	2	
	Diğer Kolaylıklar	3	
TOPLAM %		20	
Olumsuz Etkenler	Hava Kirliliği	-3	
	Güvenceli Olmaması	-2	
	Su Kirliliği	-1	
	Bakımsızlık	-1	
	Gürültü	-1	
	Diğer Olumsuz Etkenler	-2	
TOPLAM %		-10	
GENEL TOPLAM			

Ek. 3 AHP yöntemi anketi

16. Boş zamanlarınızda ne tür rekreasyonel aktivitelerde bulunuyorsunuz? (Lütfen ilk 5 tercihinizi sıralayınız)

Doğa yürüyüşü ve gezinti		Mantar toplamak	
Manzara seyretmek, dinlenmek		Piknik yapmak	
Doğayı gözlemlemek		Güneşlenmek	
Çocuk oyun alanlarını kullanmak		Top oynamak	
Kayak yapmak		Kamp yapmak	
Oryantiring (yön bulma) yürüyüşleri		Yüzmek	
Maça gitmek		Restoran veya kafeye gitmek	
Köpek gezdirmek		Bisiklet sürmek	
Avlanmak		Ata binmek	
Spor yapmak		Aile ve arkadaşlarla zaman geçirmek	

17. Kadınçayırı Tabiat parkında yapılabilecek rekreasyonel etkinliklerinden hangilerini kullanıyorsunuz? (Önem sırasına göre 1-5 arasında puan vererek ilgili kutucuğu işaretleyiniz)

	Ana kriter: rekreatif kolaylıklar	Alt Kriter	1	3	5
Piknik alanları		Mevcut kullanım			
Kır kahvesi		Mevcut kullanım			
Oyun alanları		Mevcut kullanım			
Konaklama tesisleri(Oteller, bungalov evler vs..)		Mevcut kullanım			
Futbol sahaları		Mevcut kullanım			
Telesiyej		Mevcut kullanım			
Teleferik		Mevcut kullanım			
Kamp alanı		Mevcut kullanım			
Kayak pisti		Mevcut kullanım			
Doğa yürüyüşü		Mevcut kullanım			

18. Kadınçayırı Tabiat Parkı'ndaki rekreasyonel kullanım alanları sizin için yeterli mi (Önem sırasına göre 1-5 arasında puan vererek ilgili kutucuğu işaretleyiniz)

	Ana kriter: rekreatif kolaylıklar	Alt Kriter	1	3	5
Tabiat parkının kullanım kapasitesi yeterlidir		Altyapı olanakları			
Tabiat parkından memnunum		Altyapı olanakları			
Tabiat parkındaki tesisler yeterlidir		Altyapı olanakları			
Piknik alanları kapasitesi yeterlidir		Altyapı olanakları			
Yeme içme alanları, lokanta gibi tesislerden memnunum		Memnuniyet			
Konaklama alanlarından(otel, bungalov evleri, yerel pansiyon, köy evi….) memnunum		Memnuniyet			
Çocuk oyun alanları, spor tesislerinden memnunum		Memnuniyet			
Doğa içinde gezinti yollarından (yaya, atlı) memnunum		Memnuniyet			
Kamp alanlarından memnunum		Memnuniyet			

19. Kadınçayırı Tabiat Parkı'nda olması gereken rekreasyonel aktiviteleri işaretleyiniz.

	Ana kriter: rekreatif kolaylıklar	Alt Kriter	1	3	5
Kapsamlı çocuk oyun alanları		Rekreatif tercih			
Kafe, büfe, çayevi, restoranlar		Rekreatif tercih			
Su gösterisi, havuz		Rekreatif tercih			
Futbol, basketbol vb spor sahaları		Rekreatif tercih			
Özel hobi ve satış stantları		Rekreatif tercih			
Kültürel aktivite alanı (sergi vb)		Rekreatif tercih			
Kamp alanları		Rekreatif tercih			
Doğa yürüyüşü alanları		Rekreatif tercih			
Doğa gözlem noktaları		Rekreatif tercih			

20. Kadınçayırı Tabiat Parkı'nın kullanımının artması ile alan ve çevresi sizce nasıl etkilenir, işaretleyiniz.

	Ana kriter: peyzaj değeri	Alt Kriter	1	3	5
Bitki örtüsünün bozulmasına-hayvanların olumsuz etkilenmesine neden olur		Negatif etki			
Kirlenmeye neden olur		Negatif etki			
Turistik açıdan daha değerli olur		Pozitif etki			
Daha çok korunur		Pozitif etki			
Yakınındaki yerleşimlerde yaşayanlar için ekonomik getirisi olur		Pozitif etki			
Kamu hizmetleri artar		Pozitif etki			
Yörenin tanıtımına katkı sağlar		Pozitif etki			
Taşıma kapasitesi aşılır		Negatif etki			
Yapılan ziyaretler sayesinde doğa bilinci ve doğaya saygı artar		Pozitif etki			

21.Kadınçayırı Tabiat Parkı' nda rekreasyon aktivitelerinin gelişmesine engel olan faktörler nelerdir? (Önem sırasına göre 1-5 arasında puan vererek ilgili kutucuğu işaretleyiniz)

		Alt Kriter	1	3	5
Tabiat parkı altyapı eksikliği	Ana kriter: olumsuz etkenler	Bakımsızlık			
Tanıtım eksikliği		Tanıtım eksiği			
Sağlık tesislerinin yetersizliği		Bakımsızlık			
Ulaşım-uzaklık sıkıntısı		Ulaşılabilir olmama			
Tabiat parkı bilincinin olmayışı-eğitim eksikliği		Bilinçsizlik			
Güvenlik yetersizliği		Güvenceli olmaması			
Arazi koşullarının uygun olmayışı		Arazi yapısı			
Geleneksel yapı-Turizme karşı olmak		Bilinçsizlik			
İklim koşulları		Hava kirliliği			
Giriş ücretleri		Diğer olumsuz etkenler			
Su kaynağının kirliliği		Su kirliliği			

22. Bir tabiat parkı aşağıdaki hangi özelliklere sahip olmalıdır?

		Alt Kriter	1	3	5
Biyolojik çeşitliliğin, doğal ve bununla ilişkili kültürel kaynakların devamlılığının sağlanmasına ve korunmasına hizmet eden alanlardır.	Ana kriter: peyzaj Değeri	Biyolojik çeşitlilik			
Yaşam alanları tehdit altında olan bitki ve hayvan türlerinin güvenli olduğu alanlardır		Biyolojik çeşitlilik			
Kent içi ve yakın çevresinde doğal olarak bulunan ağaç, ağaççık ve çalılardan oluşan alanlardır		Bitki örtüsü			
Dinlenme-eğlenme olanakları sunabilen alanlardır		Rekreasyonel kaynak			
Estetik ve işlevsel katkılar sağlayan alanlardır		Görsel kalite			

23. Bir tabiat parkının çevreye sağladığı faydalar nelerdir? İşaretleyiniz

		Alt Kriter	1	3	5
Birçok ana besin kaynağına ev sahipliği yapan yaşam alanlarını korurlar	Ana kriter: peyzaj Değeri	Habitat hizmeti			
Kültürel, mimari ve geleneksel yaşamların korurlar		Kültürel hizmet			
İçme suyu sağlarlar.		Su kalitesi düzenleme hizmeti			
Ekonomik katkı ve istihdam olanağı sağlarlar.		Ekonomik hizmet			
Dinlenme olanağı sağlarlar.		Rekreasyon ve ekoturizm hizmeti			
İklim değişikliğinin etkileriyle mücadelenin en önemli araçlarıdırlar		İklim düzenleme hizmeti			
Fırtına, taşkın ve kuraklığa karşı engel ve tampon bölgeler oluşturarak doğal felaketlerin etkilerini azaltırlar		İklim düzenleme hizmeti			
Manzara noktaları sağlarlar.		Kültürel hizmet			
Doğa sevgisi hakkında bilinçlenme sağlarlar.		Kültürel hizmet			
Toplumların sosyal ilişkilerini güçlendirirler.		Kültürel hizmet			
Psikolojik açıdan olumlu etkiler yaratırlar.		Kültürel hizmet			